

TALOUSKASVUN JA TALOUDELLISEN TASA-ARVON VÄLINEN SUHDE

Tutkimusmenetelmän merkitys IMF:n julkaisuissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* 1997–2018

Jussi Pietinalho

Helsingin yliopisto

Valtiotieteellinen tiedekunta

Yleinen valtio-oppi

Maailmanpolitiikan tutkimuksen linja

Pro gradu -tutkielma

Toukokuu 2019

 <div> HELSINGIN YLIOPISTO HELSINGFORS UNIVERSITET UNIVERSITY OF HELSINKI </div>		
Tiedekunta/Osasto Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos
Tekijä Jussi Pietinalho		
Työn nimi Talousskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välinen suhde - Tutkimusmenetelmän merkitys IMF:n julkaisuissa <i>Working Papers</i> ja <i>Staff Discussion Notes</i> 1997–2018		
Oppiaine Yleinen valtio-oppi, Maailmanpolitiikan tutkimuksen linja		
Työn laji Pro gradu -tutkielma	Aika 6.5.2019	Sivumäärä 71
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkielman aihealue on globaali poliittinen talous. Tutkielmassa tarkastellaan taloustieteellisen tutkimuksen ja valtiotieteellisen tutkimuksen soveltamista Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) tutkimusorganisaation julkaisusarjoissa <i>Working Papers</i> ja <i>Staff Discussion Notes</i>.</p> <p>Tutkielman tausta on IMF:n vuonna 2014 julkaiseman talousskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhdetta käsittelevän raportin saama julkisuus. Raportin mukaan epätasa-arvo korreloi negatiivisesti talousskasvun nopeuden ja kasvukausien pituuden kanssa ja että tulonsiirrot edistävät yleensä talousskasvua. Raporttia pidettiin IMF:n kannanottona käänteentekevä. Vallinneen talousteorian mukaan pyrkimys taloudelliseen tasa-arvoon ja pyrkimys taloudelliseen tehokkuuteen ovat toisensa poissulkevia ja IMF:n oli nähty toimivan tämän teorian mukaan asettaessaan ehtoja avustettavien maiden lainoitukselle. Tutkielman tavoitteena on selvittää syitä IMF:n julkaisuissa esiintyviin erilaisiin kannanottoihin.</p> <p>Tutkielman aineisto on IMF:n tutkimusorganisaatioiden julkaisusarjoista <i>Working Papers</i> ja <i>Staff Discussion Notes</i> ne tutkimukset, joissa IMF:n hakukoneessa avainsana/aihe - kentässä esiintyy sana <i>equality</i>. Tutkielman tarkemmaksi kohdentamiseksi julkaisut, joissa tässä hakukentässä esiintyy myös sana <i>gender</i>, on karsittu pois. Julkaisujen ajankohdat ovat vuodet 1997–2018. Käytetty metodi on tekstin suunnattu sisältöanalyysi. Julkaisuista on analysoitu teksteissä suoraan tai epäsuoraan ilmenevä yksinkertaistettu kanta talousskasvun ja taloudellisen tasa-arvon väliseen suhteeseen. Tämä kanta on indeksoitu seitsemänportaisella asteikolla. Analysoitujen julkaisujen lukumäärä on 104 ja niistä analysoitujen kannanottojen lukumäärä 143.</p> <p>Tutkielman mukaan hajonta julkaisuista saatavasta käsityksessä koskien talousskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhdetta on suuri eikä siinä voida havaita ajallista muutosta. Ainoa selittäjä, joka on löydettävissä julkaisuista analysoidulle käsitykselle, on julkaisussa käytetty tutkimusmenetelmä. Suhdetta kuvaavan indeksin keskiarvo on empiirisissä tutkimuksissa tilastollisesti erittäin merkittävästi suurempi kuin teoreettisissa tutkimuksissa, mikä osoittaa teoreettisten tutkimusten tukevan talousskasvun ja taloudellisen tasa-arvon toisiaan poissulkevaa käsitystä merkittävästi useammin ja/tai selvemmin kuin empiiriset tutkimukset. Tutkimusmenetelmän valinnalla saattaa siten olla huomattavaa vaikutusta globaalin talouden kannalta merkittävään asiaan, IMF:n talouspoliittiseen ohjeistukseen. Teoreettisten tutkimusmenetelmien soveltaminen tukee tiukkaa talousskuria suosivaa politiikkaa todennäköisemmin kuin empiiristen menetelmien soveltaminen.</p>		
Avainsanat taloudellinen tasa-arvo, talousskasvu, IMF, taloustiede, tutkimusmenetelmä		

Sisällys

Kuvat:	v
Taulukot:	v
1. Johdanto.....	1
2. Teorialuku.....	7
2.1. Talouskasvu	7
2.2. Talouskasvun syitä.....	8
2.3. Taloudellinen tasa-arvo	9
2.4. Epätasa-arvon kehittymisen syitä.....	12
2.4.1. Yleisestä kehityksestä johtuvia syitä	13
2.4.2. Kansallisesta päätöksenteosta johtuvia syitä	15
2.5. Epätasa-arvon seurauksia.....	18
2.6. Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välinen suhde	19
2.7. Taloustiede.....	22
2.7.1. Johdanto.....	22
2.7.2. Historia	23
2.7.3. Nykytila.....	26
2.7.4. Taloustieteen tutkimusmenetelmistä.....	30
2.7.5. Vallan välikappaleena	33
3. Aineisto ja metodi.....	35
3.1. Aineisto	35
3.2. Metodi.....	39
3.2.1. Analyysin oletuksia	39
3.2.2. Talouskasvun indikaattorit	40
3.2.3. Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta esittävä indeksi	41
3.2.4. Riippumattomat muuttujat	42
4. Analyysi.....	44
4.1. Yleisiä havaintoja.....	44
4.2. Käsite talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta.....	46
4.2.1. Ilman selitysvoimaa olevat muuttujat	47
4.2.2. Julkaisun tutkimusmenetelmän ja määritetyn indeksin välinen suhde	49
4.3. Yksittäisiä tutkimuksia	51
4.3.1. Tutkimuksia indeksin arvolla -3	51
4.3.2. Tutkimuksia indeksin arvolla +3.....	52
5. Pohdinta	54
5.1. Tutkielman aihe, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	54

5.2.	Aineiston ja metodin soveltuvuus	56
5.3.	Tuloksen robustisuus.....	57
5.4.	Talouuskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välinen suhde	59
5.5.	Tuloksen merkityksestä	60
6.	Yhteenveto	61
	Lähdeviitteet.....	63
Liite 1: Aineisto		

Kuvat:

Kuva 1: Ylimmän tulodesiilin osuus tuloista eräissä maissa 1980-2016, (World Inequality Lab, 2017)	11
Kuva 2: Tulojen kasvu 1998-2008 globaalin tulojakauman 5%-yksikön fraktioissa (PPP vuoden 2005 USD), viimeinen 5%:n fraktio jaettu 4%:n ja 1%:n fraktioihin. (Lakner & Milanovic, 2016)	12
Kuva 3: Julkaisujen määrä vuosittain IMF:n julkaisusarjoissa Working Papers ja Staff Discussion Notes	37
Kuva 4: Taloudellista tasa-arvoa käsittelevät julkaisut vuosittain IMF:n julkaisusarjoissa Working Papers ja Staff Discussion Notes	37
Kuva 5: Taloudellista tasa-arvoa käsittelevien julkaisujen osuus IMF:n sarjoissa Working Papers ja Staff Discussion Notes julkaistuista papereista	37
Kuva 6: Talouskasvun indikaattoreina käytettyjen aihealueiden jakauma	46
Kuva 7 Taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välistä suhdetta esittävän indeksin jakauma tutkitun 143:n havainnon aineistossa	47
Kuva 8: Talouskasvun ja taloudellisen kasvun välistä suhdetta kuvaava indeksi tutkimusaineistossa	47
Kuva 9: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhdetta kuvaavan indeksi jakaumat	49
Kuva 10: Empiiristä ja teoreettista menetelmää käyttäneiden julkaisujen indeksit ja lineaariset trendiviivat	50

Taulukot:

Taulukko 1: Julkaisujen lukumäärät ja osuudet IMF:n julkaisusarjoissa Working Papers ja Staff Discussion Notes	36
Taulukko 2: Analysoitujen julkaisujen määrä tutkimuskohteen tyyppin mukaan	38
Taulukko 3: Analysoitujen julkaisujen määrä tutkitun politiikka-alueen mukaan luokiteltuna	38
Taulukko 4: Teksteissä esiintyneitä asioita, jotka tulkittiin yleensä kasvun indikaattoreiksi	41
Taulukko 5: Teksteissä esiintyneitä asioita, jotka tulkittiin yleensä talouskasvun esteiden indikaattoreiksi	41
Taulukko 6: Indeksointi julkaisuille, joissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välistä suhdetta käsiteltiin eksplisiittisesti	42
Taulukko 7: Indeksointi julkaisuille, joissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välinen suhde ilmenee implisiittisesti	42
Taulukko 8: Indeksointi julkaisuille, joissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun esteen välinen suhde ilmenee implisiittisesti	42
Taulukko 9: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksi tutkimuskohteen kehitysasteen mukaan	48
Taulukko 10: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksi tutkimuskohteen käsittelemän politiikka-alueen mukaan	48
Taulukko 11: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksi tutkimuksen kausaliiteetin suunnan mukaan	49
Taulukko 12: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksin keskiarvot julkaisun käyttämän tutkimusmenetelmän mukaan	50
Taulukko 13: Kahden otoksen t-testin tunnusluvut empiiristen ja teoreettisten julkaisujen indekseille ..	51
Taulukko 14: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksin keskiarvot tutkimuskohteen kehitysasteen ja tutkimusmenetelmän mukaan	57
Taulukko 15: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksi keskiarvot tutkimuskohteen käsittelemän politiikka-alueen ja tutkimusmenetelmän mukaan	58

Taulukko 16: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksin keskiarvot tutkimuksen kausaliiteetin suunnan ja tutkimusmenetelmän mukaan	58
Taulukko 17: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksin keskiarvot julkaisun käyttämän tutkimusmenetelmän mukaan.....	58
Taulukko 18: Kahden otoksen t-testin tunnusluvut empiiristen ja teoreettisten julkaisujen indekseille ..	59

1. Johdanto

Tutkielma tarkastelee IMF:n julkaisusarjoissa *Working Papers*¹ ja *Staff Discussion Notes*² esitettyjä tietoja, näkemyksiä ja tuloksia taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välisestä suhteesta.

Maiden sisäiset tuloerot³ ovat lisääntyneet lähes kaikkialla maailmassa viimeisten kahden, kolmen vuosikymmenen aikana (Cevik & Correa-Caro, 2015; Coady & Dizioli, 2017; Fagereng ym., 2018; Ostry ym., 2018; Balakrishnan ym., 2013; Jaumotte ym., 2008). Tuloerojen kasvua raportoidaan tapahtuneen laajasti niin teollisuus- kuin kehitysmaissakin (Aoyagi & Ganelli, 2015; Bastagli ym., 2012; Lang & Tavares, 2018). Kaikkien ihmisten ei katsota päässeen nauttimaan pitkän taloudellisen kasvun hedelmistä 1990 luvun lopun ja 2000 luvun alkuvuosina (Francese & Mulas-Granados, 2015). Kuznetsin -teoreeman⁴ mukaista taloudellisen eriarvoisuuden tasoittumista elintason noustua tietyn tason yli ei näytä tapahtuneen (Jaumotte ym., 2008). Poikkeuksina tuloerojen nousevasta kehityksestä mainitaan eräät Saharan eteläpuolisen Afrikan ja Latinalaisen Amerikan maat (Cevik & Correa-Caro, 2015; Alvarez ym., 2017). Myös Lähi-idässä kehitys on ollut epätasa-arvoisuutta vähentävää.

Eriarvoisuuden kehitys ei ole yhtenäistä, ja se riippuu monista erin suuntiin vaikuttavista tekijöistä. Köyhyys ja äärimmäinen köyhyys ovat vähentyneet maailmanlaajuisesti taloudellisen kasvun myötä ennen näkemättömästi useiden kehitysmaiden, erityisesti Kiinan ja Intian hyvän kehityksen vetämänä (Walsh & Yu, 2012; Berg & Ostry, 2011). Samaan aikaan ylimpien tuloluokkien tulot ovat monissa maissa nousseet erittäin paljon (Kumhof ym., 2012; Piketty, 2014), mihin on viime aikoina kiinnitetty huomiota (Bastagli ym., 2012; Jaumotte & Buitron, 2015) ja mitä pidetään mm. USA:n tulonjaon suurimpana muutoksena (Kumhof ym., 2013). Varallisuuden osalta ylimpien luokkien ero muihin on vieläkin suurempaa (Piketty, 2014). USA:ssa kehitystä kuvataan myös keskiluokan häviämisenä ja yhteiskunnan polarisoitumisella rikkaisiin ja köyhiin (Alichi ym., 2017).

¹ Työskentelypaperit

² Henkilökunnan keskustelumuistiot

³ Käytän tutkielmassani paikoin termiä *tuloerot* vastineena englannin kielisellä termillä *income inequality*, vaikka niiden merkitys ei aina ole täysin sama.

⁴ Kuznetsin teoreeman mukaan taloudellisen tasa-arvon kuvaaja maan keskimääräisen elintason funktiona on ylösalaisin olevan U-kirjaimen muotoinen, ks. kohta 2.4.1.

Monissa maissa epätasa-arvon lisääntymiseen on vaikuttanut merkittävästi maiden sisäisten erojen kasvaminen (Bastagli, et al., 2012) kuten Venäjällä (Dolinskaya, 2002) ja Kiinassa (Dayal-Gulati & Husain, 2000). Tämä on herättänyt keskustelua alueiden välisen eron merkityksestä eriarvoisuustarkasteluissa (Kumhof, et al., 2013). Neuvostoliiton hajoamisen myötä taloudellinen epätasa-arvoisuus kasvoi voimakkaasti entisen Neuvostoliiton eri osissa sekä monissa Itä-Euroopan maissa (Goerl & Seiferling, 2014; Ostry, et al., 2018). Puolan aineistolla tehdyn tutkimuksen mukaan taloudellinen epätasa-arvo ei tosin muuttunut tässä yhteydessä vaan se oli suuri jo ennen Neuvostoliiton hajoamista (Keane & Prasad, 1999).

Taloudellinen eriarvoisuus on viime aikoina nostettu keskustelun aiheeksi monella taholla ja useilla foorumeilla (Gaspar, et al., 2017). Näin on tehty sekä tutkijoiden että poliittisten päättäjien keskuudessa (Goerl & Seiferling, 2014) samoin kuin kansainvälisissä organisaatioissa (Francese & Mulas-Granados, 2015) ja taloustieteilijöiden toimesta (Coady & Dizioli, 2017). Keskustelun ja tutkimusten kohteet ulottuvat Saharan eteläpuolisen Afrikan kovista sosiaalisista oloista (Lopes, 2005) teollisuusmaiden tulotilastojen huipulla olevien yksilöiden suureen tulo- ja varallisuusosuuteen (Jaumotte & Buitron, 2015).

YK:n raportissa maailman sosiaalisesta tilanteesta painotetaan, että eriarvoisuuden torjunta ei ole vain moraalisesti pakollista, vaan myös inhimillisen ja tuottavan potentiaalin vapauttamiseksi välttämätöntä (Aoyagi & Ganelli, 2015). Kasvava eriarvoisuus nähdäänkin yhtenä suurimpana haasteena maailmanlaajuisesti monissa maissa (Gupta, et al., 2018).

Taloudellisen eriarvoisuuden torjunnan tarpeellisuutta tai jopa välttämättömyyttä perustellaan ainakin seuraavilla kolmella tavalla: 1) eriarvoisuus nähdään eettisenä kysymyksenä (Dabla-Norris & Gradstein, 2004; Brueckner, et al., 2014), 2) eriarvoisuuden nähdään olevan haitallista taloudelliselle kasvulle (Ostry, et al., 2018; Cevik & Correa-Caro, 2015) ja 3) eriarvoisuuden vähentäminen estää tai ainakin heikentää, joidenkin mielestä eettisesti tärkeämpää tavoitetta, eli köyhyyden vähentämistä (Tsounta & Osueke, 2014; Coady & Dizioli, 2017).

Taloustieteilijät eivät ole kuitenkaan aina pitäneet eriarvoisuuden vähentämistä itsestään selvästi hyvänä asiana. Laajasti referoidussa työssään Okun (1975) esitti, että taloudellinen epätasa-arvoisuus näyttelee merkittävää roolia taloudellisen tuottavuuden edistämisessä. Muita parempien taloudellisten etujen tavoittelu toimii hänen mukaansa välttämättömänä kannustimena tuottavuuden kasvun kannalta tarpeellisten innovaatioiden ja kokeilujen kehittämisessä. Tasa-arvon tavoittelu johtaa hänen mukaansa puolestaan tuottavuuden

kannalta epäoleellisten seikkojen huomioimiseen, mikä väistämättä heikentää tuottavuuden maksimointia. Hänen mukaansa taloudellisen tehokkuuden ja taloudellisen tasa-arvon välillä vallitsee ratkaisematon valintatilanne, trade-off⁵. Molempia ei voi täysimääräisesti edistää samanaikaisesti. (Bennett & Nikolaev, 2017).

Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) perustettiin toisen maailmansodan loppuvaiheessa osana länsimaiden yhteistä ns. Bretton Woods -järjestelmää. IMF:n päätehtävänä oli järjestää viimesijaista lainoitusta tilapäisiin maksutasevaikeuksiin joutuneille maille (Reinhart & Trebesch, 2016). Lainoituksen ehdoksi alettiin melko pian asettaa vaatimuksia tarpeellisiksi katsotuista rakenteellista uudistuksista lainaa ottavassa maassa (Braithwaite & Drahos 2000, s.125). IMF:n johtokunta teki vuonna 1952 päätöksen, jonka mukaan osaan sen myöntämistä lainoista tuli liittää ehtoja maan talouspolitiikan säätelämiseksi (Teivainen, 1994, s.22). Ensimmäinen tällainen laina myönnettiin Peruun vuonna 1954 (ibid., s.24). Yleisen näkemyksen mukaan IMF:n toimintasuositukset perustuivat viime kädessä melko puhdasoppiseen monetaristiseen talousteoriaan⁶, jonka mukaan inflaatio on yleensä seurausta liiallisesta kysynnästä (Teivainen, 1994, s.21-22). IMF:n edustajat itse katsoivat soveltavansa taloudellisia työkaluja pragmaattisesti, neutraalisti tai eklettisesti (ibid., s.21). Lainoituksen ehdollisuudet ovat olleet arvostelun kohteena, monien pitäessä asettuja ehtoja liian tiukkoina (Joyce & Sandler, 2008). IMF:ää asemasta globaalissa taloudessa kertoo se, että sen talouspoliittisten suoritusten on katsottu olevan liberaalin ortodoksisen talousnäkemyksen⁷ globaalisti merkittävin leviämiskanava (Teivainen, 1994, s.21).

IMF:n sisällä vallitsevat näkemykset finanssipoliittisten toimien lyhyt- ja pitkäkestoista vaikutuksista talouden kehitykseen eivät ole kuitenkaan yhtenäisiä eivätkä muuttumattomia. Cornel Ban (2015) esittää näissä näkemyksissä tapahtuneen 2008 jälkeisen suuren taantuman myötä huomattavan muutoksen. IMF:n toimitusjohtaja Christine Lagarde lausui puheessaan Sveitsin Davosissa (23.1.2013): "Excessive inequality is corrosive to growth" (Aoyagi & Ganelli, 2015). IMF onkin nostanut pitkäkestoisen nousun ja sen saamisen kaikkia kattavaksi yhdeksi tärkeimmistä tavoitteistaan (Acosta-Ormaechea ym., 2017). Perinteisestä valtavirtaisesta näkemyksestä olisi Banin (2015) mukaan siirrytty kohti keynesiläistä "revisionistista" talousnäkemyttä. Tapahtuneen muutoksen taustalla Ban (2015) näkee olevan henkilövaihdoksia

⁵ Okun kuvasi tulonsiirtoa rikkailta köyhille vuotava ämpärin metaforalla. Osa rikkaan luopumasta rahasta kuluu turhaan hallintoon ja rikkaan ponnistelut laskevat, koska hän menettää osan tuotostaan.

⁶ Monetarismi: Näkemys, jonka mukaan rahapolitiikka on lyhyelläkin aikavälillä neutraalia eli että sillä on vaikutuksia vain hintatasoon, ei kansantalouden reaaliin suureisiin. (TTP, 2019)

⁷ Taloustieteellisten näkemysten jaottelusta ks. kohta 2.7.

niin IMF:n johdossa kuin tutkimusosastoilla, joiden roolia hän pitää merkittävänä IMF:n näkökantojen muodostajana. Merkittävä selittäjä IMF ohjelmien suunnittelussa on osoitettu olevan myös henkilökunnan epävirallisilla suhteilla, insentiiveillä sekä normatiivisilla suuntauksilla (Chwieroth, 2013). IMF:n toiminnassa lainoituksen osuus on laskenut ja hyvään hallintaan tähtäävän jäsenmaita edistävän neuvonnon osuus on lisääntynyt (Joyce & Sandler, 2008; Munoz & Cho, 2003). IMF:n pyrkimyksenä on tukea näin kohdemaiden talouspolitiikkaa ja uudistuksia (VM, 2019). Ohjelmien edistymistä seurataan säännöllisin välein ja jokaisen luottoerän nostaminen edellyttää, että ohjelman ehdot on täytetty (ibid.). IMF näkee hyvän hallinnan olevan avain taloudelliseen menestykseen ja sen toimintamuotoja tämän edistämiseksi ovat toiminnan tarkastuksen ja tekninen neuvonta (IMF, 2018).

Indikaationa väitetystä IMF:n näkökannan muutoksesta voidaan ajatella olevan myös IMF:n julkaisusarjassa *Staff Discussion Notes* huhtikuussa 2014 julkaistu Ostryn ym. (2014) tutkimus *Redistribution, Inequality, and Growth*. Sen mukaan taloudellinen tasa-arvo ei suinkaan ole ristiriidassa taloudellisen kasvun kanssa, niin kuin Okunia lainaten monet valtavirtaisen taloustieteen edustajat olivat esittäneet ja jota ajatusta IMF:n on ajateltu seuranneen. Ostryn ym. (2014) kokoaman aineiston mukaan asia on päinvastoin. Edistämällä taloudellista tasa-arvoa voidaan edistää myös taloudellista kasvua.⁸

Ymmärrys taloudellisen tuottavuuden ja kasvun sekä taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta on merkittävä yhteiskunnallisen päätöksenteon ja politiikan tekemisen pohja (Pirttilä & Uusitalo, 2010). Epätasa-arvon syiden sekä niiden ja talouskasvun välisen yhteyden tunteminen ovat poliittisen päätöksenteon oleellisimpia asioita (Jaumotte ym., 2008). Maailmanpolitiikan tutkimuksen kannalta mielenkiintoista on myös, mitkä asiat ovat vaikuttamassa näiden käsitysten muodostumisessa.

IMF:n asiantuntijaorganisaatioiden jäsenten omilla käsityksillä voidaan ajatella olevan merkittävää vaikutusta IMF:n jäsenvaltioiden ja edelleen koko globaalin poliittisen talouden toimintaan. IMF:n tutkijat voivat epäilemättä hyödyntää kaikkia kolmea seikkaa, joita Hirschman & Berman (2014) pitävät ekonomistien poliittisen vaikuttamisen tärkeinä vallanlähteinä, nimittäin ammatillista auktoriteettia, institutionaalista asemaa ja kognitiivista infrastruktuuria.

⁸ Ostryn ym. (2014) raporttia pidettiin siinä määrin merkittävänä muutoksena IMF:n linjassa, että Washington Post julkaisu uutisen raportista otsikolla *Communists have seized the IMF!* (Schneider, 2014)

Tutkielmani tavoitteena on perehtyä IMF:n suorittamaan sekä valtiotieteen että taloustieteen alaan kuuluvaan tutkimukseen, joka koskee talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta ja jolla on vaikutusta IMF:n päätöksentekoon. Työmäärän rajoittamiseksi niin, että se soveltuu suoritettavaksi yhden tutkielman puitteissa ja että kohteesta saataisiin riittävän tarkka kuva, tutkimus kohdistuu IMF:n julkaisusarjoissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* esitettyihin näkemyksiin ja implisiittisiin oletuksiin taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välisestä suhteesta ja näiden käsitysten sekä implisiittisten oletusten mahdollisiin muutoksiin viimeisen 30 vuoden aikana lukuun ottamatta sukupuolen vaikutuksia käsitteleviä julkaisuja. Ensimmäinen tutkimuskysymys on asetettu seuraavasti:

Kysymys 1: Mitä näkemyksiä tai implisiittisiä oletuksia taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välisestä suhteesta on luettavissa IMF:n julkaisuista *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* 1997-2018 huomioimatta sukupuolen vaikutuksia käsitteleviä julkaisuja

Tutkimuksen toisena tavoitteena on selvittää syitä mahdollisiin IMF:n em. julkaisuissa nähtäviin eroihin käsityksissä tai implisiittisissä oletuksissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välisestä suhteesta. Toinen tutkimuskysymys on asetettu seuraavasti:

Kysymys 2: Mitkä tekijät voivat selittää IMF:n julkaisuissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* mahdollisesti havaittavia eroja käsityksissä tai implisiittisissä oletuksissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välisestä suhteesta?

Metodina tutkielmassani on tekstin suunnattu sisältöanalyysi. Sen avulla tunnistan kustakin aineistoni julkaisusta *oletetun lukijan* saaman pelkistetyn käsityksen taloustasa-arvon ja talouskasvun välisestä suhteesta. Kuten edellä esitän, on oletettavaa, että IMF:n asiantuntijaorganisaatioiden jäsenillä on merkittävää vaikutusta IMF:n jäsenvaltioiden ja edelleen koko globaalin poliittisen talouden toimintaan. Hypoteesini⁹ on, että ainakin osa tästä vaikutuksesta kanavoituu tutkielmani kohteena olevien julkaisujen kautta. Metodissa käyttämäni *oletettu lukija* on poliittisesti vaikutusvaltainen uusliberaalin talousajattelun omaksunut henkilö, joka ei välttämättä perehdy perusteellisesti julkaisuihin.

Työhypoteesinani¹⁰ oli, että näissä IMF:n tutkimusorganisaatioiden julkaisuissa on tapahtunut muutos koskien käsityksiä talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta. Tavoitteenani oli selvittää, onko muutos jatkuva vai diskreetti. Työhypoteesin perusteena oli

⁹ Hypoteesi tässä on oletus, jota ei testata. Se tarvitaan metodini pätevyyden pohjaksi.

¹⁰ Työhypoteesi tässä on oletus, joka tarvittiin tutkimusta varten. Sillä ei ole merkitystä tuloksen pätevyyden arvioinnissa.

Ostryn & Bergin (2014) julkaiseman artikkelin aiheuttama julkinen huomio, joka kohdistui arveltuun IMF:n linjan suunnanmuutokseen. Tutkielmani mukaan tällaista muutosta ei kuitenkaan voi osoittaa. Käsitysten hajonta on suuri, ilman havaittavaa trendiä. Tutkielman tuloksen mukaan tutkimuksesta saatavalla käsityksellä talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhteesta on yhteys julkaisussa käytetyn tutkimusmenetelmän kanssa. Empiirisissä tutkimuksissa suhteen keskiarvo on tilastollisesti erittäin merkittävästi suurempi kuin teoreettisissa tutkimuksissa.

Tutkielma rajoittuu IMF:n julkaisemiin *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* -sarjoihin. Tutkielmassa ei analysoida edellä mainittuja näkemyksiä IMF:n muissa julkaisuissa eikä IMF:n eri maista antamissa maakohtaisissa raporteissa, eikä lue näitä käsityksiä tai implisiittisiä oletuksia avustettavien maiden lainaehdoista. Näin ollen tutkimus ei analysoi kaikkia IMF-instituution näkemyksiä tai implisiittisiä oletuksia vaan ainoastaan tutkimuksen kohteena olevissa julkaisuissa luettavissa olevia näkemyksiä ja implisiittisiä oletuksia.

Tutkielma ei tee kattavaa kirjallisuuskatsausta talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta esitetyistä näkemyksistä tai tutkimustuloksista. Tätä tehdään vain siinä laajuudessa kuin on katsottu tarpeelliseksi tutkielman kohteena olevien julkaisujen käsitysten ja niiden erojen esittelyn ymmärtämiseksi.

Tutkielman rakenne on seuraava. Luvussa 2 esittelen aiheeni teoreettisia kehikkoja. Taloudellisen tasa-arvon syitä ja seurauksia käsittelevien teorioiden lähteet painottuvat, joskaan eivät rajoitu, tutkielman kohteina olevien IMF:n julkaisujen kirjallisuuskatsausosioista saatuihin viitteisiin. Luvussa 3 esittelen tämän tutkielman aineiston ja metodin ja luvussa 4 tulokset. Johdantoluvussa ovat tavoitteet, hypoteesit ja tutkimuskysymykset sekä luvuissa 3 ja 4 ovat esittelyt, esittelen perustelematta tarkemmin tekemiäni valintoja. Perustelen valintojani ja arvioin niiden merkitystä luvussa 5, jossa pohdin tutkielmani metodin ja materiaalien soveltuvuutta tutkimuskysymysteni käsittelyyn. Päätän tutkielman yhteenvedoon luvussa 6, jossa esitän myös ehdotuksia jatkotutkimukselle.

2. Teorialuku

Tutkielman kohteena olevien kysymysten hahmottamiseksi esittelen seuraavassa joitakin niiden kannalta relevantteja teoriakysymyksiä. Kaikki alla käsiteltävät kysymykset ovat laajoja eikä niiden käsittely kattavasti ole mahdollista tämän tutkielman puitteissa. Esitän kursorisesti joitakin merkittäviä piirteitä. Aloitan tämän luvun talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon käsitteiden esittelyllä. Tämän jälkeen tarkastelen kirjallisuudessa esitettyjä näkemyksiä epätasa-arvon syistä ja seurauksista sekä talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta. Lopuksi luon katsauksen taloustieteeseen, sen historiaan, nykytilaan ja tutkimusmenetelmiin. Aivan lopuksi esittelen vielä kirjallisuudessa esitettyjä näkemyksiä taloustieteen käytöstä vallan välineenä. Kohdissa 2.4.-2.6. esitetyt tiedot perustuvat enimmäkseen työn kohdemateriaalina olleiden IMF:n julkaisujen kirjallisuuskatsauksiin. Tietojen alkuperäiset lähteet löytyvät näiden julkaisujen lähdeluetteloista.

2.1. Talouskasvu

Yhteisöjen, erityisesti valtioiden, kehittymisen tärkeäksi, ellei jopa tärkeimmäksi mittariksi julkisessa keskustelussa on noussut talouskasvu. Valtioiden talouskasvun mittarina käytetään useimmin bruttokansantuotteen, BKT:n, kasvua. Sen avulla kuvataan kansantalouden tilinpidon mukaista kotimaisen tuotannon rahassa mitattavaa kasvua.

Talouskasvu, nimensä mukaisesti, kuvaa kasvua vain taloudellisessa toiminnassa eli toiminnoissa, joissa raha vaihtaa omistajaa. Se ei huomioi esimerkiksi taloudellisen toiminnan ympäristöä tuhoavaa tai köyhdyttävää vaikutusta eikä hallinnan hyvyttä, turvallisuutta tai terveyttä (Bannister & Mourmouras, 2017). Talouskasvu ei siten ole mittari kaikkien hyvinvointia lisäävien toimintojen määrästä, kasvusta tai tuloksista. Taloudelliselle tuotannolle sekä sosiaalisen kehityksen huomioivalle indikaattorille on tehty ehdotuksia mm. ns. Stiglizin komission raportissa (ibid.). Talouskasvun rinnalle on eräissä tarkasteluissa otettu käyttöön kattavan kasvun¹¹ käsite (ks. esim. Aoyagi & Ganelli, 2015; Adedeji ym., 2013; Kireyev & Chen, 2017). Anand ym. (2013) antamaa kattavan kasvun matemaattista määritelmää yksinkertaistaen, voidaan sanoa kasvun olevan kattavaa silloin, kun kaikkien absoluuttiset tulot nousevat.

¹¹ *Inclusive growth*

2.2 Talouskasvun syitä

Valtavirtaisessa taloustieteessä tuotannon kasvu kuvataan matemaattisilla yhtälöillä. Yleinen tähän käytetty yhtälö, ns. tuotantofunktio, esittää tuotannon (Y) ns. Cobb-Douglas yhtälön avulla. (Pohjola, 2017; Vartiainen, 2019).

$$Y = A K^{\alpha} (hL)^{1-\alpha}$$

Missä A on ideat (Pohjola, 2017) tai tekninen osaaminen (Vartiainen, 2019), K kiinteä pääoma, h työntekijöiden henkinen pääoma, α kokonaistuotannon jousto pääomakannan suhteen (Pohjola, 2017) tai pääoman kansantulo-osuus (Vartiainen, 2019) ja L työtuntien määrä (Pohjola, 2017).

Tämän tutkielman puitteissa ei ole mahdollista paneutua yhtälön käyttökelpoisuuteen enempää kuin todeta, että sen parametrien arvojen ristiriidaton määrittäminen ei liene yksinkertaista. Pohjolan (2017) esityksessä lainataan Feenstran ym. (2015) julkaisua, jossa henkinen pääoma h määritetään työntekijöiden keskimääräisten koulutusvuosien määrän ja ensimmäisen, toisen ja kolmannen asteen koulutuksen tuottoasteen¹² perusteella. Näin kapealle henkisen pääoman mittarille voidaan esittää kritiikkiä.

Valtavirtaisen taloustieteen mahdollisuuksia huomioida henkisen pääoman muita ulottuvuuksia on kritisoitu (Kajanoja, 2015; Howitt, 2004). Ns. endogeeninen kasvuteoria painottaa taloudellisen kehityksen olevan tulosta monista toisistaan riippuvista tekijöistä (Kajanoja, 2015). Taloudellisen kehityksen takana vaikuttava tekninen kehitys riippuu merkittävästi talouspolitiikasta (Howitt, 2004) sekä inhimillisestä ja sosiaalisesta pääomasta (Kajanoja, 2015). Endogeenisen kasvuteorian käyttämistä käsitteistä tässä yhteydessä Kajanoja (2015) listaa mm. tieteellisen kulttuurin, oikeudellisen järjestelmän, oppimiskyvyn, sopimusten pitävyyden ja kokemuksen. Kokemuksien kartoittamista näiden tekijöiden määrittämisestä sijoitettavaksi em. kasvuyhtälöön ei tehty tämän tutkielman puitteissa. Vaikuttaa kuitenkin selvältä, että edellä mainittu Feenstran ym. (2015) käyttämä inhimillisen pääoman määrittäminen huomioi puutteellisesti Kajanojan (2015) listaamia henkiseen pääomaan vaikuttavia tekijöitä. Empiirisessä tutkimuksessa inhimillisen pääoman huomioiminen on sen sijaan saanut vahvaa tukea (Kajanoja, 2015).

Berg & Ostry (2011) sanovat samaa todetessaan, että taloudellista kasvua määrittäviä tekijöitä ovat mm taloudellisten ja poliittisten instituutioiden laatu ja inhimillisen pääoman kertyminen.

¹²rate of return

Mutta myös yksittäiset isot häiriöt/tapahtumat, kuten HIV/AIDS voivat heikentää kasvua (Salinas & Haacker, 2006).

2.3 Taloudellinen tasa-arvo

Taloudellinen tasa-arvon perusteita voi lähestyä yleisen tasa-arvon avulla, jota on viime kädessä pidetty moraalisenä tai transsendentaalisena oikeutena (Forst, 2016, s.28). Paul Kelly (2010) esittelee artikkelissaan *Why equality? On justifying liberal egalitarianism* John Locken ja John Rawlsin argumentaatiota tasa-arvon perustasta. Locken argumentaatio päätty perustamaan sen viime kädessä jumalaan, kun se Rawls argumentaation mukaan on pohjimmiltaan poliittinen käsite¹³ (Kelly, 2010; Rawls, 1999). Frederick Neuhouser (2013) esittää puolestaan Rousseauin katsoneen epätasa-arvon olevan yleistä ihmisyyhteisöissä niissä kehittyvän erityisen ”itserakkauden”¹⁴ takia. Tämä johtaa Rousseauin mukaan haluun saada arvostusta yli muiden ja edelleen eriarvoisuuteen (Neuhouser, 2013). Yleinen tasa-arvo on määritelty tai kuvattu eri julistuksissa Ranskan vallankumouksesta ja Amerikan Yhdysvaltain itsenäistymisjulistuksesta alkaen aina YK:n ja EU:n ihmisoikeusjulistuksiin.

Kaikki eivät näe tasa-arvon vaatimusta yksinään aatesuuntia erottavana tekijänä. Held & Maffettone lainaavat kirjassaan *Global Political Theory* (2016, s.7) kuuluisaa Ronald Dworkin lausetta, jonka mukaan kaikki nykyiset poliittiset filosofiat pohjautuvat egalitarismiin^{15, 16}. Tasa-arvon vaatimus muodostaa hänen mukaansa näin ”eräänlaisen tasanteen poliittisena argumenttina”, jolla ei voi erottua muista. Heldin ja Maffettonen mukaan (2016, s.7) moraalisen ja poliittisen filosofian merkittävät suuntaukset, libertarismi, utilitarismi ja liberaali egalitarianismi¹⁷, tarjoavat kuitenkin erilaisia tulkintoja siitä, mitä ihmisten tasa-arvoisella kohtaamisella tarkoitetaan.

Toisaalta puhutaan mahdollisuuksien tasa-arvosta, kun kaikilla on samat oikeudet tehdä itse parhaansa oman taloudellisen asemansa parantamiseksi (Kanbur & Stiglitz, 2016). Toisaalta puhutaan ”tuloksen tasa-arvosta”, kun kaikilla on sama taloudellinen asema (ibid.). Epätasa-arvon merkittävimmät syyt nähdään ensin mainitun näkemyksen mukaan olevan yksilöperäisiä,

¹³ *notion*

¹⁴ *amour propre*

¹⁵ Egalitarismin mukaan yhteiskunnassa tulee aina pyrkiä ensisijaisesti edistämään ihmisten välistä tasa-arvoa (Roinila, 2019)

¹⁶ Dworkin näkemystä on myös kritisoitu esim. Kelly (2010).

¹⁷ Libertarismi, utilitarismi ja liberaali egalitarismi sisältävät kaikki useimpia muunnoksia ks. esim. Roinila (2019)

jälkimmäisen näkemyksen painottaessa enemmän järjestelmäperäisiä syitä. Benjamin Sachs (2012) on pohtinut oikeudenmukaista¹⁸ mahdollisuuksien tasa-arvoa ja näkee sen olevan melko kapean ollakseen järkevä¹⁹. Hän näkee ongelmallisena liian usein tai liian laajana tehtävän ”tasoittamisen”, koska se vähentää ihmisten motivaatiota investoida omaan menestykseen (Sachs, 2012). Hänen mukaansa oikeudenmukaisen mahdollisuuksien tasa-arvon paras tulkinta on, että yhtä lahjakkaille tulisi varmistaa tasapuoliset lähtöasemat vain aikuisiän kynnyksellä (ibid.). Gopal Sreenivasan (2014) on myös tutkinut mahdollisuuksien tasa-arvon käsitettä ja pitää sitä ongelmallisena eri tavoin kuin Sachs (2012). Sreenivasan (2014) erittelee neljä tapausta, joissa tasa-arvon toteutumisen arviointi tulee tehdä kussakin eri tavalla. Mahdollisuuden hyödyntäminen/toteutuminen voi perustua omaan valintaan tai se voi määräytyä rajallisen resurssin kilpailussa (ibid.). Tavoiteltava hyöty voi puolestaan olla suhteellinen tai absoluuttinen (ibid.). Tämän lisäksi Sreenivasan (2014) pohtii valintaolosuhteiden merkitystä arvioitaessa omien valintojen merkitystä lopputuloksen tasa-arvoisuuden kannalta.

Yksi jakolinja tasa-arvoa koskevissa keskusteluissa on, minkälaisen ryhmien kesken tasa-arvovaatimusta tarkastellaan. Tällaisia ryhmiä voivat olla esimerkiksi ne, joiden kesken on erityinen lojaalisuussuhde (perhe, suku) tai joukko, johon assosioituminen on tätä löyhempää (maa, kansa) tai kaikki maailman ihmiset. Taloudellista tasa-arvoa voidaan tarkastella mm. yksilöiden, luokkien, alueiden, maitten tai maaryhmien välillä. Kosmopolitanistisen käsityksen mukaan tarkastelu tulee kuitenkin kohdistaa kaikki maailman ihmisiin (Moellendorf, 2016, s.56). Tätä pienemmän ryhmän tasa-arvoisuuden korostaminen sisältää helposti tällaisten ryhmien välisen epätasa-arvon hyväksymisen. Jakolinja kansallisen tai valtiollisen ja kosmopolitanistisen tasa-arvokäsityksen välillä ei kuitenkaan ole aina selvä. Esimerkiksi Kellyn (2010) mukaan Rawls argumentaatio, jonka mukaan tasa-arvo on poliittinen käsite, sitoo sen edelliseen käsitykseen, kun Rawlsin muu argumentaatio puhuu jälkimmäisen puolesta.

Keskustelu taloudellisesta tasa-arvosta koskee usein kahta eri asiaa. Toisaalta, kuten yllä, keskustellaan perusteista, miksi parempaan tasa-arvoon tulisi pyrkiä. Toisaalta, kuten alla kohdassa 2.2, keskustellaan tekijöistä, jotka lisäävät tai vähentävät tasa-arvoa.

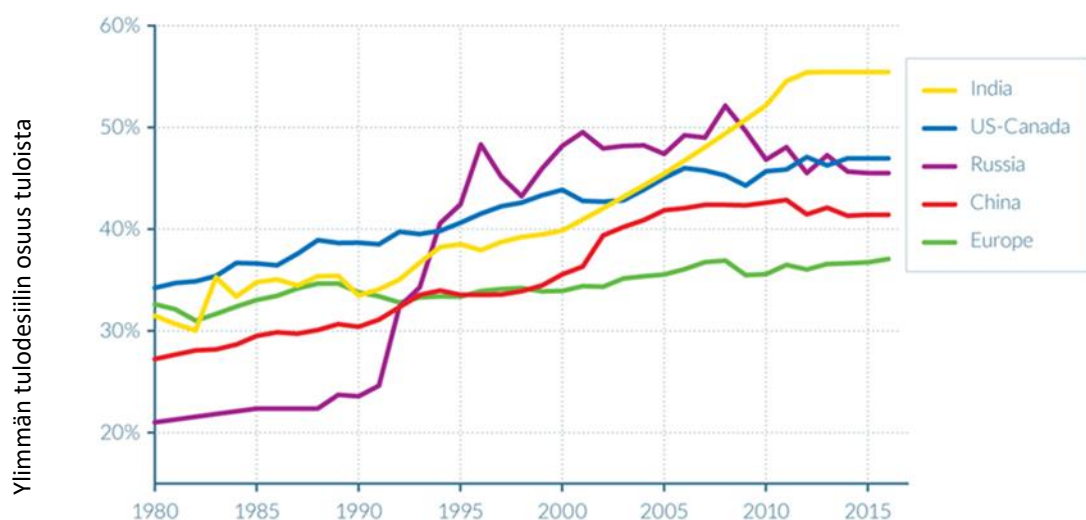
Taloudellista tasa-arvoa tarkastellaan usein tulojen, varallisuuden tai kulutuksen tasaisuuden avulla. Tasojen lisäksi tarkastelua voidaan laajentaa koskemaan näiden muutoksia ajan kuluessa.

¹⁸ *fair*

¹⁹ *reasonable*

Usein taloudellista tasa-arvoa mitataan vain lopputuloksen tasa-arvona²⁰. Sen määrittämiseen on olemassa erilaisia mittareita. Näistä yleisin on GINI-kerroin. Se laskee, miten kaukana laskentayksiköiden tulot/varallisuudet ovat keskimäärin toisistaan (Melkas, 2002). Sen mahdollisuutta kuvata tasa-arvoa eri näkökohdista pidetään rajallisena (Piketty 2014, s.266). Paremman kuvan taloudellisesta tasa-arvon kehityksestä antavat tulo- ja varallisuusjakaumien, varsinkin ylimpien fraktioiden, ylimmän desiilin, prosentin ja promillen osuudet ja niiden muutokset (ibid., s. 268). Näiden "aritmeettisten" mittareiden lisäksi taloustieteilijät ovat kehittäneet "sosiaalisen hyvinvoinnin funktioon"²¹ perustuvia mittareita, jotka ottavat huomioon yksilöiden taipumuksen vieroksua epätasa-arvoa "vieroksumiskertoimen"²² avulla (Atkinson, 1970).

Taloudellisen tasa-arvon kehitys ei ole tasaista. Useimmissa maissa tulojen epätasa-arvoisuus on lisääntynyt. Kuvassa 1 esitetään tulonsaajien ylimmän 10% osuus maan kaikista tuloista eräissä maissa 1980-2016 (World Inequality Lab, 2017). Globaalisti tulojaan ovat kasvattaneet eniten alempi keskiluokka ja tulojakauman ylin 1%:n fraktio, ylemmän keskiluokan tulojen kasvun ollessa hyvin alhainen. Kuvassa 2 on Laknerin ja Milanovicin (2016) esitys tulojen kasvusta 1998-2008 globaalin tulojakauman 5%-yksikön fraktioissa²³. Suurin yksittäinen selittäjä kuvaajan muodolle on Kiinan voimakas kasvu viime vuosikymmeninä (ibid.)

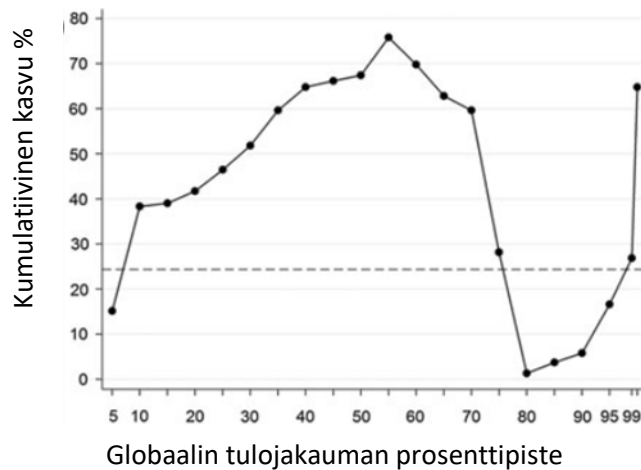
Kuva 1: Ylimmän tulodesiilin osuus tuloista eräissä maissa 1980-2016, (World Inequality Lab, 2017)

²⁰ Mahdollisuuksien tasa-arvon mittaamiseen on kehitetty mittareita, jotka perustuvat lasten ja heidän vanhempensa taloudellisen aseman eroon (ks. esim. Kanbur & Stiglitz, 2016)

²¹ *social welfare function*

²² *inequality aversion coefficient*

²³ Kuvaaja tunnetaan yleensä ns. elefanttikäyränä

Kuva 2: Tulojen kasvu 1998-2008 globaalin tulojakauman 5%-yksikön fraktioissa (PPP vuoden 2005 USD), viimeinen 5%:n fraktio jaettu 4%:n ja 1%:n fraktioihin. (Lakner & Milanovic, 2016)

2.4. Epätasa-arvon kehittymisen syitä

Epätasa-arvolle ja sen muutoksille on esitetty monia ja eri tasoisia syitä. En tarkastele tutkielmassani kovin syvälle meneviä esim. ihmisen perustarpeista tai luonnollisesta joukkokäyttäytymisestä lähteviä syitä, enkä myöskään talousjärjestelmän valinnasta johtuvia syitä. Tyydyn esittelemään eräitä tutkimusaineistoni kirjallisuusosioissa esitettyjä syitä. Ryhmittelen ne karkeasti yleiseen tai laajempaan kehitykseen liittyviin syihin ja kansallisesta ajankohtaisesta päätöksenteosta johtuviin syihin. Jako ei ole yksikäsitteinen, koska monet kansallisen tason päätökset riippuvat yleisemmästä, globaalista, kehityksestä. Tällä jaolla haluan tuoda esiin sen, että osa epätasa-arvon syistä on pidemmän kehityksen seurausta ja siten ehkä hitaammin muutettavissa, kun osa syistä taas riippuu ajankohtaisesta politiikasta ja on siten muutettavissa lyhyemmällä aikavälillä. Yleisen tai laajemman kehityksen syiden ryhmään luen talouskasvun, globalisaation yleisesti, teknisen kehityksen, markkinoiden vapautumisen, instituutioiden kehityksen, eliitin roolin, markkinatalouden, luonnonolot ja maiden historian. Kansallisen ajankohtaisen päätöksenteon syiden ryhmään luen harjoitetun finanssipolitiikan, erityisesti verotuksen, työmarkkinainstituutiot, harjoitetun rahapolitiikan, panostukset koulutukseen, kaupan ja rahoituksen vapautuksen ja muut rakenteelliset uudistukset.²⁴

²⁴ Kansallisesta päätöksenteosta johtuvaan epätasa-arvoisuuden ryhmään luen tässä eurooppalaisen eli EU-tason päätöksenteon.

Epätasa-arvon suhdetta talouskasvuun esittelen alla kohdassa 2.5. Aloitan epätasa-arvon syiden esittelyn kahdella yksilö-yhteisö -akselin ääripäällä. Tanzi (1998) toteaa epätasa-arvon syiden löytyvän yhteiskunnan kulttuureista ja normeista, kun Aliche ym. (2017) taas toteavat yksinkertaisesti, että konseptuaalisesti tulojen polarisaatio johtuu kahdesta syyjoukosta: kotitalouksien henkilökohtaisista ominaisuuksista ja niiden töiden ominaisuuksista.

2.4.1. Yleisestä kehityksestä johtuvia syitä

Simon Kuznets (1955) esitti yli 60 vuotta sitten teorian, jonka mukaan eriarvoisuuden taso riippuu talouden suuruudesta. Hyvin alhaisella elintasolla kaikki elävät lähellä toimeentulominimiä ja erot ovat pieniä. Elintason noustessa ja osan ihmisistä siirtyessä teollisuuteen elintasoero kasvaa väistämättä. Elintason edelleen kasvaessa suurempi osa ihmisistä siirtyy teollisuuteen, ja samalla myös pääomat jakautuvat hänen mukaansa tasaisemmin ja näin epätasa-arvo vähenee. Monissa empiirisissä tutkimuksissa on kuitenkin tultu tulokseen, että Kuznetsin teorialle ei löydy tukea käytännössä, (ks. esim. Tanzi 1998; Keane & Prasad 2002; Fox 2015). Grigolin ym. (2016) toteavat, että teoria perustuu 5% empiiriseen tietoon ja 95% spekulatioon. Toisaalta Franke (2012) ilmoittaa löytävänsä teorialle empiiristä tukea.

Perinteiseksi selitykseksi taloudelliselle epätasa-arvolle katsotaan ns. osaamisvääristymä²⁵ (tai osaamisvääristynyt teknologinen muutos). Globalisaation myötä ammattitaitoisten työtekijöiden tarve on lisääntynyt, mikä on hyödyttänyt heitä suhteessa keskimääräisiin palkansaajiin (Jaumotte & Buitron, 2015; Walsh & Yu, 2012; Jaumotte ym., 2008; Coady & Dizioli, 2017; Balakrishnan ym., 2013; Gerber ym., 2018). Koska teknologia ja globalisaatio ovat lisänneet myös talouskasvua (Coady & Dizioli, 2017) eivät poliittiset päättäjät ole olleet kykeneviä tai halukkaita muuttamaan tätä kehitystä (Jaumotte & Buitron, 2015). Teknologista kehitystä pidetään usein yksinäänkin syynä taloudellisen epätasa-arvon lisääntymiselle viittaamatta osaamisvääristymään (Aoyagi & Ganelli, 2015; Jain-Chandra ym., 2016; Aliche ym., 2017; Bastagli ym., 2012).

Usein taloudellisen epätasa-arvon lisääntymisen syyksi ilmoitetaan globalisaatio yleensä, teknologisen muutoksen lisäksi, erittelemättä mekanismeja, joiden kautta globalisaation vaikutus tapahtuu (Jaumotte & Buitron, 2015; Aoyagi & Ganelli, 2015; Francese & Mulas-Granados, 2015; Coady & Dizioli, 2017; Balakrishnan ym., 2013).

²⁵ *skill-bias*

Globalisaation osatekijöistä markkinoiden avautuminen²⁶ epätasa-arvoa lisäävänä tekijänä mainitaan usein erikseen, (Alichi ym., 2016). Rahoitusmarkkinoiden avoimuus on lisääntyvässä määrin avautunut viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Maiden asettamia rajoitteita rajat ylittävälle rahoitustransaktioille on vähennetty jatkuvasti (Furceri ym., 2016). Myös Ben Bernanke²⁷ on ottanut tämän esiin puheessaan (Jaumotte ym., 2008).

Globalisaation ohella syynä taloudellisen epätasa-arvon lisääntymiselle mainitaan usein huonot instituutiot (Erickson & Vollrath, 2004; Jaumotte & Buitron, 2015) ja korruptio (Bastagli ym., 2012).

Yleisenä ilmiönä epätasa-arvon takana mainitaan myös eliitin tarve ja kyky turvata omaa etuaan. Erickson ja Vollrath (2004) ottavat tämän esiin maataomistavan eliitin osalta todeten resurssien epätasaisen jakautumisen mahdollistavan eliittien etuja turvaavien instituutioiden kehittämisen kautta. Osoituksena eliitin oman edun tavoittelun²⁸ vaikutuksesta Bastagli ym. (2012) kertovat olevan sen, että BKT:n ja ylimpien tulojen välillä ei ole mitään korrelaatiota.

Usein taloudellisen epätasa-arvon todetaan johtuvan yleisesti markkinavoimista²⁹ (Jaumotte & Buitron, 2015; Tanzi, 1998). Epätasa-arvon on sanottu olevan markkinatalouden luonnollinen vastinpari (Berg & Ostry, 2011). Työmarkkinat kärsivät myös pitempään laskusuhdanteista kuin pääomamarkkinat (Fox, 2015). Markkinataloudet muutkin häiriöt, kuten voimakas inflaatio (Walsh & Yu, 2012) sekä rahoituskriisit (Fox, 2015) lisäävät epätasa-arvoa. Näin vaikuttaa myös poliittinen epävakaus (Bastagli ym., 2012). Rahoituksen vapautuksen myötä hallitusten rooli on pienentynyt ja markkinoiden rooli kasvanut luottojen suuntaamisessa (Abiad ym., 2004).

Yksittäisenä tasa-arvoa vähentävänä tapahtumana tai tapahtumasarjana mainitaan kommunismin romahtaminen (Dolinskaya, 2002; Keane & Prasad, 2000).

²⁶ Käytän termejä markkinoiden vapauttaminen/vapautuminen/avaaminen/avautuminen siinä merkityksessä, joissa niitä on käytetty lähdemateriaaleissani. Paremmiin ilmiöitä kuvaavi määrittely ”julkisen vallan sääntelyn vähentäminen”, koska ilmiön toinen piirre on, että suuri osa tavaroiden ja palvelujen vaihdosta on siirtynyt suurten monikansallisten konsernien sisäisen sääntelyn piiriin (Ylönen & Teivainen, 2017)

²⁷ Ben Bernanke oli USA:n keskuspankin, Federal Reserve Systemin, pääjohtaja 2006–2014.

²⁸ *rent-seeking*

²⁹ Käytän termejä globalisaatio ja markkinavoimat siinä merkityksessä, joita niitä on käytetty lähdemateriaaleissani erittelemättä niiden keskinäistä suhdetta tai sitä, että niillä voidaan tarkoittaa samaa tai lähes samaa ilmiötä.

Epätasa-arvon kehittyminen on myös itseään vahvistavaa. Taloudellisten mahdollisuuksien puute (Jain-Chandra ym., 2016; Morgan & Vardy, 2006) voi lisätä epätasa-arvoisuutta. Köyhillä ei ole varaa rahoittaa koulutustaan (Berg & Ostry, 2011). Suurten omaisuuksien tuottoaste on suurempi kuin pienten (Piketty, 2014), mikä osaltaan vahvistaa olemassa olevia varallisuuseroja sukupolvesta toiseen (Fagereng ym., 2018).

Jotkut maiden välisten epätasa-arvoisuuden syyt voivat olla kaukana historiassa tai johtuvan luonnonoloista. Erickson ja Vollrath (2004) kertovat Latinalaisen Amerikan heikon taloudellisen menestyksen juontuvan kolonialismin alkua ajoista 1500-luvulta. Fox (2015) tuo esiin havainnon, että epätasa-arvo tahtoo olla suurempi luonnonvaroiltaan rikkaissa maissa.

2.4.2. Kansallisesta päätöksenteosta johtuvia syitä

Finanssipolitiikan³⁰ on katsottu olevan tärkeä väline, kun halutaan vaikuttaa yhteisön tulonjakoon (Gupta ym., 2018). Finanssipolitiikka vaikuttaa tulonjakoon suoraan säätäessään nyt käytettävissä olevia tuloja ja epäsuorasti vaikuttaessaan tulevaisuuden ansaintakapasiteettiin (Bastagli ym., 2012). Finanssipolitiikan tiukentaminen lisää normaalisti epätasa-arvoa (Acosta-Ormaechea ym., 2017) niin, että julkistalouden säästöt lisäävät epätasa-arvoa enemmän kuin veron korotukset (Furceri ym., 2016).

Finanssipoliittisista tekijöistä merkittävää huomiota saa tulonsiirrot. Ostry ym. (2014) IMF:n julkaisusarjassa *Staff Discussion Notes* ilmestyneen tutkimuksen jälkeen hyvin monet julkaisut (Aoyagi & Ganelli, 2015) referoivat heidän esittämää tulosta, jonka mukaan tulonsiirrot eivät vaikuta negatiivisesti talouskasvuun.

Veropolitiikalla on tärkeä rooli taloudellisen epätasa-arvon vähentämisessä (Gerber ym., 2018). Veroprogression ja sosiaalietujen avulla epätasa-arvon nousua voidaan vähentää (Furceri ym., 2016). Vastaavasti suurten tulojen marginaaliveron pienentäminen lisää epätasa-arvoa (Coady & Dizioli, 2017). Goerl & Seiferlingin (2014) 150 maata käsittäneen tutkimuksen mukaan suuri osa havaitusta maiden välisestä käytettävissä olevien tulojen eroista voidaan selittää veroprogression ja tulonsiirtopolitiikan avulla. Verotuksella on merkitystä epätasa-arvon vähentämisessä paitsi progression säätövaikutuksen takia myös siksi, että sen avulla voidaan kerätä varoja käytettäväksi tulonsiirtoihin ja sosiaalisiin ohjelmiin (Cevik & Correa-Caro, 2015).

³⁰ Finanssipolitiikalla tarkoitetaan julkisen sektorin tulojen ja/tai menojen säätelyä kokonaisuutenaan vaikuttamiseksi (TTP, 2019)

Rahapolitiikalla nähdään olevan merkittävää vaikutusta taloudelliseen epätasa-arvoon. Rahapolitiikalla vaikutetaan korkoihin ja valuutan arvoon, joilla on vaikutuksia tulonjakoon (Fox, 2015). Rahoituksen saannin erot ovat yksi syy taloudelliseen epätasa-arvoon (Karpowicz, 2014) samoin kuin toimimattomat luottomarkkinat yleensä (Bastagli ym., 2012; Dabla-Norris ym., 2015; Cevik & Correa-Caro, 2015). Ne voivat rajoittaa köyhien talouksien investointimahdollisuuksia (Dolinskaya, 2002). Rahapolitiikalla pyritään myös ohjaamaan inflaatiota, jolla on vaikutusta epätasa-arvoon. Rikkaiden omaisuudesta suurempi osa on kiinteätä inflaatiolta suojassa olevaa kuin köyhillä (Walsh & Yu, 2012). Keskuspankin ekspansiivisen rahapolitiikan on myös nähty lisäävän rikkaiden osuutta tuloista (Coibion ym., 2012; Furceri ym., 2016), joskin kirjallisuudessa esitetään myös toisen suuntaisia näkemyksiä. Työttömyyttä vähentävän vaikutuksen kautta se voi olla myös epätasa-arvoa vähentävää (Furceri ym., 2018). Furcerin ym. (2016) voidaan ajatella tukevan tätä ajatusta korostaessaan, että rahapolitiikan vaikutus epätasa-arvoon kanavoituun sen kautta, miten se aktivoi taloudellista aktiviteettia. Coibion ym. (2012) mukaan valtavirta taloustieteilijöiden mukaan rahapolitiikka olisi näytellyt viime aikoina pientä osaa taloudellisen epätasa-arvon kehityksessä.

Työmarkkinainstituutioiden merkityksen vähenemisen mainitaan myös aiheuttaneen tuloerojen kasvua. Ben Bernanke³¹ kertoo tämän merkityksen olevan kuitenkin vähäisempi kuin esimerkiksi teknologian kehityksen (Jaumotte ym., 2008). Muita asian mainitsevia ovat mm. Francese & Mulas-Granados (2015), Harjes (2007), Balakrishnan ym. (2013), Tanzi (1998) ja Berg & Ostry (2011).

Koulutustasolla ja taloudellisella kasvulla on laajasti dokumentoitu positiivinen yhteys (Anand ym., 2013) varsinkin rikkaissa maissa (Grigoli & Robles, 2017). Koulutuspanostuksilla on myös mahdollista vähentää epätasa-arvoa (Acosta-Ormaechea ym., 2017).

Julkisen sääntelyn vähentämisen maitten välisessä tavaroiden ja palvelujen vaihdossa katsotaan melko yleisesti edistävän kasvua, mutta sen vaikutuksesta tasa-arvoon esitetään toisistaan poikkeavia näkemyksiä. Beaton ym. (2017) kertovat kaupan edistävän kasvua lähes endogeenisesti. Taloustieteen yhden ”klassisen” teorian, Heckschell-Olin teorian mukaan kaupan avautuminen alentaisi matalan tulotason maassa myös epätasa-arvoa, mutta empiirinen evidenssi ei kuitenkaan yleensä tue tätä ennustetta (Ostry ym., 2018). Aoyagin & Ganellin (2015)

³¹ Tieto on hänen puheestaan Harvardin yliopistolla 4.6.2008

mukaan IMF olisi kuitenkin raportoinut 2007, että kaupan globalisointi olisi yhteydessä epätasa-arvon vähenemiseen. Cerdeiro & Komarani (2017) raportoivat kaupan ja tulotason voimakkaasti positiivisesta korrelaatiosta, mutta myös kaupan ja tasa-arvon negatiivisesta korrelaatiosta. Kaupan merkitys tulotasojen tasaajana onkin tullut viime aikoina tarkemman tarkastelun kohteeksi (Cerdeiro & Komaromi, 2017).

Rahoituksen julkisen sääntelyn vähentämisen raportoidaan usein lisäävän epätasa-arvoa (Jain-Chandra ym., 2016; Aoyagi & Ganelli, 2015). Toisaalta maissa, joissa on vahvat rahoitusinstituutiot, rahoituksen globalisointi saattaa vähentää epätasa-arvoa mahdollistaessaan kulutusvaihtelujen tasoittamista ja hajonnan vähentämistä (Furceri ym., 2016). Heikkojen instituutioiden maissa, joissa luottojen saatavuus ei ole kattavaa, rahoituksen sääntelyn vähentäminen suosii ennestään hyväosaisia ja lisää näin epätasa-arvoisuutta (Furceri ym., 2016). Rahoituksen muun kehittämisen (saatavuus, kustannukset) katsotaan usein vähentävän epätasa-arvoa (Grigoli & Robles, 2017; Naceur & Zhang, 2016).

Rakenteellisten uudistusten yleisenä tavoitteena on antaa markkinavoimille suurempi rooli (Ostry ym., 2018) eivätkä markkinat ole millään tavoin pakotettuja varmistamaan, että saavutetut edut jakautuisivat tasaisesti (ibid.). On olemassa osoitusta siitä, että tarjontaa tukevat politiikat voivat menettää poliittista tukea, mikäli uudistusten tulonjakomuutoksia ei onnistuta lieventämään (Ostry ym., 2018; Aoyagi & Ganelli, 2015).

Branko Milanovic (1994) korostaa poliittisten valintojen merkitystä arvioidessaan Kuznetsin teoriaa. Milanovicin mukaan epätasa-arvo ei vähene rikkaissa maissa vain taloudellisten syiden takia vaan myös siksi, että maat valitsevat pienemmän epätasa-arvon rikastuessaan^{32,33}.

Syy-yhteyksien suunta ja merkitys epätasa-arvon ja eri tekijöiden välillä ovat usein vaikeasti osoitettavia. Seuraavassa esittelen kuitenkin seikkoja, joiden on esitetty olevan seurausta epätasa-arvosta, vaikka syy-yhteydet voivat olla myös toiseen suuntaan.

³² "Inequality in richer societies decreases not only because of economic factors but also because societies choose less inequality as they grow richer" (Milanovic, 1994)

³³ Milanovic näyttää jakavan tässä taloudelliset syyt politiikan ulkopuolelle, jota voidaan kritisoida.

2.5. Epätasa-arvon seurauksia

Taloudellisen epätasa-arvon yhteiskuntaa heikentävistä poliittisista vaikutuksista John Rawls (1971) on kirjoittanut seuraavasti:

“The liberties protected by the principle of participation lose much of their value whenever those who have greater private means are permitted to use their advantages to control the course of public debate. For eventually these inequalities will enable those better situated to exercise a larger influence over the development of legislation.”

Tuloepätasa-arvon nähdään näin lisäävän poliittisen vallan eroja ja vääristävän politiikkaa eliittien eduksi (Crowe, 2006). Tulojen lisääntyvä kertyminen suurimmille tulonsaajille voi heikentää hyvinvointia, mikäli suurituloisten annetaan muokata taloudellista ja poliittista järjestelmää omaksi edukseen (Jaumotte & Buitron, 2015). Epätasa-arvoisissa yhteiskunnissa hyväosaiset voivat edistää omia etujaan myös normaalien poliittisten kanavien ohi (Mello & Tiongson, 2003), jolloin puhutaan korruptiosta.

Epätasa-arvon suoria vaikutuksia talouskasvuun tarkastelen alla luvussa 2.6. Tässä luvussa esittelen esitettyjä havaintoja ja teorioita taloudellisen epätasa-arvon vaikutuksesta eräisiin muihin tekijöihin, joiden kautta sillä voi olla epäsuoria vaikutuksia talouskasvuun.

Epätasa-arvon katsotaan usein johtavan yhteiskunnalliseen epävakauteen ja häiriöihin (Alesina & Perotti, 1996; Berg & Ostry, 2011; Balakrishnan ym., 2013; Keane & Prasad, 1999; Bastagli ym., 2012; Jaumotte & Buitron, 2015; Grigoli & Robles, 2017), joilla voi olla lukuisia eriasteisia vaikutuksia yhteiskunnan kehitykseen. Epätasa-arvo voi lisätä populistien kannatusta ja johtaa protektionismiin (Jaumotte ym., 2008; Ostry ym., 2018).

Tuloepätasa-arvo lisää rahoituskriisien riskiä (Kumhof ym., 2013; Jaumotte & Buitron, 2015; Fox, 2015), minkä nähdään olleen merkittävänä syynä 2008 alkaneeseen rahoituskriisiin (Bastagli ym., 2012; Acosta-Ormaechea ym., 2017).

Epätasa-arvon katsotaan johtavan kireämpään verotukseen (Alesina & Rodrik, 1994). Mello ja Tiongson (2003) selittävät tätä mediaani äänestäjä³⁴ -teoreeman avulla. Koska mediaani äänestäjän tulot ovat pienemmät kuin keskiarvotulot, on äänestäjien enemmistön edun

³⁴ *median voter*

mukaista verottaa suurituloisia ja siirtää rahaa pientuloisille (ibid.)³⁵. Crowe (2006) näkee populistisen tulonjakopolitiikan johtavan korkeampaan inflaatioon.

Epätasa-arvolle on ominaista, että se on usein pysyvää (Fagereng ym., 2018). Yhtenä syynä on, että köyhillä ei ole pääsyä pääomamarkkinoille, eivätkä he voi suojautua vaihteluja vastaan eikä heillä ole tuloja antavia pitkäaikaisia sijoituksia (Mello & Tiongson, 2003). Köyhillä ja keskiluokalla on taipumus velkaantua entistä enemmän (Kumhof ym., 2012). Toinen syy epätasa-arvoisuuden pysyvyyteen on sen vaikutus eroihin yhteiskunnan koulutuspanostuksissa (Erickson & Vollrath, 2004).

Kansantalouden suorissa mittareissa epätasa-arvon negatiivinen vaikutus voi näkyä alhaisempana kokonaiskysyntänä (Alichi ym., 2016) ja vaihtotaseen vajauksena kehittyneissä maissa sekä vaihtotaseen ylijäämänä vähän kehittyneissä maissa (Kumhof ym., 2012).

Epätasa-arvon merkittäviä vaikutuksia yhteiskuntaan välittyy sen politiikkavaikutusten kautta. Persson & Tabellini (1994) esittävän teoreettisen mallin, jota historiallinen evidenssi heidän mukaansa tukee. Mallin mukaan epätasa-arvo johtaa politiikkaan, joka ei suojaa omistusoikeutta ja vähentää näin investointien tuoton yksityistä hyödyntämistä (Persson & Tabellini, 1994). Furceri ym. (2018) toteavat epätasa-arvon vähentävän hallitusten poliittista tukea tarvittavien säästötoimenpiteiden toteuttamiseen.

2.6. Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välinen suhde

Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhdetta voidaan tarkastella eri näkökulmista ajallisesti, paikallisesti ja tarkasteltavaa asiaa vaihtaen. Onko niiden välillä kausaalista suhdetta niin, että toinen olisi toisen riittävä tai välttämätön edellytys? Vai onko niin, että molemmat riippuvat monista eri tekijöistä, joidenka vaikutukset voivat olla jopa eri suuntaisia olosuhteitten mukaan? Mitkä ovat mahdollisia muuttujia, joilla on yhteys molempiin ja mikä on niiden kausaalisuussuhde näihin. Tässä esityksessä ei pyritä tasapuoliseen, hyvin punnittuun kokonaiskuvaan aiheesta. Esitän aiheesta ainoastaan joitakin pääkohtia ja muutamia julkaistuja havaintoja sekä kannanottoja. Tietyntylaisen mielikuvan kokonaisuudesta voi kuitenkin tarjota Weiden ja Milanovicin (2018) artikkelin otsikko *“Inequality is Bad for Growth of the Poor (but Not for That of the Rich)”*.³⁶

³⁵ Wahlroos (2012) viittaa samaan teoriaan, varoittaessaan ”enemmistön tyranniasta”.

³⁶ Otsikkoa voidaan pitää tautologiana, mutta ilmaisee asiansa hyvin.

Arthur Okun (1975) on uraa uurtavassa työssään esittänyt, että taloudellinen epätasa-arvo näyttelee merkittävää osaa tehokkuuden saavuttamisessa, koska se tarjoaa ”aikaan saavalle energialle” kanavan kokeiluihin ja innovaatioihin. Paremmat palkkiot aikaansaavat tuottavuutta, joka edistää yhteiskunnan menestystä, mutta tuotettu uusi varakkuus jakaantuu väijäämättä epätasaisesti eri tuloluokille, lahjakkaimpien ja motivoituneimpien yksilöiden saadessa enemmän (Bennett & Nikolaev, 2017). Tehokkuuden ja tasa-arvon välillä vallitsi siten ”ota-tai-jätä asetelma” eli trade-off. Molempia ei voi saada saamaan aikaan³⁷. Hopkin ja Blythin (2012) katsovat Karl Polanyi (1957)³⁸ aiemmin esittäneen näkemyksen olevan tietyssä mielessä antiteesi Okunin tasa-arvon ja tuottavuuden väliselle trade-off:lle. He antavat ymmärtää Polanyiin tarkoittaneen tasa-arvon olevan sitä paremman mitä paremmin yhteiskunta ohjaa markkinoita eikä päinvastoin (Hopkin & Blyth, 2012). Kummallekin näkökannalle löytyy runsaasti tukijoita, monien tuodessa esiin sen, että johtopäätös riippuu paljon olosuhteista, jossa asiaa tarkastellaan sekä kysymykseen liitetyistä eksplisiittisistä ja implisiittisistä ennako-oletuksista. Esittelen seuraavassa joitakin materiaalissani sekä eräissä muissa lähteissä olevia kannanottoja koskien kysymyksen ehdollisuutta sekä kumpaan kantaa puoltavia ja kiistäviä havaintoja ja näkemyksiä.

Okunin teoriaa tukevia lausumia tutkimusaineistoni kirjallisuussosioissa on esitetty mm. seuraavin ilmaisin. ”Epätasa-arvo on nähty tarpeelliseksi kasvun kannustamiseksi tarjoamalla insentiivejä, lisäämällä investointeja ja mahdollistamalla yrittäjyydelle tarpeellisten minimi pääomien keräämisen.” (Jain-Chandra ym., 2016). ”On tärkeää huomata, että tulonjakovaikutteiset veroetujärjestelmät voivat aikaansaada taloudellista tehottomuutta, koska yksilöt ja yritykset muuttavat käyttäytymistään verojen välttämiseksi” (Bastagli ym., 2012). ”Tietty epätasa-arvo on tehokkaasti toimivan markkinatalouden oleellinen osa” (Berg & Ostry, 2011). ”Tulonsiirtojen vähentäessä triviaalisti verotuksen jälkeistä epätasa-arvoa (toimiessaan), ne voivat tasoittaa myös tulonjakoa ennen verotusta, mikäli ne heikentävät ylempien tuloluokkien työponnisteluja ja etujen tavoittelua enemmän kuin alemmissa tuloluokissa” (Gerber ym., 2018). Robert Lucas (2004) on Cordoban & Verdierin (2007) mukaan kirjoittanut: ”Yksi terveen taloustieteen haitallisimmista ja viettelevimmistä suuntauksista, ja mielestäni myrkyllisimmistä, on huomion kiinnittäminen jakamispolitiikkaan. Potentiaali

³⁷ Hopkin & Blyth (2012) huomauttavat myös poliitikkojen ja ekonomistien ihastuksesta yksinkertaistaa asioita tällaisilla trade-off asetelmilla.

³⁸ Karl Polanyiin *The Great Transformation – The Political and Economic Origins of Our Time* julkaistiin ensi kertaa jo 1944.

parantaa köyhien ihmisten elämää erilaisten nykyisten tulojen jakamisen kautta ei ole mitään verrattuna lähes rajattomiin mahdollisuuksiin lisätä tuotantoa.” Immervoll ym. (2007) katsovat Euroopan maiden perinteisten hyvinvointiohjelmien laajentamisen aiheuttavan suuria tehokkuustappioita vedoten laskelmaansa, jonka mukaan matalatuloisen hyvinvointi etujen lisääminen yhdellä eurolla edellyttää hyvätuloisen hyvinvoinnin vähentämistä kahdesta neljään euroon. Okunin teoriaa tukevia lausumia materiaalissani ovat kirjoittaneet myös mm. Bastagli ym. 2012, Jaumotte & Buitron (2015) sekä Gupta ym. (2018).

Tutkimusmateriaalieni kirjallisuussosioissa monet tekijät esittävät vastaavasti vahvaa tai laajaa empiiristä tukea sille, että Okunin esittämä trade-off ei päde käytännössä. Käytettyjä ilmaisuja ovat esimerkiksi. ”On olemassa kasvava kansainvälinen konsensus, että taloudellinen epätasa-arvo on huono asia kasvun kannalta” (Aoyagi & Ganelli, 2015). ”On kasvavaa evidenssiä sille, että tuloerot ovat vahingollisia talouskasvulle pitkällä aikavälillä” (Cevik & Correa-Caro, 2015). ”Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että epätasa-arvolla on negatiivisia vaikutuksia talouskasvuun matalan tulotason maissa” (Dolinskaya, 2002). ”Viime aikaiset tutkimukset indikoivat, että Okunin (1975) ehdottamaa trade-off:a tasa-arvon ja tehokkuuden välillä ei olekaan” (Anand ym., 2013). Muita samankaltaisia lainauksia aineistossani esittävät Tsounta & Osueke (2014), Fabrizio ym. (2017), Grigoli & Robles (2017), Ostry ym. (2018), Aoyagi ym. (2015), Balakrishnan ym. (2013), Aliche ym. (2017), Vollrath & Erickson (2007), Jain-Chandra ym. (2016), Grigoli ym. 2016) sekä Anand ym. (2013). Hopkin ja Blyth (2012) rajaavat tosin Okunin teesin vastaisen mekanismin Skandinaaviaan ja Pohjois-Eurooppaan. Kotimaisessa kirjallisuudessa vastaavan lausuman ovat Jouko Kajanojan (2015) mukaan esittäneet Kiander ja Lönnqvist: ”Erityisen haitallisiksi talouskasvun kannalta ovat osoittautuneet jyrkät yhteiskunnalliset vastakkainasettelut, varsinkin suuret tuloerot ja etninen segregatio”.

Okunin teorian vastaisten näkemysten tueksi esitetään joitakin mekanismeja. Niiden mukaan epätasa-arvo estää tai heikentää mahdollisuuksia harrastaa sellaista politiikkaa, jonka katsotaan edistävän kasvua. Tutkimusaineistossani esiintyy mm. seuraavia lausumia. ”Mitä suurempi varallisuuden ja tulojen epätasa-arvo, sitä korkeampi verotus, ja hitaampi kasvu” (Alesina & Rodrik, 1994). ”Epätasa-arvon negatiivinen vaikutus kasvuun liittyy poliittisen hallinnan erilaisiin vaikeuksiin pahoin epätasa-arvoisissa maissa” (Berg & Sachs, 1988). ”...epätasa-arvo saattaa epäsuorasti välittää huonon kasvun keston todellisten tekijöiden kuten huonojen instituutioiden, heikon terveyden ja koulutuksen vaikutuksen...” (Berg & Ostry, 2011). ”...tulotasa-arvon huononeminen voi vähentää tukea hallituksen julkisen talouden

tiukentamistoimenpiteille” (Furceri ym., 2018). Näiden lausumien takana voidaan hyvin olettaa olevan näkemys epätasa-arvon poliittista epävakautta ja rauhattomuutta lisäävästä vaikutuksesta, johon viitataan suoraan seuraavissa lausumissa. ”...jos epätasa-arvo on jo aiemmin suurta, sen lisääntyminen vähentää vieläkin todennäköisemmin sosiaalista yhtenäisyyttä ja lisää rauhattomuutta, mikä väistämättä estää investointeja ja kasvua” (Grigoli & Robles, 2017). ”...sille on myös näyttöä, että suuri epätasa-arvoisuus voi hidastaa kasvua, erityisesti, jos se aiheuttaa poliittista epävakautta” (Bastagli ym., 2012).

Okun teorian vastaista näkemystä voitaneen nähdä myös Francese & Mulas-Granadosin (2015) välittämistä seuraavista tiedoista. Vuonna 2006 Ben Bernanke oli esittänyt toiveen: ”yhtiöt voisivat käyttää osan voitoistaan täyttääkseen työntekijöiden vaatimukset suuremmista palkoista” sekä vuonna 2007 Saksan valtionvarainministeri pyysi eurooppalaisia yhtiöitä ”antamaan (työntekijöilleen) reilumman osan nousevista voitoistaan”.

2.7. Taloustiede

2.7.1. Johdanto

Taloustieteelle ei löydy helposti hyvää määritelmää, varsinkaan sellaista, joka määritteli sen rajat muihin tieteenaloihin nähden. Valtavirtaisen taloustieteen oppikirjojen antamat kuvaukset ovat laajoja, kuten ”taloustiede on oppi siitä, kuinka yhteisö hallitsee niukkoja resursseja” Mankin & Taylor (2011, s.2) tai taloustieteen suuren oppi-isän Alfred Marshallin (1842-1924) sanoin: ”taloustiede on oppi ihmiskunnasta elämän tavallisissa toimissa” (Pohjola 2010, s.9). Sanakirjasta löytyvän määritelmän mukaan taloustiede on ”sosiaalitiede, joka keskittyy pääasiassa kuvaamaan ja analysoimaan tuotteiden ja palveluiden tuotantoa, jakautumista ja kulutusta”³⁹ (Merriam-Webster, 2019).

Taloustiede ei ole yhtenäinen tai muuttumaton vaan pirstoutunut ja kehittyvä tieteenala. Taloustiede jaetaan muutamalla eri tavalla yleensä kahteen eri luokkaan. Luokkien väliset jakolinjat osuvat osin päällekkäin ja ovat samalla kiistanalaisia tai epätarkkoja yleistyksiä. Epätarkkuuksia esiintyy jo luokkien nimityksissä, joista nykyistä keskustelua häiritseviä ovat varsinkin ”valtavirtainen” ja ”uusklassinen” taloustiede. Oman tutkielmani kannalta merkittävä

³⁹ *“a social science concerned chiefly with description and analysis of the production, distribution, and consumption of goods and services”*

jako on teoreettisten ja empiiristen tutkimusten välillä. Mutta, koska tämä jako on historiallisesti ja muutenkin osin yhteydessä muihin jakolinjoihin, esittelen alla myös niitä. Aloitan tämän jakson esittelemällä talousteorioiden historiallista kehitystä, koska katson sen tuntemisen auttavan hahmottamaan paremmin nykytilannetta, jota kuvaan tämän jakson seuraavassa kappaleessa.

2.7.2. Historia

Taloustieteen omana tieteenhaaranaan katsotaan alkaneen 1700-luvun jälkipuoliskolla (Sandmo, 2011, s.15). Tuolloin alkaneen, silloin poliittisena taloustieteenä tunnetun myöhemmin klassiseksi taloustieteeksi nimitetyn, tieteenalan huomion kohteena oli tuotannon edellytykset sekä vaurauden syntyminen ja jakaminen sosiaalisten luokkien kesken (Morgan 2016, s5). Tarkastelun kohteena oli paitsi ”kylmä talous” myös taloudellisen toiminnan eettiset näkökohdat. Usein mainittu osoitus tieteenalan laaja-alaisuudesta on vapaan kilpailun erinomaisen tehokkuuden ilmaisijana siteeratun Adam Smithin toinen pääteos *The Theory of Moral Sentiments*, joka keskittyy nimensä mukaisesti taloudellisen toiminnan moraalisiin näkökohtiin. Toisen esimerkkinä lainaan suhteellisen kilpailuedun teorian kehittäjän David Ricardon kirjeen pessimistisestä väestöteoriastaan tunnetulle Thomas Malthusille:

“Political Economy you think is an enquiry into the nature and causes of wealth—I think it should rather be called an enquiry into the laws which determine the division of the produce of industry amongst the classes who concur in its formation. No law can be laid down respecting quantity, but a tolerably correct one can be laid down respecting proportions.” (Cordoba & Verdier, 2007)

1800-luvun alkupuolelta alkaen erilaisien taloudelliseen toimintaan liittyvien ilmiöiden kuvaamiseen ruvettiin Ekelund & Hébert (2002) mukaan käyttämään matemaattista esitystä. Ekelund & Hébert nimeävät nämä esitykset taloustieteen esi-uusklassiseksi kontribuutioksi. Heidän mukaansa, ne perustuivat käytännössä kaikki myöhemmän uusklassisen suunnan tärkeisiin tunnusmerkkeihin, taloudelliseen rationaalisuuteen ja sen esittämiseen laskevalla kysyntäkäyrällä ja ”marginalismi” -termillä. Agnar Sandmo (2011, ss.138–165) nostaa uusklassisen suunnan edelläkävijöiksi Johann von Thünenin, Antoine Cournotin, Jules Dupuitin ja Herman Gossenin.

Nykyisen taloustieteellisen opetuksen runkona olevan, sittemmin uusklassiseksi nimetyn, teorian perusteet kehitettiin ja koottiin yhteen ”marginalistisessa vallankumouksessa” William

Jevonsin, Carl Mengerin, Leon Walrasin ja Alfred Marshallin toimesta 1800-luvun loppupuolella (Sandmo, 2011, ss.166-237). Arvovapaan pelkästään teoriaan pohjautuvan oppisuunnan kehitys ei tuolloin ollut vielä selviö eivätkä ”pelaajatkaan” olleet tarkasti nimettyjä. Ekelund ja Hébert (2002, s.212) huomauttavat, että uusklassisen mikrotalousteorian kehitys ei näytä edenneen sujuvasti tai suoraviivaisesti tai intellektuaalisena otteluna ”järjestelmien” tai ”koulukuntien” kesken. Bowles & Gintis (2000) sekä Ekelund & Hébert (2002) esittelevät kahden ”suuren” Marshallin ja Walrasin käsityksiä, joita erottivat varsinkin käsitykset taloustieteen ”tieteellisyydestä” sekä tarpeellisista tutkimusmenetelmistä. Marshall näki kunnon⁴⁰ tieteellisen pohjan olevan ongelmallista tieteenalan kannalta, mutta kielsi taloustieteen suoran analogian fysiikan, astronomian ja mekaniikan kanssa. Hän vertasi sitä mielummin meteorologiaan (Ekelund & Hébert 2002, s.208). Walras sen sijaan painotti vaatimusta ehdottomasta tieteellisyydestä perustaen teoriansa oletuksiin rationaalisen ”talodellisen miehen”⁴¹ eksogeenisista preferesseistä ja täydellisistä markkinoista⁴² Marshallin puolustaessa empiirisiä havaintoja eri sosiaaliryhmien erilaisista mutta ”säännöllisistä” käyttäytymisistä. Walrasin näkemykset vetivät teorian osalta sittemmin pidemmän korren ja syrjäyttivät Marshallin ajatukset (Ekelund & Hébert, 2002; Bowles & Gintis, 2000). Metodologian osalta Marshallin näkemykset, joiden mukaan induktiivinen teoria tulee yhdistää deduktiiviseen empirisimiin, sen sijaan voittivat. (Ekelund & Hébert, 2002, s.212).

Edellä mainittu marginalismin kehittäjänä mainittu Carl Menger kävi saksankielisellä alueella oman *Methodenstreit* -nimellä tunnetun kamppailunsa (Sandmo 2011, ss.181-183). Häntä vastassa oli saksalainen historiallinen koulukunta, jonka mukaan taloustieteen tulee perustua historiallisten tietoon ja suhteiden empiiriseen tutkimukseen. Taloustieteen tulee sen mukaan tulla enemmän induktiiviseksi ja vähemmän deduktiiviseksi tieteenksi. (ibid., ss.181 -183)

Uusklassisen lähestymistavan aiheuttaman muutoksen suuruudesta taloustieteen tutkimuksessa kertoo Mankin (2000, s.121) välittämä Charles Camicin tieto, jonka mukaan yliopistoihin ruvettiin perustamaan 1920- ja 1930-luvuilla erillisiä osastoja sosiologian tutkimukseen, koska taloustiede ei enää tutkinut talouden institutionaalisia vaikutuksia. Tieteenalan nimenä käytetystä termistä poliittinen taloustiede⁴³ jätettiin attribuutti pois jo

⁴⁰ *proper*

⁴¹ *Economic man*

⁴² *complete and costless contracting*

⁴³ *political economics*

1800-luvun lopulla, jolla oli viitattu siihen, että taloustieteilijät ovat aina esittäneet talouspolitiikkaa koskevia suosituksia (Pohjola 2010, s.12).

Suuren laman jälkeen 1930-luvulla käsitys markkinoiden kyvystä ohjata taloutta parhaalla mahdollisella tavalla alkoi horjua ja valtaan pääsi keynesiläinen talousteoria, joka yritti selvittää talouden käyttäytymistä toimijoiden yhteenlaskettujen kokonaissuureiden avulla. Keynesiläisen teorian mukaan valtioiden pitää tarvittaessa ohjata taloutta, varsinkin laskusuhdanteessa niin, että riittävä kysyntä voidaan varmistaa. Keynesiläinen taloustiede syrjäytettiin puolestaan valtavirrassa 1970-luvulla, minkä kerrotaan johtuneen osin siitä, että keynesiläisen talouspolitiikan avulla ei pystytty tuolloin estämään voimakasta inflaatiota ja samaan aikaan korkeaa työttömyyttä USA:ssa, ja osin siitä, että sen pohjana ollut teoria ei pidetty pätevänä (Sandmo 2011, ss.416-417). Keynesin teorian katsottiin kuitenkin selittävän edelleen hyvin lyhytkestoisia poikkeusoloja, jolloin se liitettiin siltä osin Paul Samuelsonin ehdottamana mukaan ns. uusklassiseen synteisiin (Sandmo 2011, s.402)

Taloustieteen kapenemisen nähdään loppuneen 1970-luvulla (Manski 2000, s.115). Uusi aalto, jossa haluttiin laajentaa tieteenalan aluetta säilyttäen sen luonteenomaisen ”kurinalaisuuden”⁴⁴ (Manski 2000, s.115; Sandmo 2011, s.442), oli tulossa. Lazearin (2000, s.99) selittää saman asian hieman toisin: ”Syy taloustieteen laajentumiseen uusille alueille, joilla pyritään huomioimaan yhteiskunnallisten ilmiöiden komplekseja yhteyksiä, on taloustieteen selvä kieli, joka mahdollistaa monimutkaisten käsitteiden ilmaisemisen suhteellisen yksinkertaisesti”. Samaan aikaan haluttiin syventää sen analyysiä, kuten huomioimalla epäsymmetrisen informaation vaikutus ja mikrotaloustieteellisen pohjan lisääminen makrotaloustieteeseen (Sandmo 2011, ss.441-442). Ratkaisevan tapahtuman Manski (2000, s.116) kertoo olleen ”ei-yhteistyö”⁴⁵ peliteorian kehittäminen. Se mursi jyrkkää rajaa, jota ekonomistit olivat ylläpitäneet markkinoiden ja muiden sosiaalisten kanssakäymisten välillä. Sen tuloksena on alettu tutkia sosiaalisten normien evoluutiota (Manski 2000, s.116). Uusi makrotalouden kasvun tutkimus kiinnittää huomiota myös kasvun ulkoisvaikutuksiin, mitä klassinen kasvuteoria ei huomioi. (Manski 2000, s.117). Lazear (2000, s.103) määrittelee taloustieteen laajentumisen perinteisen alueensa ulkopuolelle taloustieteen imperialismiksi.

⁴⁴ *rigor*

⁴⁵ *noncooperative*

Tieteenalan sovellutusalueiden lisääntymiseen on vaikuttanut myös tietojenkäsittelyn tehokkuuden viimeisten kahden- kolmenkymmenen vuoden aikana tapahtunut huima kasvu (Vartiainen, 2019). Dynaamisten stokastisten yleisten tasa-painomallien (DSGE) ja laajojen mikrodata-tiedostojen avulla sovitetaan teoreettisten mallien parametreja ja arvioidaan yhteiskunnallisen käyttäytymisen syy-seuraussuhteita huomattavasti aiempaa tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin (ibid.) Epälineaaristen simulointimallien avulla sanottiin voitavan välttää rajoitteet ihmisten ja yritysten käyttäytymisen matemaattisessa esittämisessä (Manski, 2000, s.124).

2.7.3. Nykytila

Taloustieteen nykytila on jakautunut ja koulukuntien välillä on suuria näkemyseroja. Yksi jakolinjoista erottaa sen, niin kuin monen muunkin sosiaalitieteen, positiivisen ja normatiivisen haaraan. Tieteen kansallisen termipankin antamat määritelmät näille ovat seuraavat: 1) positiivinen taloustiede: ”Taloustieteen osa, joka ei ota kantaa vaihtoehtojen suotavuuteen arvoarvostelmien pohjalta”; 2) normatiivinen taloustiede: ”Taloustieteen osa, joka ottaa kantaa eri vaihtoehtojen suotavuuteen arvoarvostelmien pohjalta” (TTP, 2019). Eskelinen & Jonker-Hoffrén (2017) esittävät ryhmien asemaa seuraavasti: ”taloustieteessä vallitsevat lukuisten metodologisten perinteiden rinnakkaiselon sijaan asetelma, jossa on yksi hegemoninen tutkimusote ja lukuisia marginalisoituja haastajia”. Erimielisyyksien voi yrittää selittää koulukuntien erilaisen tiedekäsityksen avulla. Valtavirtainen koulukunta ymmärtää tieteen nomoeettisen käsityksen avulla, kun useat sen haastajat tekevät sen ideografisen käsityksen avulla⁴⁶.

Nykytilan kuvaamisen ongelmana on teorioiden ja koulukuntien nimitysten osalta niiden horjuva käyttö. Erityisen hankalia ovat termit valtavirtainen taloustiede ja uusklassinen taloustiede. Usein niitä käytetään jopa samassa merkityksessä, vaikka sitä ne eivät ole⁴⁷. Kaikki valtavirtaista taloustiedettä edustavat ekonomistit eivät ilmoita edustavansa ainoastaan uusklassista taloustiedettä, vaikka se on valtavirtaisen taloustieteen opetuksen perusrunko

⁴⁶ Nomoeettisen ja ideografisen välinen erottelu pohjautuu uskantilaisen filosofin Wilhelm Winkelbandin (1848 – 1915) esitykseen 1894. Nomoeettiset tieteet pyrkivät luonnon hallintaan löytämällä sen yleiset lainalaisuudet, kun ideografiset tieteet pyrkivät itseymmärryksen lisäämiseen todellisuuden yksilöllisten aspektien kuvailemisen avulla. (TTP, 2019)

⁴⁷ Näin tapahtuu etenkin niiden maallikoiden keskuudessa, jotka rinnastavat uusklassisen ja huonon taloustieteen (Morgan, 2016) s.7.

korkeakouluopetuksessa. Tämän voi ajatella johtuvan yhtäältä uusklassinen taloustiede -termin epämääräisestä käytöstä toisaalta uusklassisen taloustieteen rajoitteista.

Uusklassisen talousteorian luonnehditaan kirjallisuudessa Ekelundin ja Hébertin (2002, s.198) mukaan ainakin seuraavilla tavoilla: se kuuluu taloustieteen 1870-luvun jälkeen tapahtuneeseen taloustieteen matemaattisen luonteen kasvuun; marginalismi on sen tunnusmerkki; sen juuret ovat ”hyötyteorian subjektivisuudessa”⁴⁸, ominaisuus, joka erottaa sen muista on ”tehokkaan allokaation staattinen analyysi”⁴⁹. Ekelund ja Gintis kertovat itse tarkoittavansa uusklassisella taloustieteellä ”kokoelmaa taloudellisen tiedon työkaluja”⁵⁰, jotka olivat Marshallin käytössä (ja hänen kehittämiään) ja ohjautuivat käyttöön Marshallin taloustieteellisen näkemyksen saattamina (Ekelund & Hébert 2002, s.198). Manski (2000, s.115) sanoo asian mielestään ytimekkäästi: ”uusklassinen teoria yleisestä kilpailullisesta tasapainosta formalisoi analyysin ideaalisesta kilpailullisesta markkinasta”.

Bowles ja Gintis (2000) nostavat omassa artikkelissaan Ekelundista ja Hébertistä poiketen Walrasin Marshallia tärkeämmäksi talousteorian kehityksen kannalta.

Valtavirran edustajaksi⁵¹ lukemani Lazearin (2000, ss.99 – 100) mukaan ekonomistit painottavat kolmea tekijää, joiden perusteella se eroaa muista sosiaalitieteistä: 1) ekonomistit hyödyntävät rationaalisen, omaa etua maksimoivan yksilön käsitettä, 2) talousteoriat sitoutuvat tiukasti tasapainon tärkeyteen kaikkien teorioiden osana ja 3) ekonomistien kiinnostus tehokkuuteen johtaa heitä esittämään kysymyksiä, joita muut sosiaalitieteen eivät huomioi. Hän lisää vielä, että näkemys siitä, että ”kilpailullinen tasapaino on tehokas” on ollut kirjallisuudessa Marshallin päivistä alkaen (Lazear 2000, s.102).

Myös valtavirran edustajaksi lukemani Manski (2000, s.118) esittää puolestaan: ”Taloustieteen erityisyys alkaa toimijoiden konseptualisoimisesta päätöksentekijöinä, joilla on preferenssit, jotka muodostavat odotuksensa ja jotka kohtaavat rajoitteita.” Vuorovaikutukset kuvataan koherentissa kehikossa, nykypäivän taloustieteen ydinkonseptien avulla, jotka ovat preferenssit, odotukset, rajoitteet sekä tasapaino (ibid. s.132). Näiden suuruudet voidaan kuvata

⁴⁸ *the subjectivism of utility theory*

⁴⁹ *the static analysis of efficient allocation*

⁵⁰ *the collection of tools of economic knowledge*

⁵¹ Luokitteluni valtavirtaista ja heterodoksista taloustiedettä edustavien tutkijoiden kesken teen heidän kirjoituksiaan julkaiseen tieteellisen aikakauslehden mukaan, käyttäen apuna Leen & Croninin, (2010, s.1437 - 1443) julkaisemaa listaa.

matemaattisesti. Preferenssit kuvataan utility-funktiolla, odotukset subjektiivisilla todennäköisyyksillä jakaumilla ja pakotteet valinta vaihtoehtojilla⁵² (ibid, s.118). Sosiaalisten vuorovaikutusten vaikutusten ilmaisemiseen ei hänen mukaansa tarvita sellaisia sosiologien käyttämiä käsitteitä kuten luokka, yhteisö, kulttuuri, asema, vaikutus tai sukupuoli rooli (ibid. s.121). Sosiaalinen pääoma voi olla hyvä idea, mutta hyvä termi se ei ole (Manski, 2000, s.122).

Uusklassinen taloustiede etsii kiinteitä lainalaisuuksia, joilla kuvata taloudellista toimintaa suljetun systeemin sisällä. Taloudelliset valinnat kuvataan dikotomisten ota-tai-jätä (trade-off) -asetelmien avulla. Lazear:in (2000, s.101) mukaan ota-tai-jätä asetelma on suora seuraus taloustieteen yhdestä perusoletuksesta eli yksilön tarpeesta maksimoida jotain. Ihmisen on aina valittava. Tämä erottaa hänen mukaansa taloustieteen muista sosiaalitieteistä ja kertoo, mikä vähentää niiden kykyä tarttua systemaattisesti sosiaalisiin ilmiöihin. Lazear (2000, s.102) näkee taloustieteen menestyksen siitä, että se on halukas käyttämään abstraktioita. Muut tieteet voivat hänen mukaansa olla hyviä identifioimaan asioita, mutta huonompia antamaan vastauksia (ibid. s.103). Hän katsoo metodin niukkuuden⁵³ antavan analyysissä suuren edun (ibid. s.103.)

Uusklassisella taloustieteellä perustellaan kilpailun erinomaisuutta kaikissa taloudellisissa toiminnoissa. Taloudellisen toiminnan kaikinainen julkinen sääntely nähdään lähtökohtaisesti tehottomuutta lisäävänä (Wahlroos, 2012). Toimijoiden aktiviteetit voidaan sen mukaan ennustaa lähinnä toimijoiden omaa etua lisäävien kannustimien avulla. Taloustiede pyrkii olemaan ”objektiivista” ja ”epäpoliittista”. Suomalaisten mieliin Juhana Vartiainen mukaan jäänyt erikoislaatuinen, kansallismielinen yhteistahdon ajatus on vieras taloustieteen liberaalille yksilölliselle kilpailuajattelulle (Vartiainen, 2019, s.44). Tätä uusklassisen taloustieteen arvoista vapaata lähtökohtaa on kuitenkin kritisoitu, koska se huomioi inhimillisten tekijöiden ja etiikan merkitystä⁵⁴. Juhana Vartiainen mielestä kiinnostavin taloustiede on kuitenkin aina poliittista (Vartiainen 2019, s.42).

Uusklassinen taloustiede on luonteeltaan metodologisesti ja ontologisesti selvästi suljetumpaa kuin muut yhteiskuntatieteet. (Eskelinen & Jonker-Hoffrén, 2017). Uusklassista taloustiedettä haastavia koulukuntia eli niin sanottua heterodoksista taloustiedettä on lukuisia suuntauksia (ibid.). Useiden niiden merkittävä ero uusklassiseen on realistinen sosiaalinen ontologia, jonka

⁵² *choice set*

⁵³ *parsimony*

⁵⁴ Mm. Gilead (2014) koskien uusklassisen taloustieteen tunkeutumista koulutuspolitiikkaan.

mukaan yhteiskunnallinen reaali maailma, talouselämä mukaan lukien, määräytyy sosiaalisten suhteiden rakenteiden ja valtav verkoissa elävien ihmisten kautta. Järjestelmä on avoin ja syy-seuraussuhteet ovat monimutkaisia, historiasidonnaisia, ehdollisia ja jatkuvassa muutoksessa. (Morgan, 2016, s.9-10).

Heterodoksisen taloustieteen edustajiksi lukemani Arnsperger & Varoufakis (2006) kuvaavat uusklassisen taloustieteen kolme merkittävää komponenttia seuraavasti: 1) metodologinen individualismi, mikä tarkoittaa, että yksilöiden rationaalinen toiminta on otettava lähtökohdaksi yhteiskunnan ilmiöiden selittämisessä, 2) metodologinen instrumentalismi, mikä tarkoittaa, että ihmisten toiminta on preferenssien, mieltymysten, ohjaamaa, eikä monipuolisempia motivaatioita tai asenteita tarvitse huomioida ja 3) kaikki toiminta on tasapainohakuista ja tasapainolle voidaan konstruoida ja sovittaa matemaattinen esitys.

Heterodoksiseen koulukuntaan luettava Alan Kirman kiistää viimeisen oletuksen paikkansapitävyyden (Kirman, 2016). Hänen mukaansa ei voida osoittaa, ilman rajoittavia oletuksia, että yksinään jätetty taloudellinen systeemi päätyisi mihinkään tasapaino-tilaan. Itseasiassa on yhä enemmän evidenssiä siitä, että markkinoihin ja talouteen kohdistuu yhtäkkisiä ja dramaattisia muutoksia, joilla ei ole mitään tekemistä talouden oletettujen fundamenttien kanssa (ibid. s.565). Hänen mukaansa ”näkymättömälle kädelle” ei ole tervettä teoreettista perustaa. Myös valtavirtaiseen koulukuntaan luettavissa olevat Ekelund ja Hébert (2002, s.208) tuovat esiin jo Marshallin väittäneen, että rationaalisen omaa etua ajavan yksilön käytös johtaa ennustettaviin tuloksiin vain, kun ”häiritsevät tekijät”, (joiden vaikutus tulee tutkia yksi kerrallaan *ceteris paribus* -periaatteen mukaan), on rajattu pois.⁵⁵

Taloustieteen jakautumiseen liittyy usein myös taloustieteen harjoittajien jakaminen kahteen ryhmään⁵⁶. Heterodoksisen taloustieteen edustajaksi lukemani Tony Lawson (2016, ss.63-64) jakaa nykyiset taloustieteilijät tästä poikkeavasti kolmeen ryhmään: 1) he, jotka omaksuvat vain systemaattisen, matemaattisdeduktiivisen lähestymistavan tieteeseen ja pitävät kaikkia muita lähestymistapoja väärinä, 2) he, jotka ovat tietoisia yhteiskunnallisen todellisuuden syy-seuraussuhteiden olevan prosessuaalisia ja tunnistavat edellisen ryhmän lähestymistavan rajoitteet, 3) he, jotka ovat tietoisia ryhmän todellisuuden syy-seuraussuhteiden

⁵⁵ Marshall hyväksyi matemaattiset mallit ja staattisen tasapainoteorian käyttökelpoisiksi välineiksi markkinoiden toiminnan ymmärtämiseksi. (Ekelund ja Hébert 2002, s.208)

⁵⁶ Kuten tässä yllä.

prosessuaalisesta luonteesta, mutta eivät halua tunnustaa systemaattisen matemaattisdeduktiivisen mallin rajoitteina siinä määrin kuin ryhmään 2 kuuluvat.

Uusklassisen talousteorian kahden perusoletuksen⁵⁷ ongelmallisuus on valtavirtaisen taloustieteen piirissä tunnettua. Bowles ja Gintis (2000, s.1434) vaativat tämän huomioimista myös taloustieteen perusopetuksessa. Palaamista sosiologian piiriin he eivät kuitenkaan kannata, koska yleisen tasapainoteorian puutteet eivät heidän mukaansa vähennä yleisen tasapainon ymmärtämisen tärkeyttä. Ariel Rubinstein (2006) esittää valtavirtaisen talousteoreetikon kohtaaman ongelma neljän dilemman avulla. Hän kysyy: 1) Pitääkö malli hylätä, jos se johtaa absurdeihin johtopäätöksiin vai onko sitä pidettävä rajoittavien oletusten kokoelmana, jotka väistämättä kaatuvat jossakin olosuhteissa? 2) Pitääkö malleja arvioida kokeellisten tulosten avulla? 3) Tuleeko mallien tarjota testattavia hypoteeseja vai ovatko ne vain logiikkaharjoituksia, jotka eivät auta säännönmukaisuuksien⁵⁸ tunnistamisessa? 4) Onko meillä oikeutta tarjota neuvoja tai antaa lausuntoja, joiden tarkoitus on vaikuttaa reaali maailmassa?⁵⁹ Oman motivaationsa ylläpitämiseksi Rubinstein (2006, s.881) päätyy rinnastamaan ekonomistien tekemät mallit hyviin satuihin⁶⁰, jotka ovat monimutkaisen reaali maailman ja puhtaan mielikuvituksen välimaastossa. Sadun kertoja ottaa rinnastuksia reaali maailmasta ja hänellä on moraalinen opetus, jonka hän haluaa välittää. Vaikka sadut ovat epäreaalisia, ne voivat välittää järkeviä ohjeita ja relevantteja argumentteja. Hyvä talousteoreettinen malli on kuin hyvä satu (Rubinstein 2006, s.881).

2.7.4 Taloustieteen tutkimusmenetelmistä

Tutkielmani tuloksen mukaan tutkimusmenetelmällä on merkittävä yhteys julkaisusta saatavaan käsitykseen talouskasvun ja taloustasa-arvon välisestä suhteesta. Esittelen tämän takia taloustieteellisessä tutkimuksessa käytettyjä tutkimusmenetelmiä. Valtavirtaisen taloustieteen tutkimusmenetelmät jaetaan usein empiirisiin⁶¹ ja teoreettisiin⁶² menetelmiin, ja tutkimukset vastaavasti empiirisiin ja teoreettisiin tutkimuksiin. Jako eri tutkimusten välillä ei ole tarkka vaan useissa tutkimuksissa käytetään molempia menetelmiä painopisteen ollessa kuitenkin usein

⁵⁷ Ihminen käyttäytyy markkinoilla rationaalisesti vain omaa etua ajaen ja markkinat toimivat täydellisesti.

⁵⁸ *regularities*

⁵⁹ Rubinsteinin artikkelin vertaisarvioija (*referee*) ”purkaukseen terapeutin sohvalla”

⁶⁰ *fable*

⁶¹ Empiirinen tutkimus on havaintoihin perustuvaa tutkimusta. Jos saatuja havaintoja käytetään yleistykseen, puhutaan induktiivisesta päättelystä.

⁶² Teoreettinen tutkimus perustuu tunnetuista tosiasioista tai tehdyistä oletuksista lähtevään, deduktiiviseen päättelyyn.

jommassakummassa menetelmässä. Toinen jakolinja kulkee mikrodatta-⁶³ ja makrodatta⁶⁴-pohjaisten menetelmien välillä. Koska tämä jakolinja yhtyy usein edelliseen ja koska tutkielmassani kiinnitin huomion vain edelliseen, keskityn alla sen esittelyyn.

Empiirisesti tutkimusten tulokset esitetään usein taulukoiden ja graafisten kuvaajien avulla ns. tyyliteltyinä faktoina⁶⁵. Toinen yleinen tapa on esittää ne regressioyhtälöiden avulla. Tällaisten yksinkertaisten esitysten heikkous on, että ne esittävät vain tilastollisia yhteyksiä, mutta eivät yksinään kerro mitään kausaalisuuksista. Tämän parantamiseksi regressioanalyysiä on kehitetty eri tavoin kuten aikasarja-analyysillä (ks. esim. Goes, 2016) ja instrumentaalisilla muuttujilla (ks. esim. Cerdeiro & Komaromi, 2017), jotka edellyttävät lisätietoja tutkittavasta kohteesta ja/tai jotakin teoriaa siitä⁶⁶. Regressioanalyysin kehittyneemmätkään muodot eivät poista kokonaan sitä, että kausaliteetteja ei voi varmuudella tunnistaa, ei myöskään niiden toista puutetta eli puuttuvien muuttujien ongelmaa. Näihin kysymyksiin kiinnittivät huomiota mm. Brueckner ym. (2014), Dabla-Norris ym. (2015), Cevik & Correa-Caro (2015) ja Grigoli ym., (2016). Empiiristen menetelmien toinen yleinen ongelma on, että niillä ei välttämättä havaita mahdollisen syy-seuraussuhteen muutoksia. Tähän taas ovat kiinnittäneet huomiota mm. Grigoli ym. (2016), Ostry ym. (2014), ja Acosta-Ormaechea ym. (2017). Empiirisetkään mallit eivät ole ”teoriavapaita”. Muuttujien valinta ja yhtälön muodostaminen edellyttävät aina teoriaa mahdollisista riippuvuussuhteista.

Teoreettisessa tutkimuksessa tavoitteena on luoda deduktiivisella päättelyllä matemaattinen malli, jonka avulla voidaan osoittaa kiinnostavia kausaliteetteja tutkittavassa kohteessa, koska asioiden verbaalista kuvausta ei katsota riittäväksi (Manski, 2000, s.120). Tätä on kritisoitu mm. sillä perusteella, että teoreettiset tutkimukset kuvaavat selviä mutta yksinkertaisia mekanismeja ilman, että mallien kvantitatiivisille ennusteille annetaan merkittävää huomiota (Townsend & Ueda, 2003). Teoreettisten mallien avulla ei voi määrittää suureiden numeerisia arvoja. Kunnianhimoisinkin taloustiede jättää kriittisten suureiden – kysyntäjousto, skaalatuotto, diskonttauskorko, riski preferenssi jne. – määrittämisen tehtäväksi empiirisesti (Manski, 2000, s.123). Tämä mallien parametrien ”kalibrointien” hyvyys ja suoritustapa ovat keskustelun

⁶³ Mikrodatalle tarkoitetaan yksittäisiä toimijoita, yksilöitä ja yrityksiä, koskevaa tietoa

⁶⁴ Makrodatalle tarkoitetaan yksittäisten toimijoiden yhteenlaskettuja tai keskiarvotietoja, yleensä valtiokohtaisesti esitettynä

⁶⁵ *stylized facts*

⁶⁶ Jolloin rajapinta teoreettisen ja empiirisen tutkimuksen välillä hämärtyy.

kohteena, koska niiden tekeminen edellyttää rajoittavia oletuksia ja/tai yksinkertaistuksia⁶⁷ (ibid., sss.124-125). Esimerkkinä voi mainita Pirttilän ja Uusitalon (2010) kyselytutkimuksen, jossa selvitettiin epätasa-arvon ”vieroksumiskerrointa” kahdella eri kysymyksellä⁶⁸. Kerroin liittyy tehokkuuden ja tasa-arvon välisen trade-off:in määrittämiseen, joka on tärkeä tuntee valmisteltaessa politiikkaohjeita (Pirttilä & Uusitalo, 2010). Vastausten perusteella he saivat kertoimelle kaksi huomattavasti toisistaan poikkeavaa arvoa (ibid.). Mm. Ekelund ja Hébert (2002) katsovat talousteorioiden epäonnistuvan ennusteissaan, koska ei ole mahdollista, että ne voisivat huomioida kaikki paikallisesti ja ajallisesti oleelliset muuttujat.

Taloustieteellistä tutkimusmenetelmää sovelletaan myös kysymyksiin, jotka eivät kuulu ”perinteisen” taloustieteen alueelle. Esimerkkinä otan Lazearin (2000, s.136-137) taloustieteen imperialismia käsittelevässä artikkelissaan esittelemän sovellutuksen. Anthony Downs (1957) sovelsi puolueiden sijoittumiseen vasemmisto-oikeisto -akselilla Harald Hotellingin (1929) teoriaan samanlaisten kauppiaiden sijoittumisesta yhden suoran kadun järjestelmässä. Hotellingin teorian mukaan kauppiat tulevat sijoittumaan, eräiden ehtojen voimassa ollessa, vierekkäin taatakseen mahdollisimman suuren markkinaosuuden. Downsin tästä päättelämän teorian mukaan puolueiden poliittiset ohjelmat tulevat vasemmisto-oikeisto akselilla lähestymään toisiaan ja keskustaa.⁶⁹ Viime aikaiset muutokset USA:n puoluekentässä ovat osoittaneet, että Downsin teorian avulla ei voida tuottaa hyviä ennusteita olosuhteiden muuttuessa voimakkaasti.

Teoreettisten menetelmien huippuna pidettyjä DSGE-malleja Vartiainen (2019) luonnehtii seuraavasti. Käytetyt suuretkaan empiiriset tiedostot, eivät kuitenkaan muuta sitä, että DSGE-mallien ytimenä on uusklassisen taloustieteen ”kivijalan” IS-LM-mallin tapainen abstrakti ajatusrakennelma. Kun DSGE-mallien ennustuskky ei vastannutkaan niihin asetettuja odotuksia, harmittamaan on jäänyt empiirisen tutkimuksen samanaikainen laiminlyönti (Vartiainen, 2019).

⁶⁷ Esim. ks. .kohdassa 2.2. esitelty Cobb-Douglas yhtälön henkistä pääomaa kuvaavan termin operationalisointi

⁶⁸ Molemmat kysymykset perustuivat oletukseen trade-off:sta, eli molemmissa tasa-arvon lisääminen vähentää tehokkuutta.

⁶⁹ Pietinalho (2017) osoittaa Suomessa kolmen suuren puolueen lähestyneen keskustaa Downsian teorian mukaisesti 1950-2010, mutta kunkin puolueen vaalimenestyksellä olevan positiivinen yhteys ensisijassa puolueohjelmista luettavissa oleviin tasa-arvoa tukeviin lausumiin.

Sekä empiirisillä että teoreettisilla menetelmillä on puutteensa, jota on luonnehdittu mm. sanomalla: ”teoria aina abstrakti – empiria aina puutteellista” (Vartiainen, 2019). Kunnan tutkimuksessa tulisi käyttää molempia menetelmiä kuten Marshall on todennut: *”theory alone was empty, while empirical investigations without theory were suspect; hence only the interweaving of theory and evidence constituted ‘economics proper’*” (Ekelund & Hébert, 2002, s.209).

2.7.5. Vallan välikappaleena

Marginalismin kehittämisen ajoista lähtien taloustiedettä on haluttu pitää fysiikan kaltaisena ”kovana tieteenä”. Kirman (2016, s.538) esittelee mm. Marshallin kirjeen, jossa tämä väittää mallinsa perusteella johdettavien lakien olevan yhtä rationaalisia, tarkkoja ja kiistattomia kuin 1600 luvun lopun astronomisten lakien. Monet kuitenkin näkevät, että taloustiede ei ole onnistunut olemaan vain puolueeton ”kova tiede” vaan myös kiistelty vallankäytön väline. Mm. Teivainen (1992, s.2) on lausunut: ”Taloudellisiin välttämättömyyksiin vetoamisesta on viime vuosina tullut yhä tärkeämpi valtamekanismi.” Riippuen talusteoreettisesta katsantokannasta päädytään merkittävässä talouspoliittisissa kysymyksissä erilaisiin suosituksiin. Mm. Teivainen (1994, s.9) esittää Perun hallituksen ja IMF:n välistä kriisiä 1990-luvulla käsittelevässä kirjassaan: ”Ortodoksia esitti kapitalististen markkinoiden toimivan yleisesti parhaiten ilman valtion puuttumista niiden toimintaan, mutta heterodoksia korosti valtiointerventionismin tarpeellisuutta erityisesti maailmantalouden periferiassa”.

Kirman (2016, s.534) esittää, että taloustiede on pitkään yrittänyt rakentaa koherenttia mallia tukeakseen vallitsevaa liberaalia laissez-faire katsantokantaa. Perusargumentti tässä hänen mukaansa on taloustieteestä johdettu vaatimus, että aina, kun mahdollista, ihmisten tulisi antaa tehdä itse omat valintansa ilman valtion tai muiden viranomaisten vaikutusta (ibid., s.537).

Koska taloustieteen esittämä malli ei aina vastaa todellisuutta, sekä Kirman (2016) että Manski (2000) näkevät pyrkimyksiä muuttaa todellisuutta paremman yhteensopivuuden aikaansaamiseksi. Taloustieteessä puhutaan ”markkina häiriöistä”,⁷⁰ kun talous ei toimi talusteorian mukaan. Kirman (2016, s.539) esittää talusteorian mukaisen politiikkaohjeen tuolloin olevan rakenteellisten uudistusten suorittamista markkinahäiriöiden poistamiseksi. Markkinoiden ulkopuolisten vaikutusten⁷¹ vähentämiseksi tulee, ohjeiden mukaan, mikäli

⁷⁰ *market imperfections*

⁷¹ *intereactions*

mahdollista laajentaa yksityistä omistusoikeutta, jotta näillä voidaan käydä kauppaa (Manski 2000, s.115).

Mahdollisuuksia lisätä taloustieteen käyttöä vallan välineenä edistää sen laajeneva käyttö muilla kuin perinteisillä kaupan käynnin alueilla, ks. esim. Lazearin (2000) kirjoittama artikkeli, jolle hän on antanut otsikon ”*Economic Imperialism*”. Suomessa taloustieteen käyttöä vallan välineenä edistää tilastokeskuksen ylläpitämä staattinen mikrosimulointimalli SISU. Sitä tarjotaan laajaan käyttöön lainsäädännön ja erilaisten politiikkavaihtoehtojen suunnitteluun ja vaikutusten arvioon (Perälähti 2015). Sen käyttäjiä ovat ministeriöt, Kansaneläkelaitos, tutkimuslaitokset, etujärjestöt ja eduskunnan tietopalvelun kautta kaikki poliittiset puolueet (Ibid.). Taloustieteen käyttöä vallan välineenä vahvistaa osaltaan sen käyttämät laajaa osaamista edellyttävät menetelmät. Eskelinen ja Jonker-Hoffrén (2017) ilmaisevat tämän seuraavasti: ”Uusklassisen taloustieteen metodologis-ontologisen ”kovan ytimen” hallinta edellyttää varsin pitkälle menevää matemaattista osaamista ja on siksi(kin) ulossulkevaa.”

John Maynard Keynes kirjoitti taloustieteilijöiden vaikutusvallasta vuonna 1936 kirjassaan *The General Theory of Employment, Interest and Money* seuraavasti:

”...on todettava, että taloustieteilijäin ja poliittisten filosofien ajatuksilla on paljon enemmän kantavuutta kuin yleisesti luullaankaan sekä silloin, kun he ovat oikeassa, että myös silloin, kun he ovat väärässä. Itse asiassa ei maailmaa juuri muulla tavoin ohjatakaan. Käytännön miehet, jotka itse uskovat olevansa täysin vapaita kaikista intellektuaalisista vaikutuksista, ovat tavallisesti jonkun kuolleen kansantaloustieteilijän orjia. Mielipuoliset mahtimiehet, jotka saavat vihjeensä ilmasta, tislavat mielettömyytensä jonkun joitakin vuosia aikaisemmin esiintyneen akateemisen kynäilijän ajatuksista.”⁷² (Keynes, 1951, s.441)

⁷² Käännös Ahti Karjalainen, Pentti Kivinen (Keynes, 1951)

3. Aineisto ja metodi

Tässä jaksossa esittelen tutkielmani aineiston ja käyttämäni metodin pelkistetyksi perustelematta valintojani ja arvioimatta niiden sopivuutta asettamieni tutkimuskysymysten vastaamiseen. Esitän perustelujani ja arvioitani luvussa 5. Pohdinta.

3.1. Aineisto

Asetettujen tutkimuskysymysten mukaisesti tutkielman kohteena olivat IMF:n sarjoissa *Working Papers*⁷³ ja *Staff Discussion Notes*⁷⁴ ilmestyneet julkaisut. Sarjassa *Working Papers* julkaistaan tuloksia IMF:n henkilökunnan ja joiden muiden läheistahojen suorittamasta tutkimuksesta ja julkaisut pyrkivät noudattamaan tieteellisille julkaisuille asetettavia vaatimuksia. *Staff Discussion Notes* on puolestaan suunnattu laajemmalle yleisölle eikä niiden lukeminen vaadi yhtä suuressa määrin tieteellisten käsitteiden ja menetelmien tuntemusta (IMF, Independent Evaluation Office, 2013). Kummankin julkaisusarjan jokaisen julkaisun kansilehdellä huomautetaan, että julkaisut edustavat tekijöidensä näkemyksiä eivätkä välttämättä edusta IMF:n näkemyksiä tai politiikkaa. Niiden tarkoitus on kertoa meneillään olevasta tutkimuksesta sekä edistää keskustelua (ks. esim. Abiad ym., 2004)

IMF:n *Working Papers* on merkittävä komponentti IMF:n tehtävässä tuottaa hyvälaatuista tutkimusta (Kuttner ym., 2011). Papereiden aiheet vaihtelevat IMF:n omasta alueesta eli rahapolitiittisista kysymyksistä monipuolisesti politiikkaa eri tavalla koskeviin kysymyksiin käytännössä kaikissa maailman maissa (ibid.). Tutkimusmenetelmät vaihtelevat puhtaista teoreettisista tietojen kuvailuihin ja kaikkeen siltä väliltä (ibid.). Hyvän asiantuntemuksensa ja institutionaalisen vahvuutensa sekä monipuolisten tietojen saatavuuden ansiosta IMF:n katsotaan olevan ainutlaatuisessa asemassa tällaisen tutkimuksen tuottamisessa (Kuttner ym., 2011).

Kenneth Kutterin ym. (2011) tekemän selvityksen mukaan IMF:n tutkimuksen tuottamien julkaisujen laatu vaihtelee huomattavasti. Useimmat vuosina 1999-2008 julkaistut *Working Papers* käsittelevät mielenkiintoisia politiikkaa koskevia aiheita ja monet ovat hyvin toteutettuja. Useat paperit viittaavat kattavasti aiempaan tutkimukseen ja niiden kontribuutio kirjallisuudelle

⁷³ *Working Papers*

⁷⁴ *Staff Discussion Notes*

on hyvä. Monet tutkimukset eivät sen sijaan täytä hyvän tieteellisen tutkimuksen kriteereitä, mikä nostaa esiin mahdollisuuden, että jotkut IMF:n politiikkasuositukset eivät perustu täysin vedenpitävään tutkimukseen. Kuttnerin ym. (2011) mukaan heikompien papereiden puutteet liittyvät empiiristen metodien heikkoon osaamiseen tai kykyyn ilmaista tutkimuskysymys selvästi koherentin ja tarkoituksen mukaisen teoreettisen kehikon puitteissa tai tutkimusmateriaalin ja metodin vajavaiseen kuvaukseen. (Kuttner, et al., 2011)

Tämän tutkielman materiaali haettiin 18.2.2018 IMF:n verkkosivulta osoitteesta: <https://www.imf.org/en/Publications/Search?series=IMF+Working+Papers&x=0&y=0&subject=equality&when=After&year=1980&page=1>. Hakusanana sivun hakukentässä *Subject/keyword* käytettiin sanaa *equality*. Haun aikaväli oli tietovaraston alusta lähtien eli vuodesta 1986 vuoden 2018 loppuun. Haku kohdistettiin IMF:n julkaisusarjoihin *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes*.

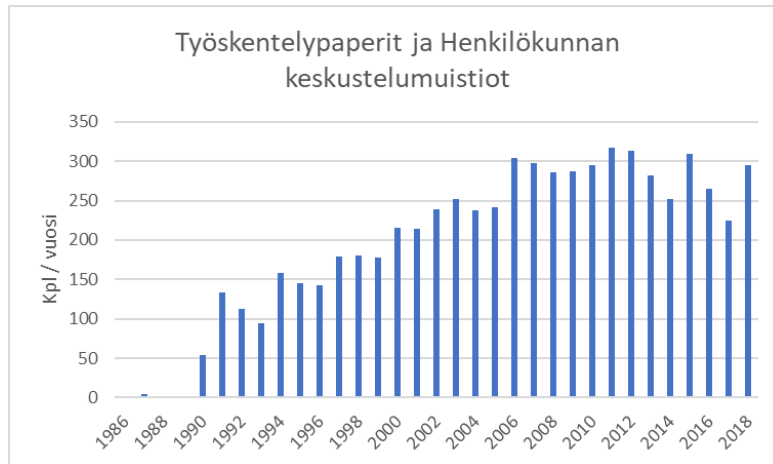
Hakuehdon täyttäviä julkaisuja oli *Working Papers*-sarjassa 136 ja *Staff Discussion Notes* -sarjassa 13. Näistä poistettiin yhteensä 27 julkaisua, koska niiden osalta hakukentässä *Subject/keyword* esiintyi sana *gender*. Tämän lisäksi analysoinnin ulkopuolelle jätettiin 15 julkaisua, koska niiden ei katsottu käsittelevän edes implisiittisesti taloudellista tasa-arvoa. Julkaisujen kokonaismäärä kummassakin sarjassa sekä taloudellista tasa-arvoa käsittelevien julkaisujen määrät on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1: Julkaisujen lukumäärät ja osuudet IMF:n julkaisusarjoissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes*

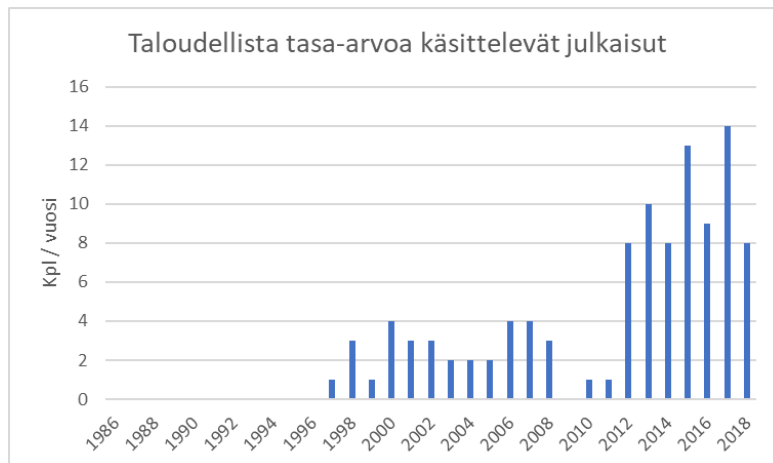
	Julkaisujen määrä	Taloudellista tasa-arvoa käsittelevien määrä	Taloudellista tasa-arvoa käsittelevien osuus
Työskentelypaperit	6490	95	1,50 %
Henkilökunnan keskustelumuistiot	96	9	9,40 %
Yhteensä	6586	104	1,60 %

Julkaisujen vuosittaiset määrät kummassakin julkaisusarjassa yhteensä on esitetty alla kuvassa 3. Taloudellista tasa-arvoa käsittelevien julkaisujen määrät⁷⁵ ja niiden osuudet kaikkien julkaisujen määristä ovat esitetyt alla, kuvissa 4 ja 5.

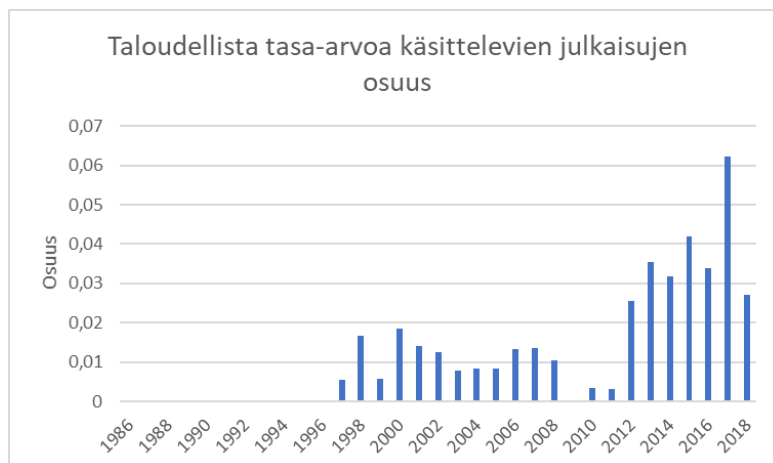
⁷⁵ Lukuun ottamatta tutkimuskysymyksessä poissuljettuja sukupuolen vaikutusta käsitteleviä julkaisuja

Kuva 3: Julkaisujen määrä vuosittain IMF:n julkaisusarjoissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes*

Kuva 4: Taloudellista tasa-arvoa käsittelevät julkaisut vuosittain IMF:n julkaisusarjoissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes*

Kuva 5: Taloudellista tasa-arvoa käsittelevien julkaisujen osuus IMF:n sarjoissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* julkaistuista papereista

Tutkielman analyysin kohteeksi otetut julkaisut jakautuivat tutkimuskohteena olevan maan tai maiden kehitystason mukaan seuraavasti, ks. taulukko 2.⁷⁶

Taulukko 2: Analysoitujen julkaisujen määrä tutkimuskohteen tyypin mukaan

Tutkimuskohteen tyyppi	lkm.
ei määritelty	32
kehittyvä	28
alikehittynyt	20
teollisuusmaa	20
siirtymätalous	4
Yhteensä	104

Tutkielman analyysin kohteeksi otetut julkaisut jakautuminen tutkitun politiikka-alueen mukaan on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3: Analysoitujen julkaisujen määrä tutkitun politiikka-alueen mukaan luokiteltuna

Alue	lkm.
rakennepolitiikka	41
taloudellinen tasa-arvo	26
finanssipolitiikka	17
toiminnan seurauksia	8
yksityisten toimenpiteitä	5
erillisasihe	4
rahopolitiikka	3
Yhteensä	104

Tutkielman analyysin kohteeksi otetut julkaisut jakautuivat kahteen ryhmään myös sen suhteen, ajateltiin *oletetun lukijan*⁷⁷ voivan havaita julkaisun välittämän käsityksen talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta suoraan vai epäsuorasti eli oliko käsitys suhteesta ilmoitettu eksplisiittisesti vai ajateltiin sen ilmenevän implisiittisesti. Julkaisujen lukumäärä, joista käsitys ilmeni eksplisiittisesti, oli 26 ja niiden julkaisujen lukumäärä, joista käsitys ilmeni implisiittisesti, oli 78.

Osassa julkaisuista tutkittiin useamman kuin yhden politiikka-alueen vaikutuksia, jolloin näistä papereista muodostettiin useampia havaintoja. Analysoitavien havaintojen lukumääräksi oli 143. Taulukko kaikista analysoiduista julkaisuista ja havainnoista on esitetty liitteessä 1.

⁷⁶ Jako on tehty julkaisuissa ilmoitettujen määrittelyjen mukaan. Ks. myös kohta 3.2.4 Riippumattomat muuttujat

⁷⁷ Ks. alla kohta Metodi 3.2.

3.2. Metodi

Tekstien sisältöanalyysi jaetaan usein kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen analyysiin. Kvalitatiivisessa analyysissä pyritään ymmärtämään lauseiden sisältämä tieto siinä kontekstissa, johon joku – ryhmä tai yhteisö – sen yhdistää⁷⁸ (Krippendorff, 1989). Kvalitatiivinen sisältöanalyysi tutkii siis, paitsi aineiston ilmisältöä, sen latenteja taustalla olevia merkityksiä. Kvalitatiiviset sisältöanalyysit voidaan jakaa kolmeen luokkaan, riippuen missä vaiheessa tekstin osien koodaus tehdään. Nämä luokat ovat konventionaalinen, suunnattu ja yhdistetty koodaustapa. Suunnatussa tekstianalyysissä etsitään etukäteen määriteltyjä teemoja. Sen vahvuus on mahdollisuus hyödyntää ennestään tunnettuja teorioita, mikä on myös sen heikkous. Tutkijalla voi olla taipumus löytää enemmän teoriaansa tukevia kuin sitä vastaan olevia sisältöjä. (Hsieh & Shannon, 2005). Kvalitatiivinen sisältöanalyysi edellyttää aina tutkijan omaa tulkintaa tekstistä. Alun perin tekstianalyysi on ollut kvantitatiivinen tutkimusmetodi, mutta sekin edellyttää myös tulkitsevaa otetta huomionkohteeksi otettavien ilmiöiden luokittelussa (Isaksson, 2010).

Kirjallisuuden tutkimuksessa käytetään käsitettä *implisiittinen lukija*⁷⁹ määrittelemään mielikuvaa vastaanottajasta, joka kirjoittajalla on mielessään kirjoittaessaan (Schmid, 2013). *Implisiittinen lukija* toimii oletettuna vastaanottajana, jolle työ on ajateltu ja jonka kielelliset koodit ja ideologiset normit tulee huomioida, jotta työ tulisi ymmärretyksi (ibid.). Hän toimii mielikuvana ihanteellisesta vastaanottajasta, joka ymmärtää työn ja sen lähtökohdat työn asettamalla tavalla (ibid.) Implisiittinen lukija on todellisen lukijan luoma konstruktio (Hosiaisuus, 2003)

3.2.1. Analyysin oletuksia

Tutkielmassa käytetty metodi on luonteeltaan tekstin suunnattu kvalitatiivinen sisältöanalyysi, josta saatuja tuloksia tulkittiin kvantitatiivisesti. Tekstistä etsitään vain yhtä ennalta määriteltyä teemaa, eikä julkaisujen muihin teemoihin kiinnitetä huomiota. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen mukaisesti pyritään selvittämään: ”Mitä näkemyksiä tai implisiittisiä oletuksia ...on luettavissa...”. Huomio kiinnitetään ensi sijassa tutkimuksen varsinaiseen tutkimusaiheeseen, joka käy yleensä ilmi sekä tiivistelmässä, johdannossa että yhteenvedossa/johtopäätöksissä. Kustakin tutkimusaiheesta arvioidaan, voiko se sisältää

⁷⁸ seeks to analyze data within a specific context in view of the meanings someone – a group or a culture – attributes to them

⁷⁹ implied reader

tietoa/käsitystä taloustasa-arvon ja kasvun välisestä suhteesta. Monien julkaisujen kohdalla tämä ilmaistaan eksplisiittisesti. Niissä, jossa näin ei tapahdu, käytetään apuna *oletettua lukijaa*. Analyysissä pyrittiin arvioimaan, onko aineistossa ilmiöitä tai asioita, joiden perusteella *oletettu lukijalle* voi muodostaa käsityksen tästä suhteesta. Analyysissä käytetty *oletettu lukija* muistuttaa edellä mainittua *implisiittistä lukijaa*, mutta ei pyri määrittämään julkaisujen kirjoittajan mielikuvaa lukijasta vaan tämän tutkielman tekijän mielikuvaa lukijasta alla esitetyllä tavalla.

Koska tutkielman tavoitteena on arvioida aineiston julkaisujen poliittisia vaikutuksia, *oletettu lukija* tässä analyysissä on lukija, jonka käsityksellä taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välisestä suhteesta on merkitystä poliittiseen päätöksentekoon. *Oletettu lukija* on tässä useimmin päättäjä kuin toinen tutkija. Hänellä ei ole aikaa eikä usein kykyä perehtyä tutkimuskohteena olevien papereiden sisältöihin yksityiskohtaisesti. Hän muodostaa käsityksensä useimmiten papereiden tiivistelmän, johdannon ja johtopäätösten perusteella. Hänen oletetaan omaksuneen monia nykyisen uusliberaalin talousajattelun⁸⁰ käsityksiä mm. julkisen sääntelyn purkamisen talouskasvua edistävästä vaikutuksesta. Tutkielma keskittyy vain hänen käsitykseensä talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta, siihen onko suhde negatiivinen tai positiivinen. Hänen mahdollinen käsityksensä näiden välisestä kausaalisuudesta ei ole tässä tutkielmassa huomion kohteena. Huomion kohteena ei myöskään ole sen mahdollinen riippuvuus kontekstista, ainoastaan pelkistetty, mutta voimakkuus arviolla varustettu, näkemys asiasta.

3.2.2. Talouskasvun indikaattorit

Taloudellinen tasa-arvo ilmeni tekstissä useimmiten eksplisiittisesti⁸¹. Talouskasvu sen sijaan mainitaan tutkimusaineistoni julkaisuissa harvemmin suoraan. Talouskasvun tunnistamiseen käytettiin lukuisia eri indikaattoreita. Niistä monet pohjautuvat uusliberaaliin talousnäkemykseen⁸² ja ovat usein osatekijöitä yleisen julkisen sääntelyn vähentämisessä. Yksittäisen indikaattorin kohdalla tulkinta siitä, edustiko se kasvua tai kasvun estettä, saattoi riippua kontekstista. Taulukossa 4 on esitetty yleisimpiä tutkielmassa kasvun indikaattoreiksi

⁸⁰ Uusliberaalin talousajattelulla tarkoitetaan tässä Fredrik von Hayekin ja Milton Friedmanin ajatteluun pohjautuvaa Ronald Reaganin ja Margaret Thatcherin liikkeelle ajamaa talousnäkemyä.

⁸¹ Tämä varmisti se, että aineiston valinnassa hakusanana käytettiin sanaa *equality*.

⁸² Oletetun lukijan oletetaan omaksuneen uusliberaalin talousajattelun näkemyksiä

tulkittuja asioita. Taulukossa 5 on esitetty yleisimpiä kasvun esteiden indikaattoreiksi tulkittuja asioita.

Taulukko 4: Teksteissä esiintyneitä asioita, jotka tulkittiin yleensä kasvun indikaattoreiksi

Kansainvälisen kaupan esteiden poisto
Rahoituksen syvyyden lisääminen
Rahoituksen kehitys
Joustavat työmarkkinat
Rahoituksen vapautus
Vakuusvaatimusten lieventäminen
Työmarkkinajärjestöjen heikkeneminen
Suorat ulkomaiset investoinnit
Kannustava palkkaus
Pääomaliikkeiden vapautus

Taulukko 5: Teksteissä esiintyneitä asioita, jotka tulkittiin yleensä talouskasvun esteiden indikaattoreiksi

Tulonsiirrot
Palkkajäykkyys
Julkisen talouden kasvu
Verotus
Perustulo

3.2.3. Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta esittävä indeksi

Taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun indikaattoreiden tunnistamisen jälkeen arvioitiin vielä *oletetun lukijan* saama käsitys niiden välisestä suhteesta. Useissa julkaisuissa tämä kävi ilmi eksplisiittisesti, joissakin tapauksissa tämä arvioitiin *oletetun lukijan* saaman käsityksen mukaan. Joissakin tapauksissa tämä voitiin analysoida julkaisun tiivistelmän, johdannon ja/tai yhteenvedon/johdopäätösten avulla, joissakin tapauksissa tämä edellytti julkaisun perusteellisempaa tarkastelua. Oletuksena oli, että *oletettu lukija* ei ole henkilö, joka välttämättä perehtyy perusteellisesti julkaisuun, vaan muodostaa tämän tutkimuksen kohteena olevan käsityksensä julkaisusta sen pintapuolisen tutustumisen perusteella.

Tämän tutkimuksen riippuva muuttaja on *oletetun lukijan* tekstistä luettavissa oleva näkemys tai implisiittinen oletus taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun⁸³ välisestä suhteesta. Se indeksoitiin alla olevien taulukoiden 6, 7 ja 8 avulla. Niiden julkaisujen osalta, joissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun suhdetta käsiteltiin eksplisiittisesti, indeksointi tehtiin taulukon 6 mukaan. Niiden julkaisujen osalta, joissa ko. suhde ilmeni implisiittisesti kasvua indikoivan

⁸³ Eräissä aineistoni julkaisuissa talouskasvun sijasta tarkastelu kohdistui ”kattavaan kasvuun”

tekijän avulla, indeksointi tehtiin taulukon 7 mukaan ja niiden osalta, joissa se ilmeni implisiittisesti kasvun esteitä indikoivan tekijän avulla, indeksointi tehtiin taulukon 8 avulla. Julkaisussa mahdollisesti ilmoitettu ja pääteltävissä oleva kausaalisuuden suunta talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välillä ei vaikuttanut indeksointiin, ainoastaan se vaikutti, pääteltiinkö suhteen olevan positiivinen tai negatiivinen.

Taulukko 6: Indeksointi julkaisuille, joissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välistä suhdetta käsiteltiin eksplisiittisesti

Taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välisen suhteen...	Indeksi
ilmoitetaan olevan ehdoitta positiivinen	3
ilmoitetaan olevan positiivinen	2
voidaan päätellä olevan positiivinen	1
ei voida päätellä	0
voidaan päätellä olevan negatiivinen	-1
ilmoitetaan olevan negatiivinen	-2
Ilmoitetaan olevan ehdoitta negatiivinen	-3

Taulukko 7: Indeksointi julkaisuille, joissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välinen suhde ilmenee implisiittisesti

Taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvua indikoivan tekijän välisen suhteen...	Indeksi
Ilmoitetaan olevan positiivinen	2
voidaan päätellä olevan positiivinen tai tekijän suhde talouskasvuun on heikko	1
ei voi päätellä	0
voidaan päätellä olevan negatiivinen tai tekijän suhde talouskasvuun on heikko	-1
ilmoitetaan olevan negatiivinen	-2

Taulukko 8: Indeksointi julkaisuille, joissa taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun esteen välinen suhde ilmenee implisiittisesti

Taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun estettä indikoivan tekijän välisen suhteen...	Indeksi
Ilmoitetaan olevan positiivinen	-2
voidaan päätellä olevan positiivinen tai tekijän suhde talouskasvuun on heikko	-1
ei voi päätellä	0
voidaan päätellä olevan negatiivinen tai tekijän suhde talouskasvuun on heikko	1
ilmoitetaan olevan negatiivinen	2

3.2.4. Riippumattomat muuttujat

Vastauksen löytämiseksi tämän tutkielman toiseen tutkimuskysymykseen on valittu viisi riippumatonta muuttujaa: 1) julkaisun ajankohta, 2) tutkimuskohteena olevan maan/maiden kehitystaso (alikehittynyt, kehittyvä, teollisuusmaa tai siirtymätalous), 3) tutkimuksen kohteena oleva politiikka-alue (esim. tasa-arvo, rakennepolitiikka, finanssipolitiikka, rahapolitiikka),

- 4) julkaisussa tutkittu kausaliteetin suunta talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välillä ja
5) tutkimusmenetelmän tyyppi ("teoreettinen", "empiirinen").

Kohdan 2) mukainen luokittelu tehtiin useimmiten asianomaisen julkaisun ilmoittamalla tavalla, vaikka luokittelu ei ollut kaikissa julkaisuissa täysin sama. Tästä syntyvällä epätarkkuudella tuskin on vaikutusta tutkielmani johtopäätöksiin, koska maiden kehitystason vaikutus tutkielmani riippuvaan muuttujaan oli selvästi alle merkittävän.

Kohdan 4) mukainen luokittelu tehtiin nimeämällä teoreettiseksi ne tutkimukset, joissa on sovellettu jotain valtavirtaisen taloustieteen käyttämää talouden tasapainomallia tai joissa johtopäätös on tehty teoreettisella päättelyllä. Kaikki muut tutkimukset luokiteltiin empiiriksi.

Joissakin julkaisuissa tutkimuksen kohteena oli useita kohdassa 3) tarkoitettuja tutkimusaiheita ja/tai käytettiin sekä empiiristä että teoreettista tutkimusmenetelmää. Näiden julkaisujen kohdalla kukin tutkimusaihe ja/tai eri tutkimusmenetelmä luokiteltiin eri havaintona.

4. Analyysi

4.1. Yleisiä havaintoja

IMF:n julkaisusarjoissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* taloudellinen tasa-arvo nousi ensi kertaa IMF:n tutkijoiden huomion kohteeksi 1990-luvun loppupuolella⁸⁴. Huomio ei tuolloin kuitenkaan ollut kovin suurta. Ennen vuotta 2009 noin yhdessä prosentissa julkaisuista näissä sarjoissa käsiteltiin taloudellista tasa-arvoa. Tämän jälkeen huomio aiheeseen väheni eikä kolmen seuraavan vuoden aikana julkaistu kuin kaksi tutkimusta, jotka käsitelivät aihetta. Vuodesta 2012 alkaen aihetta käsittelevien julkaisujen lukumäärä on puolestaan noussut uudelle tasolle, keskimäärin yli 3% julkaisuista mainituissa sarjoissa on sivunnut aihetta, ks. kuva 4.

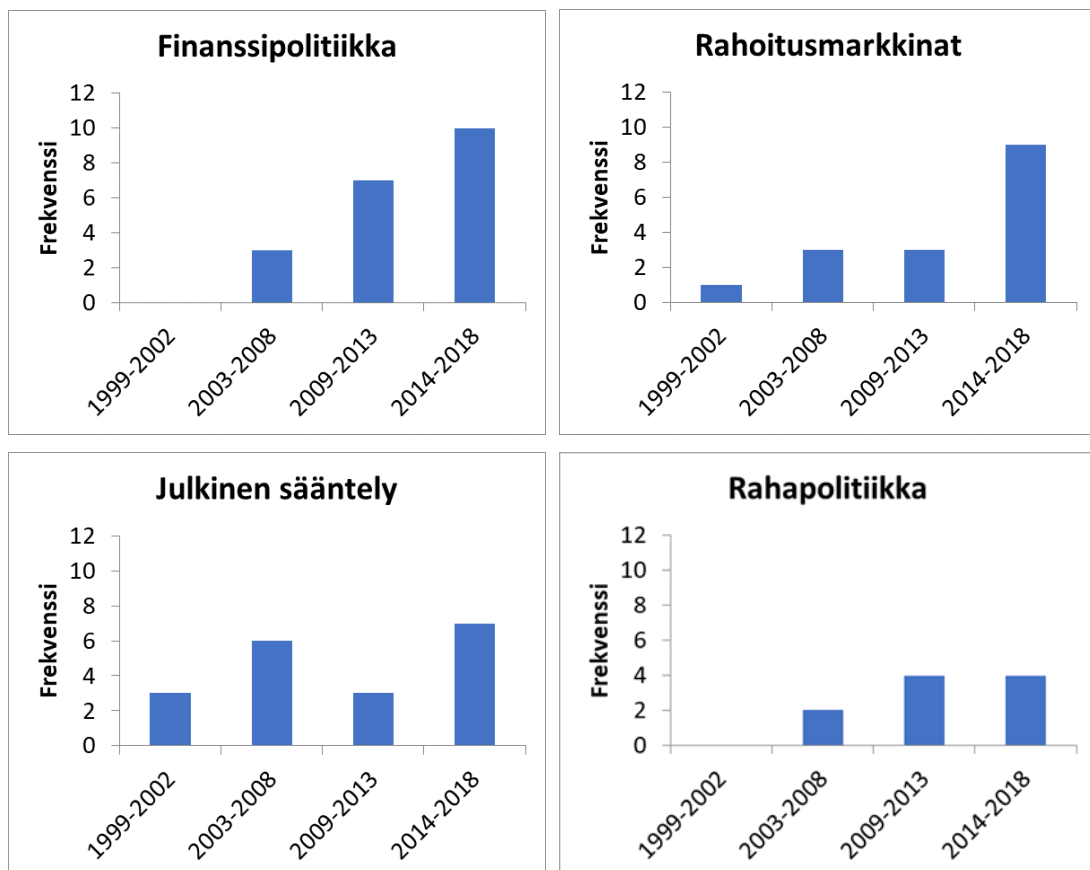
Taloudellista tasa-arvoa tarkasteltiin aineiston julkaisuissa suurimmaksi osaksi maakohtaisesti, valtiokeskeisen tasa-arvokäsityksen pohjalta. Muutamassa julkaisuissa käsiteltiin maiden sisäisten alueiden välistä tasa-arvoa. Näitä olivat Dolinskaya (2002), Dayal-Gulati & Husain (2000), Topalova (2008) ja Azevedo ym. (2014). Heidän tutkimustensa kohdistuivat kaikki suuriin maihin, jotka olivat: Venäjä, Kiina, Intia ja Brasililia. Yhdessäkään paperissa taloudellista tasa-arvoa ei tarkasteltu kosmopolitanistiselta kannalta, maailman kaikkien ihmisten välisenä asiana. Julkaisut tarkastelevat vain lopputuloksena mitattavaa tasa-arvoa. Mahdollisuuksien tasa-arvoa ei mainita. Tarkastelun kohteena on yksinomaan lopputuloksen tasa-arvo eli tulo-, varallisuus- ja kulutuserot. Tasa-arvoon vaikuttavina muuttujina tarkastellaan lähinnä valtavirtaisen taloustieteen ”perinteisiä” muuttujia kuten finanssi- ja rahapolitiikka, rakenteelliset uudistukset ja rahoitusmarkkinat. Vaikka moni julkaisu käsiteli yksinomaan entisiä siirtomaita tai niitä oli mukana laajemmassa aineistossa, kolonialismia ei mainittu suoraan epätasa-arvon syynä kuin yhdessä julkaisussa⁸⁵. Lähes täysin tarkastelun ulkopuolelle olivat myös etnisyydestä johtuvat syyt⁸⁶. Kapitalistinen markkinatalous oli kaikissa julkaisuissa julkilausumaton lähtökohta. Julkaisuissa annettuja epätasa-arvon syitä on esitetty tämän tutkielman teoriaosassa kohdassa 2.4.

⁸⁴ Teivainen on todennut vuonna 1999, että tasa-arvo on harvoin ollut yksityiskohtaisen tarkastelun kohteena IMF:n julkaisuissa (Teivainen, 1999, s.93).

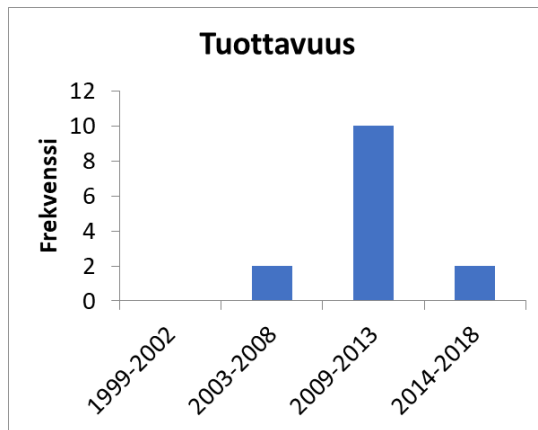
⁸⁵ Erickson & Vollrath, 2004

⁸⁶ Sukupuolisuudesta johtuvat syyt oli rajattu tämän tutkielman ulkopuolelle.

Käsityksen antamiseksi siitä, minkälaiset asiat ovat nousseet IMF:n tutkimusorganisaatioiden agendalle tarkastelun alla olevana aikana, julkaisuista tunnistetut kasvun indikaattorit on luokiteltu viiteen ryhmään⁸⁷. Aiheiden luokitteluun ei ollut käytettävissä tarkkarajaista ohjetta vaan luokittelu on tehty perustuen tutkielman tekijän oman asiantuntemukseen. Ryhmien esiintyvyys vuosien aikana on esitetty kuvassa 6. Suurin ja kasvava ryhmä on finanssipolitiikka. Näissä julkaisuissa on tarkasteltu taloudellisen tasa-arvon yhteyttä valtion erilaisiin tulo- ja menoluokkiin ja niiden kehitykseen. Ryhmän sisällä suurin alaryhmä on koulutuksen vaikutuksia koskevat julkaisut. Toinen viime vuosina voimakkaasti kasvanut ryhmä on rahoitusmarkkinoiden kehityksen vaikutuksia selvittäneet julkaisut. Tässä ryhmässä on tutkittu eniten alikehittyneiden maiden rahoitusjärjestelmien kehittämisen vaikutuksia. Julkista sääntelyä käsittelevien julkaisujen ryhmässä suurin alaryhmä on kaupan sääntelyn vapauttamisen vaikutuksia selvittävät tutkimukset. Rahapolitiikan vaikutuksia tutkivassa ryhmässä eniten huomiota saa makrovakauseräpolitiikka ja inflaatio. Tuottavuus-nimikkeen alle luokitelluissa julkaisuissa useimmin esiintyvät aiheet koskevat investointien ja teknologian kehityksen sekä sen siirron vaikutuksia taloudelliseen tasa-arvoon.

⁸⁷ Tässä esitetty kehitys, kuvaa IMF:n tutkimusorganisaation mielenkiinnon kohteita vain tämän tutkimuksen aineistossa, (joka oli koottu hakusanan *equality* avulla).

Kuva 6: Talouskasvun indikaattoreina käytettyjen aihealueiden jakauma

4.2. Käsitys talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta

Tutkimusaineiston analysointi osoittaa nopeasti, että julkaisuista luettavissa oleva näkemys talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhteesta vaihtelee paljon julkaisusta toiseen. Indeksien keskiarvo analysoidun 143:n havainnon aineistossa on 0,43 ja keskihajonta 1,46. Indeksien jakauma on kuvassa 7.

Todennäköinen selittäjä indeksi suureen hajontaan on käsityksen monitahoisuus ja kerrostuneisuus. Tutkielmassa analysoidaan käsitystä talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta yleisellä tasolla. Tutkielman aineistossa kysymys esiintyy kuitenkin monessa eri muodossa. Erottavia tekijöitä ovat mm. tutkimuskohteen kehitysaste, tarkastelun alla oleva politiikka-alue ja tutkitun kausaliteetin suunta. Yhdelläkään näillä tekijällä ei voida kuitenkaan osoittaa olevan tilastollisesti merkittävää selitysvoimaa.

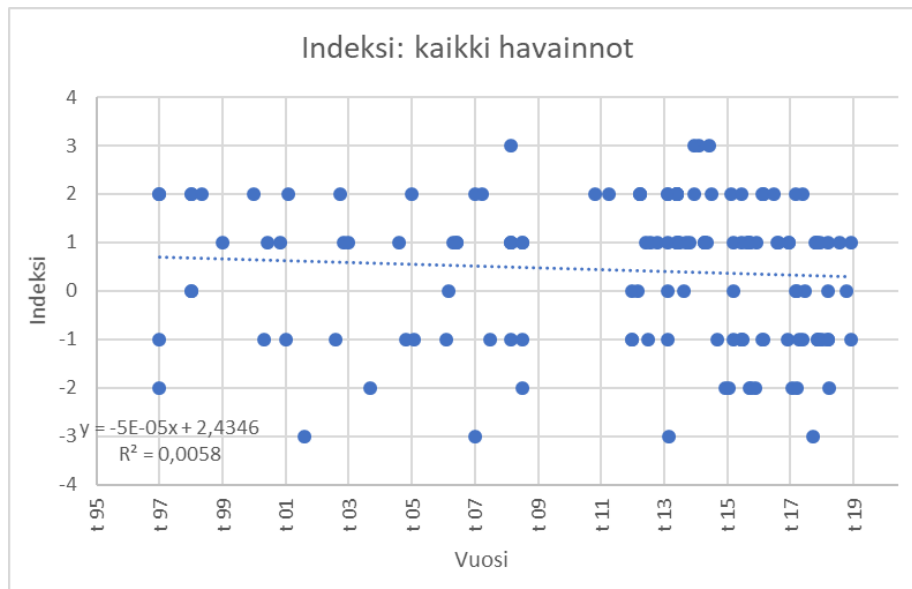
Ainoaksi merkittäväksi hajonnan selittäjä on julkaisuissa käytetty tutkimusmenetelmä. Esitän sen vaikutusta alla kohdassa 4.2.2. Ennen sitä, esitän tutkielmassa analysoidun muiden selittävien tekijöiden vaikutusta.

Kuva 7 Taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välistä suhdetta esittävän indeksen jakauma tutkitun 143:n havainnon aineistossa

4.2.1. Ilman selitysvoimaa olevat muuttujat

Tutkimukselle otettu työhypoteesi oli, että IMF:n tutkimusosaston julkaisuissa olisi tapahtunut ajallisesti muutos käsityksessä koskien taloustasa-arvon ja talouskasvun välistä suhdetta. Tämä hypoteesi osoittautui vääräksi. Indeksien arvossa ei voida havaita ajallista muutosta, ks. kuva 8.

Kuva 8: Talouskasvun ja taloudellisen kasvun välistä suhdetta kuvaava indeksi tutkimusaineistossa.

Seuraavaksi tarkastetaan julkaisun aihealueen ja indeksin välinen suhde, ks. taulukko 9. Suurin ero on teollisuusmaita käsitelleiden julkaisujen ja kehittyviä maita käsitelleiden julkaisujen indeksien keskiarvojen välillä. Tämäkään ero ei ole kuitenkaan tilastollisesti merkitsevä⁸⁸, joten julkaisujen kohteena olevan maan/maiden kehitystason perusteella ei voida selittää havaittua hajontaa indeksin arvossa.

⁸⁸ hypoteesin H_0 : (keskiarvoilla ei ole eroa) p-arvo on 0,13.

Taulukko 9: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksi tutkimuskohteen kehitystason mukaan

Tutkimuskohteen kehitystaso	havaintojen lkm.	indeksi
ei määritetty	53	0,66
kehittyvä	35	0,06
alikehittynyt	23	0,17
teollisuusmaa	28	0,61
siirtymätalous	4	0,75
Yhteensä	143	0,43

Seuraava tarkastelun kohde on julkaisujen käsittelemän politiikka-alueen vaikutus julkaisun indeksiin, ks. taulukko 10. Merkittävää eroa ei havaita niiden julkaisujen välillä, jotka käsittelevät ”suosittuja”⁸⁹ aihealueita⁹⁰, joten julkaisujen käsittelemien politiikka-aihealueiden perusteella ei voida selittää indeksin arvon hajontaa.

Taulukko 10: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksi tutkimuskohteen käsittelemän politiikka-alueen mukaan

Politiikka-alue	havaintojen lkm.	indeksi
rakennepolitiikka	62	0,65
taloudellinen tasa-arvo	32	0,56
finanssipolitiikka	20	0,20
toiminnan seurauksia	13	0,31
yksityisten toimenpiteitä	9	-0,89
erillisaihe	4	0,75
rahopolitiikka	3	0,00
Yhteensä	143	0,43

Tämän jälkeen tarkastellaan julkaisuissa tutkitun kausiteetin suunnan vaikutusta julkaisun indeksiin, ks. taulukko 11. Tutkimuksissa, joissa selvitettiin talouskasvun (tai sitä indikoivan muuttujan⁹¹) vaikutusta tasa-arvoon (tai epätasa-arvoon) on talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaavan indeksin keskiarvo 0,35. Tutkimuksissa, joissa selvitettiin tasa-arvon (tai epätasa-arvon) vaikutusta talouskasvuun (tai sitä indikoivaan muuttujaan) on vastaava keskiarvo 0,66. Tämä ero ei ole kuitenkaan tilastollisesti merkittävä⁹², joten tutkitun kausiteetin suunnalla ei voida selittää havaittua indeksin arvon hajontaa.

⁸⁹ yli 10 julkaisua

⁹⁰ Yksityisten toimenpiteitä käsittelevien julkaisujen ja erillisaiheita käsittelevien julkaisujen indeksien keskiarvojen ero on tilastollisesti merkittävä, mutta havaintojen pienestä lukumäärästä tästä ei voi tehdä johtopäätöksiä.

⁹¹ ks. kohta 3.2.2

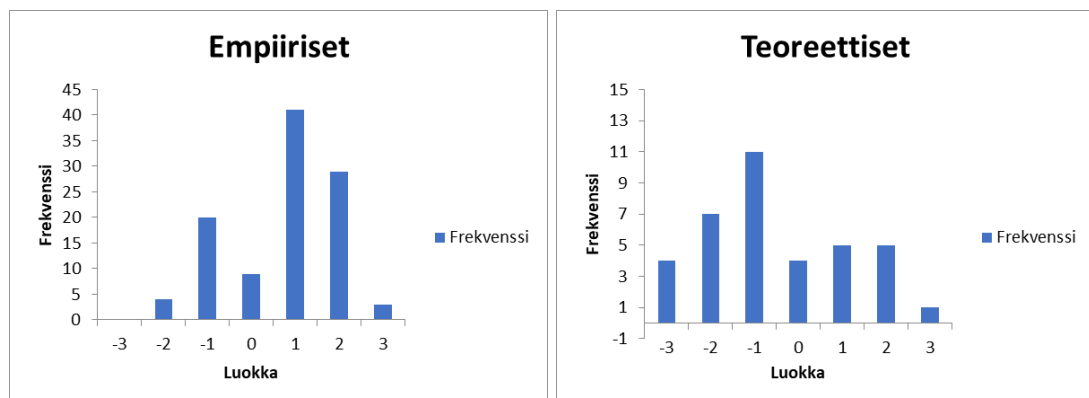
⁹² hypoteesin H_0 : (keskiarvoilla ei ole eroa) p-arvo on 0,33.

Taulukko 11: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksi havainnon kausaliiteetin suunnan mukaan

Tutkitun kausaliiteetin suunta	Havaintojen lkm.	indeksin ka.
Talouskasvun vaikutus tasa-arvoon	108	0,35
Tasa-arvon vaikutus talouskasvuun	35	0,66
Yhteensä	143	0,43

4.2.2. Julkaisun tutkimusmenetelmän ja määritetyn indeksin välinen suhde

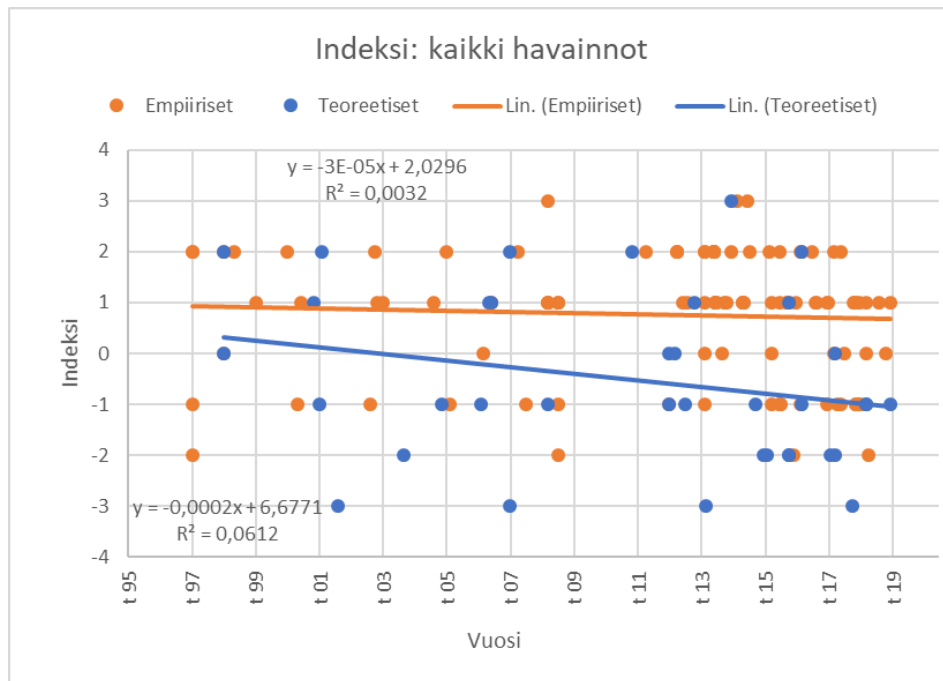
Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhdetta kuvaamaan määritetyn indeksin jakaumat erikseen teoreettisille tutkimuksille ja empiirisille tutkimuksille⁹³ on esitetty kuvassa 9. Siitä voidaan havaita, että molemmat jakaumat ulottuvat lähes koko alueella -3:sta ja +3:een, mutta empiiristen tutkimusten jakauman huippu on kohdassa +1, kun teoreettisten tutkimusten jakauman huippu on kohdassa -1.

Kuva 9: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhdetta kuvaavan indeksin jakaumat

Molempia tutkimusmenetelmiä käyttäneiden julkaisujen talouskasvun ja taloudellista tasa-arvon suhdetta kuvaavat indeksit on esitetty julkaisuajan funktiona kuvassa 10. Voidaan havaita, että empiiristä menetelmää käyttäneiden julkaisujen indeksin trendiviiva on teoreettista menetelmää käyttäneiden julkaisujen trendiviivan yläpuolella ja että trendiviivojen ero on suurempi uudempien julkaisujen osalta.

⁹³ Teoreettisten ja empiirisen tutkimusten määrittely, ks. kohta 3.2.4

Kuva 10: Empiiristä ja teoreettista menetelmän mukaisten havaintojen indeksit ja lineaariset trendiviivat

Indeksien keskiarvot julkaisujen käyttämän tutkimusmenetelmän mukaan ovat esitetyt taulukossa 12. Teoreettista menetelmää käyttäneiden julkaisujen indeksin keskiarvo on -0,51 ja empiiristä menetelmää käyttäneiden julkaisujen indeksin keskiarvo on 0,76. Keskiarvojen ero on tilastollisesti erittäin merkittävä⁹⁴. Kahden otoksen keskiarvon t-testin⁹⁵ tunnusluvut on esitetty taulukossa 13.

Taulukko 12: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksin keskiarvot havainnon tutkimusmenetelmän mukaan.

Tutkimusmenetelmä	Havaintojen lkm.	indeksi
Teoreettinen	37	0,76
Empiirinen	106	-0,51
Yhteensä	143	0,43

⁹⁴ hypoteesin H_0 : (keskiarvoilla ei ole eroa) p-arvo on 0,00009

⁹⁵ Kun varianssit on oletettu eri suuriksi

Taulukko 13: Kahden otoksen t-testin tunnusluvut empiiristen ja teoreettisten havaintojen indekseille

	<i>Empiiriset</i>	<i>Teoreettiset</i>
Keskiarvo	0,75	-0,51
Varianssi	1,52	2,76
Havainnot	106	37
t Tunnusluvut	4,25	
P(T<=t) kaksisuuntainen	0,00009	

4.3. Yksittäisiä tutkimuksia

Seuraavaksi esittelen lähemmin niitä tutkielmassani mukana olleita IMF:n julkaisuja, joiden indeksi oli analyysissäni suuri (+3) tai pieni (-3). Kuvaan perusteet indeksin määrittämiseksi sekä jossain määrin tutkimusten luonnetta ja konteksteja, mitkä voivat selittää eri käsityksiä talouskasvun ja tasa-arvon välisestä suhteesta. Tutkimusten aihe- ja metodinkirjo oli erittäin laaja. Edellisen kappaleen numeerinen esitys, joka supisti kunkin tutkimuksen yhteen indeksiin ei kuvaa hajontaa kovin hyvin.

4.3.1. Tutkimuksia indeksin arvolla -3

Alla olevat tutkimukset on luokiteltu indeksin arvolla -3, mikä tarkoittaa, että ne käsittelevät eksplisiittisesti talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta ja että *oletettu lukija* voi sen perusteella nähdä kiistatta suhteen olevan negatiivinen.

Gasparin ym. tutkimus *Lessons from the Old Masters on Assessing Equity and Efficiency: A Primer for Fiscal Policymakers* (2017) pohjautuu otsikkonsa mukaisesti Arthur Okunin (1975) ja Anthony Atkinsonin (1970) urauurtaviin tutkimuksiin, joiden mukaan tehokkuuden ja taloudellisen tasa-arvon välillä vallitsee väistämätön valintatilanne⁹⁶.

Gaspar ym. (2017) laskevat numeerisia arvoja kehittämälleen hyvinvointimittarille, joka huomioi sekä talouskasvun että taloudellisen tasa-arvon vaikutuksen maakohtaiselle hyvinvoinnille. Talouskasvu ja tasa-arvon painoarvot ko. mittarissa riippuvat merkittävästi Okunin (1975) käyttämän epätasa-arvon ”vieroksumiskertoimen”⁹⁷ arvosta, jonka numeroarvoa on selvitetty erilaisilla kokeellisilla metodeilla ja kyselytutkimuksilla⁹⁸. Gaspar ym. (2017) laskevat sitten

⁹⁶ Okunin tutkimuksen osalta katso kohta 2.6.

⁹⁷ *inequality aversion coefficient*

⁹⁸ Mm. esimerkkinä mainittua Pirttilän & Uusitalon (2010) kyselytutkimusta.

eräällä DSGE-mallilla ja eri epätasa-arvon ”vieroksumiskertoimen” arvoilla kehittämänsä hyvinvointimittarin arvoja, jos kansalaispalkka otettaisiin käyttöön ja rahoitettaisiin kolmella eri tavalla. Tuloksen mukaan hyvinvointi lisääntyisi kaikilla epätasa-arvon paheksumisparametrin arvoilla, jos rahoitus hoidetaan karsimalla valtion turhia menoja; hyvinvointi ei lisääntyisi millään ko. parametrin arvolla, jos rahoitus tehtäisiin liikevaihtoveroa korottamalla; hyvin vointi lisääntyisi ko. parametrin suurilla arvoilla, mutta laskisi pienillä arvoilla, jos rahoitus katettaisiin progressiivisella tuloverolla. Gasparin ym. (2017) tutkimus sai tässä tutkielmassa indeksi arvon -3, koska tutkimuksessa suoritettu laskenta perustui selvästi Okunin teoreemaan ja nollaa suuremman epätasa-arvon paheksumisparametrin käyttöön laskelmissa, mikä tarkoittaa, että tasa-arvon lisääminen maksaa pienentäessään tehokkuutta⁹⁹.

Beharin (2013) tutkimus *The Endogenous Skill Bias of Technical Chang and Inequality in Developing Countries* luokiteltiin myös indeksin arvolla -3. Hän rakentaa omien sanojensa mukaan originaalisen teoreettisen mallin, joka selittää ”osaamisvääristyneen”¹⁰⁰ teknologian siirron ja epätasa-arvon suhdetta. Hän hyödyntää tässä uusklassisen talousteorian Heckscher Ohlin Stolper Samuelson -teoreemaa ja tällaisen teknologian hinnan ja suhteellisen arvon välille asetettua tasa-painoa. Hänen päätyy tulokseen, että tällaisen teknologian siirto johtaa palkka epätasa-arvon kasvuun kehitysmaissa. (Behar, 2013)

4.3.2. Tutkimuksia indeksin arvolla +3

Alla olevat tutkimukset on luokiteltu indeksin arvolla +3, mikä tarkoittaa, että ne käsittelevät eksplisiittisesti talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta ja että *oletettu lukija* voi sen perusteella nähdä kiistatta suhteen olevan positiivinen.

Kumhof ym. esittelevät *Leverage and Crises: The Case of Endogenous Default* ensin tyylieltyjä faktoja sekä ennen suurta lamaa¹⁰¹ että suurta taantumaa¹⁰² tapahtuneista taloudellisen epätasa-arvon suurista kasvuista. Tämän jälkeen he rakentavat teoreettisen mallin, jossa tuloerojen kasvu johtaa rikkaiden köyhille antaman lainotuksen kasvuun, näiden luotonhoitokyvyn laskuun ja ennemmin tai myöhemmin endogeenisesti talouskriisiin. Tämä on ainoa teoreettinen tutkimus, joka on saanut tutkielmassani indeksi arvon +3.

⁹⁹ Mikä puolestaan on lähtöoletuksena mm. Pirttilän & Uusitalon (2010) kyselytutkimuksessa, jota Gaspar referoi työssään.

¹⁰⁰ *skill-biased*

¹⁰¹ 1930-luvulla

¹⁰² 2008 -

Myös Brueckner ym. (2014) tutkimus *National Income and Its Distribution* luokiteltiin indeksin arvolla +3. He hyödyntävät 154 maata käsittävää dataa vuosilta 1960-2007 ja rakentavat instrumentaalisia muuttujia¹⁰³ hyödyntävän regressiomallin, joka heidän mukaansa osoittaa taloudellisen kasvun johtavan epätasa-arvon vähenemiseen. Tulos on heidän mukaansa vakaa eikä riipu esimerkiksi maan tulotasosta¹⁰⁴ eikä tarkasteltavasta aikavälistä. (Brueckner, 2014)

Bergin ym. (2008) tutkimus *What Makes Growth Sustained?* selvittää kahden taloudellisen romahduksen välisen kasvujakson pituuden riippuvuutta eri tekijöistä 140 maassa. He esittävät tuloksen, jonka mukaan alhainen epätasa-arvo lisää näiden kasvujaksojen pituutta.

¹⁰³ Instrumentaalisia muuttujia käytetään, jotta kausaalisuuden suunta voitaisiin tunnistaa (ks. esim. Brueckner ym., 2014)

¹⁰⁴ Ts. Kuznetsin teoreema ei päde.

5. Pohdinta

Tässä luvussa tarkastelen tutkielmani aiheen valinnan ja tutkimuskysymyksen onnistumista. Tämän jälkeen arvioin käytetyn aiheiston ja metodin soveltuvuutta tavoitteeni kannalta sekä tuloksen robustisuutta ja merkitystä.

5.1. Tutkielman aihe, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkielman aihealue talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välinen suhde on merkittävä. Sen voi ajatella olevan yksi politiikan tutkimuksen tärkeistä aihealueista ja sivuavan esim. Stokerin & Marshin (2010, s.3) esittämää politiikan tutkimuksen perustavan laatuista kysymystä: ”Kuinka valtaa on käytetty tuloksen aikaansaamiseksi”.

Aiheeni tutkimuksen yhtenä haasteena on sen ilmenemisen ja syiden kerrostuneisuus. Ensimmäisenä voidaan nähdä yleinen ja yksinkertaistava taso, jolla suhde nähdään yksinkertaisena dikotomiana: talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välinen suhde on joko positiivinen tai negatiivinen. Tämä on taso, joka on tutkielmani varsinainen mielenkiinnon kohde. Aiheen tarkempi tarkastelu tuo kuitenkin esiin aiheen suuren kontekstiriippuvuuden. Käsitys ko. suhteesta riippuu monista ajallisista, paikallisista ja aiheperusteisista seikoista, vaikka ei otettaisi huomioon siihen liittyviä normatiivisia puolia.

Perustelen valintaani pyrkiä löytämään riippuvuuksia yleisellä tasolla käsitykselläni yleisen tason merkityksestä muille kuin asiaan perehtyneille asiantuntijoille. Tekemäni oletuksen mukaan merkittävät poliittiset päättäjät eivät itse ole asiantuntijoita. Tämän oletuksen oikeellisuus olisi syytä varmistaa jatkotutkimuksella.

Tutkielmani ensimmäinen tavoite oli perehtyä IMF:n suorittamaan sekä valtiotieteen että taloustieteen alan tutkimukseen talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta. Valtiotieteen mukaan ottaminen perustuu luonnollisesti sen mielenkiintoon poliittisesta päätöksenteosta. Mielenkiinto taloustieteelliseen tutkimukseen perustuu puolestaan sen laajentumiseen oman alueensa ulkopuolelle sekä sen asemaan vallan käytön välineenä. Pidän näiden tieteenalojen rajan ylittämistä tärkeänä ja mikäli mahdollista, molempien tieteenalojen

tutkimusmenetelmien hyödyntämistä samanaikaisesti. Tässä Tony Lawsonin (2016) jaottelun¹⁰⁵ mukainen kolmas lähestymistapa taloustieteelliseen tutkimukseen voi soveltua parhaiten.

IMF:n tutkimusorganisaatioiden julkaisut, joissa käsitellään taloudellista tasa-arvoa, tarkastelevat aihetta lähinnä valtavirtaisen taloustieteen ”perinteisten” muuttujien kautta. Näitä ovat esimerkiksi finanssi- ja rahapolitiikka, rakenteelliset uudistukset ja rahoitusmarkkinat. Vaikka monet tarkastelut koskevat etnisesti monipuolisia entisiä siirtomaita, kolonialismin tai etnisyyden merkitystä tasa-arvon selittäjänä ei juuri mainita. Näiden ja muiden taloustieteen ”perinteisen” muuttujien ulkopuolella olevien tekijöiden vähäisyys estää kattavan käsityksen saamista talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta vain kohteena olevien IMF:n julkaisujen avulla.

Tutkielman ensimmäinen tavoite sisälsi myös ajatuksen perehtyä tutkimukseen, jolla on vaikutusta IMF:n päätöksentekoon. Kuttner ym. (2011) ja Abiad ym. (2004) toteavat, että IMF:n tutkimusorganisaation julkaisuilla, joista aineistoni on koottu, on oma roolinsa IMF:n päätöksenteossa. Tavoitteeni tämä osa on siten osin saavutettu. Sen selvittäminen, miten IMF käyttää muuta tutkimustietoa vaatii jatkotutkimusta.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni, joka koskee aineistoni julkaisuista tunnistettavia näkemyksiä talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta, on hankalampi vastata, kuin olin oletanut. Yhtenäistä ja yksinkertaista näkemystä ei ole helposti esitettävissä. Suuressa osassa julkaisuista suhteen nähdään riippuvan useista eri suuntiin vaikuttavista tekijöistä. Usein esiintyvä näkemys on, että yhden kasvua edistävän tekijän tasa-arvoa heikentävä vaikutus voi jäädä pieneksi jonkun toisen tekijän vaikutuksesta. Arvioitaessa ko. suhdetta kuvaavan käsityksen voimakkuutta ja suuntaa asteikolla -3:sta +3:een, suurin osa julkaisujen käsityksiä asettui asteikon keskelle arvoille -1 ...+1. Asteikon ääripäihin sijoittuneiden julkaisujen argumentointia ja näkemyksiä on esitelty kohdissa 4.3.

Toinen tutkimuskysymykseni, joka koski mahdollisten näkemyksissä tapahtuneiden muutosten syitä, oli selvempi kuin ensimmäinen kysymykseni. Käyttämälläni metodilla aineistosta löytyi yksi muuttuja, jolla näyttää olevan erittäin merkittävää vaikutusta julkaisusta saatavaan käsitykseen talouskasvun ja tasa-arvon välisestä suhteesta. Tämä tekijä on julkaisun tutkimuksessa käytetty

¹⁰⁵ ks. kohta 2.7.3.

menetelmä. Teoreettiset tutkimukset antoivat keskimäärin erittäin merkittävästi pienemmän arvon ko. suhdetta kuvaavalle indeksille kuin empiiriset tutkimukset.

5.2. Aineiston ja metodin soveltuvuus

On ilmeistä, että tutkielman työmäärän rajoittamiseksi tehty valinta perehtyä vain IMF:n sarjoissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* julkaistuihin tutkimuksiin rajoitti tutkielman näkökulmaa merkittävästi siitä, mitä se olisi voinut olla. Tämä rajoitus näkyy paitsi tutkielman analyysi luvussa myös teorialuvun kohdissa 2.4.-2.6, jotka pohjautuvat enimmäkseen aineistoni johdanto-osissa esitettyihin kirjallisuusviitteisiin. Esimerkiksi kosmopolitanistinen lähestymistapa puuttui aineistosta täysin samoin etnisyyden vaikutuksen arviointi. Post-kolonialistinen argumentti esiintyi yhdessä ainoassa tutkimuksessa. Näkökulman laajentaminen edellyttäisi luonnollisesti jatkotutkimusta.

Toinen aineiston valinnassa tehty merkittävä rajausta oli niiden julkaisujen jättäminen tarkastelun ulkopuolelle, joissa hakukoneen hakukentässä esiintyi myös sana *gender*. Paitsi, että rajausta jätti sukupuolinäkökulman pois tarkastelusta, on mahdollista, että se sulki muitakin sen kanssa yhdessä esiintyviä näkökulmia kuten esimerkiksi etnisyyden näkökulman. Perustelu valinnalle oli alun perin aineiston rajaaminen tutkielman työmäärän puitteisiin sopivaan kokoon. Tämän perusteella 27 julkaisua jätettiin tutkielman aineiston ulkopuolelle. Tutkielman kuluessa kävi ilmi, että sana *gender* esiintyi vain kerran yhdessä mukaan otetussa julkaisussa¹⁰⁶. Rajauksen merkitys saatuun tulokseen on selvitettävissä vain jatkotutkimuksella.

Tutkielmassa käytetty metodi oli sisältöanalyysiksi melko pintapuolinen. Mielenkiinnon kohteena oli vain yksi ennalta määrätty näkemys, jota etsittiin kaikista tutkielman kohteena olleista julkaisuista, huomioimatta niissä mahdollisesti esiintyviä muita politiikan tutkimuksen kannalta mielenkiintoisia teemoja. Perustelu tälle valinnalle on analyysin työmäärän asettaminen tutkielman asettamien mahdollisuuksien rajoihin. Valinnan etuna on, että analysoitavien julkaisujen määrä oli näin riittävä tulosten tilastollisen käsittelyyn. Toisena metodiin liittyvänä kriittisenä seikkana voidaan pitää tutkielman tekijän kykyä hahmottaa *oletetun lukijan* ajatuksia. Vaativinta tässä oli julkaisuissa esitettyjen asioiden ja tulosten pelkistäminen yhteen ajatukseen ja sitä määrittävään indeksiin. Mikäli tutkielma voitaisiin tehdä

¹⁰⁶ Tämän, yhdessä em. mainittujen kolonialismin ja kosmopolitanismin puuttumisen kanssa, voi ajatella indikoivan IMF:n tutkimusorganisaatioiden suppeaa näkökulmaa tutkimusaiheeseen.

ilman resurssirajoitteita, tämän seikan vaikutusta tulokseen voisi pienentää useamman tutkijan käytöllä ja julkaisujen ristikkäisanalysoinnilla.

Analyysissä tehtyä julkaisujen jaottelua teoreettisiin ja empiirisiin tutkimuksiin voidaan arvostella vähintäänkin nimitysten epätarkkuuden perusteella. Empiirisetkin tutkimukset lähtevät vähintäänkin liikkeelle jostain teoriasta, jonka perusteella valitaan mitattavat kohteet. Teoreettisissa tutkimuksissa yhtälöiden parametrien määrittäminen tehdään puolestaan empiirisesti. Tämä luokittelu ja menetelmien kannattajien välinen näkemysero on kuitenkin vanha ja usein käytetty, kuten yllä kohdassa 2.7.2. on esitetty.

5.3. Tuloksen robustisuus

Saatu tulos, jonka mukaan tutkimusmenetelmällä on erittäin merkittävät vaikutus julkaisun antamaan kuvaan talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välisestä suhteesta, vaikuttaa vakaalta¹⁰⁷. Suhdetta kuvaava indeksi on esitetty alla erikseen empiirisille ja teoreettisille tutkimuksille jaoteltuna tutkimuskohteen kehitysasteen (taulukko 14), politiikka-alueen (taulukko 15) ja tutkitun kausaliteetin suunnan mukaan (taulukko 16). Lähes kaikissa jakeissa empiiristen tutkimusten indeksien keskiarvo on suurempi kuin teoreettisten tutkimusten indeksien keskiarvo. Ainoa poikkeus on politiikka-alueen jae erillisaiheet, jossa on vain neljä havaintoa.

Taulukko 14: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksin keskiarvot tutkimuskohteen kehitysasteen ja tutkimusmenetelmän mukaan

Tutkimuskohteen kehitysaste	Tutkimusmenetelmä		ero
	empiirinen	teoreettinen	
ei määritelty	0,85	0,08	0,77
kehittyvä	0,67	-1,27	1,94
alikehittynyt	0,86	-0,89	1,75
teollisuusmaa	0,63	0,50	0,13
siirtymätalous	0,75		0,75
Yhteensä	0,75	-0,51	1,27

¹⁰⁷ *robust*

Taulukko 15: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksi keskiarvot tutkimuskohteen käsittelemän politiikka-alueen ja tutkimusmenetelmän mukaan

Politiikka-alue	Tutkimusmenetelmä		ero
	empiirinen	teoreettinen	
rakennepolitiikka	0,98	-0,62	1,59
taloudellinen tasa-arvo	0,96	-0,44	1,40
finanssipolitiikka	0,67	-0,50	1,17
toiminnan seurauksia	0,67	-0,50	1,17
yksityisten toimenpiteitä	-0,63	-3,00	2,38
erillisiä	0,50	1,00	-0,50
rahopolitiikka	0,00		0,00
Yhteensä	0,75	-0,51	1,27

Taulukko 16: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksin keskiarvot tutkimuksen kausaliiteetin suunnan ja tutkimusmenetelmän mukaan

Tutkitun kausaliiteetin suunta	Tutkimusmenetelmä		ero
	empiirinen	teoreettinen	
Talouskasvun vaikutus tasa-arvoon	1,09	-0,17	1,25
Tasa-arvon vaikutus talouskasvuun	0,66	-0,68	1,34
Yhteensä	0,75	-0,51	1,27

Eräissä julkaisuissa talouskasvun suhdetta arvioitiin useampaan kuin yhteen kasvun indikaattoriin, ks. kohta 3.2.4. Näiden kasvuindikaattoreiden erottamiseen liittyy kuitenkin tietty epätarkkuus. Niinpä analyysi toistettiin analysoimalla kustakin julkaisu vain yksi, merkittävimäksi arvioitu, kasvuindikaattori. Julkaisujen määrät ja näin analysoidut indeksien keskiarvot on esitetty taulukossa 17 ja kahden otoksen t-testin tunnusluvut niille taulukossa 18. Teoreettisten ja empiiristen tutkimusten indeksin keskiarvojen ero on edelleen tilastollisesti erittäin merkittävä¹⁰⁸

Taulukko 17: Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välistä suhdetta kuvaava indeksin keskiarvot julkaisun käyttämän tutkimusmenetelmän mukaan.

Tutkimusmenetelmä	Julkaistujen lkm.	indeksi
Teoreettinen	31	0,73
Empiirinen	73	-0,55
Yhteensä	104	0,35

¹⁰⁸ hypoteesin H_0 : (keskiarvoilla ei ole eroa) p-arvo on 0,0005

Taulukko 18: Kahden otoksen t-testin tunnusluvut empiiristen ja teoreettisten julkaisujen indekseille

	<i>Empiiriset</i>	<i>Teoreettiset</i>
Keskiarvo	0,73	-0,55
Varianssi	1,40	2,92
Havainnot	73	31
t Tunnusluvut	3,78	
P(T<=t) kaksisuuntainen	0,0005	

5.4. Talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välinen suhde

Edellä olevan perusteella voidaan päätellä, että talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhteen arviointi dikotomisella negatiivinen/positiivinen kannanotolla on ongelmallista. Arvioinnin pätevyyyteen vaikuttavat kuulijan/lukijan ja puhujan/kirjoittajan tiedostetut ja tiedostamattomat kysymykseen liittämät oletukset, jotka tulisi saattaa näkyväksi. Tällaiset oletukset koskevat mm. 1) sitä oletetaanko viesti a) deskriptiiviseksi, asiatilaa kuvaavaksi, vai b) normatiiviseksi, eettisesti tavoiteltavaa tilaa kuvaavaksi, 2) sitä, mikä on aikaväli ja kokonaisuus, jota tarkastellaan, esimerkiksi onko se a) esimerkiksi pienen avoimen talouden tulevan vuoden tulo- ja menoarvio vai b) kosmopoliittinen tilanne 30 vuoden kuluttua.

Luvussa 2 esitellyistä deskriptiivisistä argumenteista haluan nostaa esiin muutaman, joilla katson olevan merkitystä, ainakin kohdan 2b oletuksin. Rousseau selitti ihmisen halua nousta toisten yläpuolelle ja aiheuttaa epätasa-arvoa ”itserakkaudella”¹⁰⁹, joka kehittyy isoissa ihmisyyhteisöissä (Neuhouser, 2013) ja esim. Erickson & Vollrath (2004) sekä Crowe (2006) tuovat esiin eliittien omien etujensa ajamisen taloudellista epätasa-arvoa lisäävänä tekijänä.

Myös taloustieteen sisältä nousee kuitenkin ääniä, jotka tarkastelevat kansantaloutta tyypillisiä lähtöoletuksia (niukoista resursseista kamppailua ja Okunin tehokkuuden ja tasa-arvon ristiriidan väistämättömyyttä) syvempiä lainalaisuuksia tunnustellen. Esimerkiksi yksi talousnobelisti Edmund Phelps keskisistä teeseistä on, että työelämää osallistumisen aste on kansantalouden dynaamisuuden (ja sitä kautta innovatiivisuuden) keskeinen edellytys - nimenomaan sellaisen osallistumisen, jossa yksilöillä laajasti on toimintavaihtoehtoja ja henkilökohtaisen kehittymisen mahdollisuuksia (Phelps, 2008).

¹⁰⁹ *amour propre*

5.5. Tuloksen merkityksestä

Tutkielman analyysin ”yleisiä havaintoja”, joita esittelin luvun kohdassa 4.1., voi pitää odotettuina, jos IMF:n ajatellaan olevan ”liberaalin ortodoksisen talousnäkemyksen globaalisti merkittävin leviämiskanava”¹¹⁰. Banin (2015) esittämää käännettä kohti keynesiläistä ”revisionistista” talousnäkemystä ei voida havaita tämän tutkielman aineistossa.

Minulla ei ole tietoa aiemmista tuloksista, koskien tutkimusmenetelmän valinnan vaikutusta tulokseen taloustieteellisessä tutkimuksessa. Tutkielmassa esitetty tulos, jonka mukaan teoreettisten ja empiiristen menetelmien käyttö johtaa erilaiseen tutkimustulokseen, voi pitää merkittävä taloustieteellisen tutkimuksen hyödyntämisen kannalta. Tuloksen yleistettävyyden selvittäminen vaatii kuitenkin jatkotutkimusta. Mahdollisia tutkimuskohteita voivat olla IMF:n muut kuin nyt tutkitut julkaisut ja muiden globaalien talousjärjestelmän hallintaa suorittavien organisaatioiden, kuten Maailmanpankki ja OECD, vastaavat julkaisut.

Tutkielma jättää vastaamatta, mistä empiiristen ja teoreettisten tutkimusten tulosten keskiarvon ero johtuu. Kysymys, joka herää on, mikä talousteorioiden rajoittavien lähtöoletusten merkitys tulosten kannalta.

¹¹⁰ Kuten Teivainen (1994, s.21) toteaa.

6. Yhteenveto

Tutkielman aihealue on globaali poliittinen talous ja aiheena talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon välinen suhde. Tutkielman tavoitteena on perehtyä IMF:n julkaisemaan sekä valtio- että taloustieteelliseen tutkimukseen, joka koskee kyseistä suhdetta. Tavoitteena on myös selvittää syitä näissä havaittaviin eroihin.

Työn teoriaosassa esittelen ensin lyhyesti talouskasvua ja siitä esitettyjä näkökohtia, minkä jälkeen esittelen eräitä taloudellisen tasa-arvon perusteita. Seuraava, talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon suhdetta esittelevä jakso perustuu lähes täysin tutkielmani julkaisujen johdanto-osien antamiin lähdeviitteisiin. Teorialuvun loppuun esittelen taloustieteellisen tutkimuksen historiaa, nykytilaa sekä sen käyttöä vallan välineenä.

Tutkielma on rajattu koskemaan IMF:n julkaisusarjoissa *Working Papers* ja *Staff Discussion Notes* ilmestyneitä tutkimuksia ja raportteja, joissa IMF:n hakukoneen hakukentässä *Subject/keyword* esiintyy sana *equality*, mutta ei esiinny sanaa *gender*. Rajausta on tehty, jotta tutkielman puitteissa saadaan riittävän tarkka kuva hallittavissa olevasta kokonaisuudesta. Analysoitujen julkaisujen lukumäärä on 104 ja niistä tehtyjen havaintojen lukumäärä 143. Aineistoon kohdistuvat tutkimuskysymykset ovat: 1) mitä näkemyksiä tai implisiittisiä oletuksia taloudellisen tasa-arvon ja talouskasvun välisestä suhteesta voidaan lukea niistä ja 2) mitkä tekivät selittävät tutkimusten välisiä eroja näissä käsityksissä?

Tutkielmassa käytetään tekstin suunnattua kvalitatiivista sisältöanalyysiä, jossa huomio kiinnitetään vain yhteen ennalta määrättyyn teemaan eli talouskasvun ja taloudellisen tasa-arvon väliseen suhteeseen. Analyysin avulla muodostetaan *oletetun lukijan* pelkistetty käsitys ko. suhteesta. *Oletettu lukija* on poliittista valtaa omaava uusliberaalin talousajattelun omaksunut päättäjät, jolla ei ole aikaa perehtyä tutkimuksiin tarkasti, vaan muodostaa käsityksensä niiden tiivistelmien, johdantojen ja johtopäätösten perusteella. *Oletetun lukijan* käsitys ko. suhteesta indeksoidaan seitsemänportaisella asteikolla.

Analyysin kohteena olevissa julkaisuissa taloudelliseen tasa-arvoon vaikuttavina muuttujina tutkitaan lähinnä valtavirtaisen taloustieteen ”perinteisiä” muuttujia, kuten finanssi- ja rahapolitiikka, rakenteelliset uudistukset ja rahoitusmarkkinat. Taloudellista tasa-arvoa tarkastellaan lähinnä valtiokohtaisesti. Maiden sisäisenä, alueiden välisenä asiana se esiintyy muutamassa tutkimuksessa. Kosmopolitanistista näkökulmaa ei sovelleta yhdessäkään

julkaisussa. Vaikka monet tarkastelun kohteena oleva maat ovat etnisesti monipuolisia ja /tai entisiä siirtomaita, kolonialismin ja etnisyyden vaikutuksia taloudelliseen tasa-arvoon ei juuri tarkastella.

Tutkielman analyysi osoittaa, että IMF:n julkaisuista saatava käsitys talouskasvun ja taloudellisen tasapainon suhteesta vaihtelee paljon. Ainoa löydettävissä oleva vaihtelua selittävä tekijä on tutkimuksissa käytetty tutkimusmenetelmä. Empiirisissä tutkimuksissa ko. suhdetta kuvaavan indeksin keskiarvo on tilastollisesti erittäin merkittävästi suurempi kuin teoreettisissa tutkimuksissa. Tämä voi tarkoittaa, että teoreettisiin tutkimuksiin pohjautuvat IMF:n ohjeistukset päätyvät taloudellisen tasa-arvon kannalta tiukempin ehtoihin kuin empiirisiin tutkimuksiin pohjautuvat ohjeistukset.

Tutkielmassa saatu tulos herättää jatkotutkimuksen aiheeksi ainakin seuraavat kolme kysymystä: 1) onko tutkimusmenetelmän valinnan vaikutus osoitettavissa IMF:n muissa julkaisuissa ja ohjeistuksessa? 2) voidaanko samanlaista tutkimusmenetelmän valinnan vaikutusta nähdä muiden globaalien talousjärjestelmien hallintaan osallistuvissa organisaatioiden, kuten esimerkiksi Maailmanpankin ja OECD:n tutkimuksissa? ja 3) mistä empiiristen ja teoreettisten tutkimusten tulosten keskiarvon ero johtuu? Voidaanko tätä selittää talousteorioiden rajoittavilla lähtöoletuksilla?

Lähdeviitteet

- Abiad, A., Oomes, N. & Ueda, K., 2004. The Quality Effect: Does Financial Liberalization Improve the Allocation of Capital?. *IMF Working Paper*, Issue 04/112.
- Acosta-Ormaechea, S., Komatsuzaki, T. & Correa-Caro, C., 2017. Fiscal Reforms, Long-term Growth and Income Inequality. *IMF Working Paper*, Issue 17/145.
- Adedeji, O. S., Huancheng, D. & Maxwell, O.-A., 2013. Inclusive Growth: An Application of the Social Opportunity Function to Selected African Countries. *IMF Working Paper*, Issue 13/139.
- Alesina, A. & Perotti, R., 1996. Income distribution, political instability, and investment. *NBER Working Paper series*, Issue 4486.
- Alesina, A. & Rodrik, D., 1994. Distributive Politics and Economic Growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 109(2), pp. 465-490.
- Aliche, A., Kantenga, K. & Sole, J., 2016. Income Polarization in the United States. *IMF Working Paper*, Issue 16/121.
- Aliche, A., Mariscal, R. & Muhaj, D., 2017. Hollowing Out: The Channels of Income Polarization in the United States. *IMF Working Paper*, Issue 17/244.
- Aliche, A., Mariscal, R. & Muhaj, D., 2017. Hollowing Out: The Channels of Income Polarization in the United States. *IMF Working Paper*, Issue 17/244.
- Alvaredo, F. ym., 2018. *Presentation of the World Inequality Report 2018*, s.l.: s.n.
- Alvarez, J., Benguria, F., ENgbom, N. & Moser, C., 2017. Firms and the Decline in Earnings Inequality in Brazil. *IMF Working Paper*, Issue 17/278.
- Anand, R., Mishra, S. & Peiris, S. J., 2013. Inclusive Growth: Measurement and Determinanta. *IMF Working Paper*, Issue 13/135.
- Aoyagi, C. & Ganelli, G., 2015. Asia's Quest for Inclusive Growth Revisited. *IMF Working Paper*, Issue 15/42.
- Arnsperger, C. & Varoufakis, Y., 2006. What is neoclassical conomics?. *Post Autistic Economic Review*, 38(1), pp. 2 - 12.
- Atkinson, A. B., 1970. On the Measuremetn of Inequality. *Journal of Economy Theory*, Osa/vuosikerta 2, pp. 244 - 263.
- Azevedo, J. P., David, A. C., Bastos, F. R. & Pineda, E., 2014. Fiscal Adjustment and Income Inequality: Sub-national Evidence from Brazil. *IMF Working Papers*, Issue 14/85.
- Balakrishnan, R., Steinberg, C. & Syed, M., 2013. The Elusive Quest for Inclusive Growth: Growth, Poverty, and Inequality in Asia. *IMF Working Paper*, Issue 13/152.
- Ban, C., 2015. Austerity versus Stimulus? Understanding Fiscal Policy Change at the International Monetary Fund Since the Great Recession. *Governance: An Internatinal Journal of Policy, Administration, and Institutions*, April, 28(2), pp. 167-183.
- Bannister, G. J. & Mourmouras, A., 2017. Welfare vs. Income Convergence and Environmental Externalities. *IMF Working Paper*, Issue 17/271.

- Bastagli, F., Coady, D. & Gupta, S., 2012. Income Inequality and Fiscal Policy. *IMF Staff Discussion Note*, Issue 12/08.
- Beaton, K., Cebotari, A. & Komaromi, A., 2017. Revisiting the Link between Trade, Growth and Inequality: Lessons for Latin America and the Caribbean. *IMF Working Paper*, Issue 17/46.
- Bennett, D. L. & Nikolaev, B., 2017. On the ambiguous economic freedom–inequality relationship. *Empirical Economics*, 53(2), pp. 717 - 754.
- Berg, A. G. & Ostry, J. D., 2011. Inequality and Unsustainable Growth: Two Sides of the Same Coin?. *IMF Staff Discussion Note*, Issue 11/08.
- Berg, A. & Sachs, J., 1988. The Debt Crises - Structural Explanation of Country performance. *Journal of Development Economics*, Osa/vuosikerta 29, pp. 271-306.
- Blake, M., 2016. Global Distributive Justice: The Statist View. Teoksessa: *Global Political Theory*. Cambridge: Polity Press, pp. 40 - 55.
- Bowles, S. & Gintis, H., 2000. Walrasian Economics in Retrospect. *The Quarterly Journal of Economics*, 115(4), pp. 1411 -1439.
- Braithwaite, J. & Drahos, P., 2000. *Global Business Regulation*. s.l.:Cambridge University Press.
- Brueckner, M., Dabla-Norris, E. & Gradstein, M., 2014. National Income and Its distribution. *IMF Working Paper*, Issue 14/101.
- Cerdeiro, D. A. & Komaromi, A., 2017. Trade and Income in the Long Run: Are There Really Gains, and Are They Widely Shared?. *IMF Working Paper*, Issue 17/231.
- Cevik, S. & Correa-Caro, C., 2015. Growing (Un)equal: Fiscal Policy and Income Inequality in China and BRIC+. *IMF Working Paper*, Issue 15/68.
- Chwieroth, J. M., 2013. "The silent revolution:" How the staff exercise informal governance over IMF lending. *Review of International Organizations*, Osa/vuosikerta 8, pp. 265-290.
- Coady, D. & Dizioli, A., 2017. Income Inequality and Education Revisited: Persistence, Endogeneity, and Heterogeneity. *IMF Working Paper*, Issue 17/126.
- Coibion, O., Gorodnichenko, K. L. & Silvia, J., 2012. Innocent Bystanders? Monetary Policy and Inequality in the U.S.. *IMF Working Paper*, Issue 12/199.
- Colander, D., Holt, R. & Rosser Jr, B., 2004. The changing face of mainstream economics. *Review of Political Economy*, 16(4), pp. 485 - 499.
- Cordoba, J. C. & Verdier, G., 2007. Lucas vs. Lucas: On Inequality and Growth. *IMF Working Paper*, Issue 07/17.
- Crowe, C., 2006. Inflation, Inequality, and Social Conflict. *IMF Working Paper*, Issue 06/158.
- Dabla-Norris, E. ym., 2015. Financial Inclusion: Zooming in on Latin America. *IMF Working Paper*, Issue 15/206.
- Dabla-Norris, E. & Gradstein, 2004. The Distributional Bias of Public Education: Causes and Consequences. *IM Working Paper*, Issue 04/214.

- Dabla-Norris, E., Ji, Y., Townsend, R. & Unsal, D. F., 2015. Identifying Constraints to Financial Inclusion and Their Impact on GDP and Inequality: A Structural Framework for Policy. Issue 15/22.
- Dabla-Norris, E. ym., 2015. Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective. *IMF Staff Discussion Note*, Issue 15/13.
- Dayal-Gulati, A. & Husain, A. M., 2000. Centripetal Forces in China's Economic Take-off. *IMF Working Paper*, Issue 00/86.
- Dolinskaya, I., 2002. Transition and Regional Inequality in Russia: Reorganization or Procrastination. *IMF Working Paper*, Issue 02/169.
- Downs, A., 1957. *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper and Row.
- Dworkin, R., 1983. Comment on Narveson: in Defense of Equality. *Social Philosophy and Policy*, 1(1), pp. 24 - 40.
- Ekelund, R. B. & Hébert, R. F., 2002. Retrospectives: The Origins of Neoclassical Microeconomics. *The Journal of Economic Perspective*, 16(3), pp. 197 - 215.
- Erickson, L. & Vollrath, D., 2004. Dimensions of Land Inequality and Economic Development. *IMF Working Paper*, Issue 04/158.
- Eskelinen, T. & Jonker-Hoffrén, 2017. Taloustiede episteemisenä yhteisönä ja kamppailu. *Poliittinen talous*, 5(1), pp. 91 - 120.
- Fabrizio, S., Garia-Verdu, R., Pattillo, C. & Peralta-Alva, A., 2015. From Ambition to Execution: Policies in Support of Sustainable Development Goals. *IMF Staff Discussion Note*, Issue 15/18.
- Fagereng, A., Guiso, L., Malacrino, D. & Pistaferri, L., 2018. Heterogeneity and Persistence in Returns to Wealth. *IMF Working Paper*, Issue 18/171.
- Feenstra, R. C., Inklaar, R. & Timmer, M., 2013. *PWT 8.0 - a user guide*, s.l.: s.n.
- Feenstra, R. C., Inklaar, R. & Timmer, M., 2015. The Next Generation of the Penn World Table. *American Economic Review*, 105(10), pp. 3150 - 3182.
- Forst, R., 2016. The Point and Ground of Human Rights: A Kantian Constructive View. Teoksessa: *Global Political Theory*. Cambridger: Polity Press, pp. 22 - 39.
- Fox, L., 2015. Are African Households Heterogeneous Agents? Stylized Facts on Patterns of Consumption, Employment, Income and Earnings for Macroeconomic Modelers. *IMF Working Paper*, Issue 15/102.
- Francese, M. & Mulas-Granados, C., 2015. Functional Income Distribution and Its Role in Explaining Inequality. *IMF Working Paper*, Issue 15/244.
- Franke, S. G. Q. M., 2012. Institutional Transformations, Polity and Economic Outcomes: Testing the North-Wallis-Weingast Doorsteps Framework. *IMF Working Paper*, Issue 12/87.
- Furceri, D., Ge, J., Loungani, P. & Melina, G., 2018. The Distributional Effects of Government Spending Shocks in Developing Economies. *IMF Working Papers*, Issue 18/57.

- Furceri, D., Loungani, P. & Ostry, J. D., 2018. The Aggregate and Distributional Effects of Financial Globalization: Evidence from Macro and Sectoral Data. *IMF Working Papers*, Issue 18/83.
- Furceri, D., Loungani, P. & Zdzienicka, A., 2016. The Effects of Monetary Policy Shocks on Inequality. *IMF Working Paper*, Issue 16/245.
- Gaspar, V., Mauro, P. & Poghosyan, T., 2017. Lessons from the Old Masters on Assessing Equity and Efficiency: A Primer for Fiscal Policymakers. *IMF Working Paper*, Issue 17/214.
- Gerber, G., Klemm, A., Liu, L. & Mylonas, V., 2018. Personal Income Tax Progressivity: Trends and Implications. *IMF Working Paper*, Issue 18/246.
- Gilead, T., 2014. Educational Policymaking and the Methodology of Positive Economics: A Theoretical Critique. *Educational Theory*, 64(4), pp. 349 - 368.
- Goerl, C.-A. & Seiferling, M., 2014. Income Inequality, Fiscal Decentralization and Transfer Dependency. *IMF Working Paper*, Issue 14/64.
- Goes, C., 2016. Testing Piketty's Hypothesis on the Drivers of Income Inequality: Evidence from Panel VARs with Heterogeneous Dynamics. *IMF Working Paper*, Issue 16/160.
- Grigoli, F., Paredes, E. & Bella, G. D., 2016. Inequality and Growth: A Heterogeneous Approach. *IMF Working Paper* 16/244.
- Grigoli, F. & Robles, A., 2017. Inequality Overhang. *IMF Working Paper*, Issue 17/76.
- Gupta, S., Marjit, S. & Sarkar, S., 2018. An Application of Distribution-Neutral Fiscal Policy. *IMF Working Paper*, Issue 18/12.
- Harjes, T., 2007. Globalization and Income Inequality: A European Perspective. *IMF Working Paper*, Issue 07/169.
- Held, D. & Maffettone, P., 2016. Introduction: Globalization, Global Politics and the Cosmopolitan Plateau. Teoksessa: D. Held & P. Maffettone, toim. *Global Political Theory*. Cambridge: Polity Press, pp. 1 - 21.
- Hirschman, D. & Berman, E. P., 2014. Do economists make policies? On the political effects of economics. *Socio-Economic review*, Osa/vuosikerta 12, pp. 779 - 811.
- Hopkin, J. & Blyth, M., 2012. What can Okun teach Polanyi? Efficiency, regulation and equality in the OECD. *Review of International Political Economy*, 19(1), pp. 1 - 33.
- Hosiaislouma, Y., 2003. *Kirjallisuuden sanakirja*. [Online]
Available at: <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Lähde:HosiaisloumaY2003>
[Haettu 3 Toukokuu 2019].
- Hotelling, H., 1929. Stability in Competition. *The Economic Journal*, Mar, 39(153), pp. 41-57.
- Howitt, P., 2004. Endogenous growth, productivity and economic policy - a progress report. *International productivity monitor*, pp. 3 - 15.
- Hsieh, H.-F. & Shannon, S. E., 2005. Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, November, Volym 15, pp. 1277-1288.

- Il, H. L., Murtaza, S. & Xin, W., 2013. Two Sides of the Same Coin? Rebalancing and Inclusive Growth in China. *IMF Working Paper*, Issue 13/185.
- IMF, 2018. *Factsheet - IMF and Good Governance*, s.l.: s.n.
- Immervoll, H., Kleven, H. J., Kreiner, C. T. & Saez, E., 2007. Welfare Reform in European Countries: A Microsimulation analysis. *The Economic Journal*, Osa/vuosikerta 77, pp. 1-44.
- International Monetary Fund, Independent Evaluation Office, 2013. *Research at the IMF: Relevance and Utilization*. s.l.:s.n.
- Isaksson, J., 2010. *Kvalitativ innehållsanalys*. u.o.:Umeå University.
- Jain-Chandra, S. ym., 2016. Sharing the Growth Dividend: Analysis of Inequality in Asia. *IMF Working Paper*, Issue 16/48.
- Jaumotte, F. & Buitron, C. O., 2015. Inequality and Labor Market Institutions. *IMF Discussion Note*.
- Jaumotte, F., Lall, S. & Papagoergiou, 2008. Rising Income Inequality: Technology, or Trade and Financial Globalization?. *IMF Working Paper*, Issue 08/185.
- Joyce, J. P. & Sandler, T., 2008. IMF retrospective and prospective: A public goods viewpoint. *The Review of International Organizations*, 3(3), pp. 221 - 238.
- Kajanoja, J., 2015. Rakenteelliset uudistukset ja inhimillinen ja sosiaalinen pääoma. *Kansantaloudellinen aikakauskirja*, Osa/vuosikerta 111, pp. 241 - 244.
- Kanbur, R. & Stiglitz, J. E., 2016. Dynastic inequality, mobility and equality of opportunity. *The Journal of Economic Inequality*, 14(4), pp. 419-434.
- Karpowicz, I., 2014. Financial Inclusion, Growth and Inequality: A Model Application to Colombia. *IMF Working Papers*, Issue 14/166.
- Keane, M. P. & Prasad, E. S., 2000. Inequality, Transfers and Growth: New Evidence from the Economic Transition in Poland. *IMF Working Paper*, Issue 00/117.
- Keane, M. P. & Prasad, E. S., 2002. Changes in the Structure of Earnings During the Polish Transition. *IMF Working Paper*, Issue 02/135.
- Keane, M. & Prasad, E., 1999. Consumption and Income Inequality in Poland During the Economic Transition. *IMF Working Paper*, Issue 99/14.
- Kelly, P., 2010. Why equality? On justifying liberal egalitarianism. *Critical Review of International Socia and Political Philosophy*, 13(1), pp. 55-70.
- Keynes, J. M., 1951. *Työllisyys, korko ja raha*. Helsinki: WSOY.
- Kiander, J. & Lönnqvist, H., 2002. *Hyvinvointivaltio ja talouskasvu*. s.l.:WSOY.
- Kireyev, A. & Chen, J., 2017. Inclusive Growth Framework. *IMF Working Paper*, Issue 17/127.
- Kirman, A., 2016. Complexity and Economic Policy: A Paradigm Shift or a Change in Perspective? A Review Essay on David Colander and Roland Kupers s Complexity and the Art of Public Policy. *Journal of Economic Literature*, 54(2), pp. 534 - 572.

- Krippendorff, K., 1989. Content analysis. i: *International encyclopedia of communication*. New York(NY): Oxford University Press, pp. 403-407.
- Kumhof, M. ym., 2012. Income Inequality and Current Account Imbalances. *IMF Working Paper*, Issue 12/08.
- Kumhof, M., Ranciere, R. & Winant, P., 2013. Inequality, Leverage and Crises: The Case of Endogenous Default. *IMF Working Paper*, Issue 13/249.
- Kuttner, K., Geraats, P. & Gürkaynak, R., 2011. Review of IMF Research on Monetary Policy Frameworks. *IEO Background Paper*, p. BP/11/02.
- Kuznets, S., 1955. Economic Growth and Income Inequality. *The American Economic Review*, 45(1), pp. 1 - 28.
- Lakner, C. & Milanovic, B., 2016. Global Income Distribution: From the Fall of the. *The World Bank Economic Review*, 30(2), pp. 203-232.
- Lang, V. F. & Tavares, M. M., 2018. The Distribution of Gains from Globalization. *IMF Working Paper*, Issue 18/54.
- Lawson, T., 2016. What is thi 'school' called neoclassical economics?. Teoksessa: J. Morgan, toim. *What is Noeclassical Economics? Debating the origins, meaning and significance*. New York: Routledge, pp. 30 - 80.
- Lazear, E. P., 2000. Economic Imperialism. *The Quaterly Journal of Economics*, 115(1), pp. 99 - 146.
- Lee, F. S. & Cronin, 2010. Research Quality Rankings of Heterodox Economic Journals in a Contested Discipline. *American Journal of Economics and Sociology*, 69(5), pp. 1409 - 1452.
- Lopes, P. S., 2005. The Disconcerting. *IMF Working Paper*, Issue 05/47.
- Lucas, R. E., 2004. The Industrial Revolution: Past and Future. *Region, Osa/vuosikerta 2003 Annual Report of the Federal Reserve Bank of MInneapolis*, pp. 5-20.
- Mankin, G. N. & Taylor, M. P., 2011. *Economics*. Hampshire: Cengage Learning.
- Manski, C. F., 2000. Economic Analysis of Social Interactions. *Journal of Economic Perspectives*, 14(3), pp. 115 - 136.
- Marsh, D. & Stoker, G., 2010. *Theory and Methods in Political Science*. Hampshire: Palgrave MacMillan.
- Melkas, J., 2002. *GINI ja tuloverot*, s.l.: Tilastokeskus.
- Mello, L. d. & Tiongson, E. R., 2003. Income Inequality and Redistributive Government Spending. *IMF Working Paper*, Issue 03/14.
- Merriam-Webster, 2019. *Dictionary*, s.l.: s.n.
- Merriam-Webster, 2019. *Dictionary*. [Online]
Available at: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/economics>
[Haettu 14 Huhtikuu 2019].

Milanovic, B., 1994. *Determinants of cross-country inequality: an "augmented" Kuznets hypothesis*, Washington DC: World Bank.

Moellendorf, D., 2016. *Global Distributive Justice*. Teoksessa: *Global Political Theory*. Cambridge: Polity Press, pp. 56 - 74.

Morgan, J., 2016. *What is Noclassical Economics? Debating the origins, meaning and significance*. New York: Routledge.

Morgan, J. & Vardy, F., 2006. Diversity in the Workplace. *IMF Working Paper*, Issue 06/237.

Munoz, S. & Cho, S. S.-W., 2003. Social Impact of a Tax Reform: The Case of Ethiopia. *IMF Working Paper*, Issue 03/232.

Naceur, S. B. & Zhang, R., 2016. Financial Development, Inequality and Poverty: Some International Evidence. *IMF Working Paper*, Issue 16/32.

Neuhouser, F., 2013. Rousseaus' Critique of Economic Inequality. *Philosophy & Public Affairs*, 41(3), pp. 193-225.

Okun, A., 1975. *Equality and efficiency: the big tradeoff*. Washington DC: Brookings.

Ostry, J., Berg, A. & Kothari, S., 2018. Growth-Equity Trade-offs in Structural Reform. *IM Working Papers*, Issue 18/5.

Ostry, J. D., Berg, A. & Tsangarides, C. G., 2014. Redistribution, Inequality, and Growth. *IMF Staff Discussion Note, SDN/14/02*, February.

Persson, T. & Tabellini, G., 1994. Is Inequality harmful for Growth. *The American Economic Review*, 84(3), pp. 600-621.

Perälähti, A., 2015. *SISU-mikrosimulointimalli jo laajassa käytössä*, s.l.: Tilastokeskus.

Phelps, E., 2008. Dynamism and Inclusion: What? Why? How?. *Columbia University Working Papers*, Issue 25.

Pietinalho, J., 2017. *Partiers politiska positioner och valframgång*, Pro gradu: Åbo Akademi.

Piketty, T., 2014. *Capital in the Twenty-First Century*. London: The Belknap Press of Harvard University Press.

Pirttilä, J. & Uusitalo, R., 2010. A 'Leaky Bucket' in the Real World: Estimating Inequality Aversion using Survey Data. *Economica*, Osa/vuosikerta 77, pp. 60-76.

Pohjola, M., 2010. *Taloustieteen oppikirja*. Helsinki: WSOYpro Oy.

Pohjola, M., 2017. Suomen talouskasvu ja sen lähteet. *Kansantaloudellinen aikakauskirja*, Osa/vuosikerta 113, pp. 266 - 292.

Polanyi, K., 1957. *The Great Transformation*. Boston: GowerBeacon Press.

Rawls, J., 1999. *A Theory of Justice - revised edition*. s.l.: Harvard University Press.

Rehn, O., 2012. *Myrskyn silmässä*. Keuruu: Otava.

Reinhart, C. M. & Trebesch, C., 2016. The International Monetary Fund: 70 Years of Reinvention. *American Economic Association*, Winter, 30(1), pp. 3-27.

Roinila, M., 2019. *Tieteen termipankki*. [Online]
Available at: <https://www.tieteentermipankki.fi>
[Haettu 27 Maaliskuu 2019].

Rubinstein, A., 2006. Dilemmas of an Economic Theorist. *Econometrica*, 74(4), pp. 865 - 883.

Sachs, B., 2012. The limits of fair equality of opportunity. *Philosophical Studies*, Osa/vuosikerta 160, pp. 323-343.

Salinas, G. & Haacker, M., 2006. HIV/AIDS: The Impact on Poverty and Inequality. *IMF Working Paper*, Issue 06/126.

Sandmo, A., 2011. *Economics Evolving, A History of Economic Thought*. Princeton: Princeton University Press.

Schmid, W., 2013. *the living handbook of narratology*. [Online]
Available at: <http://www.lhn.uni-hamburg.de/node/59.html>
[Haettu 3 Toukokuu 2019].

Schneider, H., 2014. Communist have seized the IMF. *Washington Post*, 26 February.

Sreenivasan, G., 2014. Equality, opportunity, ambiguity. *Politics, Philosophy & Economics*, 13(1), p. 82.92.

Tanzi, V., 1998. Fundamental Determinants of Inequality and the Role of Government. *IMF Working Papers*, Issue 98/178.

Teivainen, T., 1994. *Valtioiden kurinalaistaminen globalisoituvassa maailmassa - Perun hallituksen ja IMF:n välinen konflikti*. Tampere: Suomen rauhantutkimusyhdistys ry..

Teivainen, T., 1999. Globalization of Economic Surveillance: The International Monetary Fund as Modern Priest. *Passage: Journal of Transnational and Transcultural Studies*, 1(1), pp. 84 - 116.

Thornton, T., 2015. The Changing Face of Mainstream Economics?. *The Journal of Australian Political Economy*, Winter, pp. 11 - 26.

Topalova, P., 2008. India: Is the Rising Tide Lifting All Boats?. *IMF Working Paper*, Issue 08/54.

Townsend, R. M. & Ueda, K., 2003. Financial Deepening, Inequality, and Growth: A Model-Based Quantitative Evaluation. *IMF Working Paper*, Issue 03/193.

Tsounta, E. & Osueke, A. I., 2014. What is Behind Latin America's Declining Income Inequality?. *IMF Working Papers*, Issue 14/124.

TTP, 2019. *Tieteen kansallinen termipankki*. [Online]
Available at: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Hanke>
[Haettu 14 Huhtikuu 2019].

TTP, 2019. *Tieteen termipankki*. [Online]
Available at: http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:implisiittinen_lukija
[Haettu 2 Toukokuu 2019].

Wahlroos, B., 2012. *Markkinat ja demokratia*. s.l.:Otava.

Walsh, J. P. & Yu, J., 2012. Inflation and Income Inequality: Is Food Inflation Different?. *IMF Working Paper*, Issue 12/147.

van der Weide, R. & Milanovic, B., 2018. Inequality is Bad for Growth of the Poor (but Not for That of the Rich). *The World Bank Economic Review*, pp. 1 - 24.

Vartiainen, J., 2019. *Suomalaisen talousajattelun kritiikki*. Helsinki: Otava.

Weide van der, R. & Milanovic, B., 2018. Inequality is Bad for Growth of the Poor (but Not for That of the Rich). *The World Bank Economic Review*, pp. 1 - 24.

VM, 2019. *Kansainvälinen valuuttarahasto*. [Online]

Available at: <https://vm.fi/kansainvaliset-rahoitusasiat/kansainvalinen-valuuttarahasto-imf> [Haettu 4 Toukokuu 2019].

World Inequality Lab, 2017. *Presentation of the World Inequality Report 2018*. [Online]

Available at: <https://wir2018.wid.world/download.html> [Haettu 27 Maaliskuu 2019].

Ylönen, M. & Teivainen, T., 2017. Politics of Intra-firm Trade: Corporate Price Planning and the Double Role of the Arm's Length Principle. *New Political Economy*, 23(4), pp. 441-457.

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
-3	teoreettinen	wp 01/108	Author: Ueda, Kenichi	Title: Transitional Growth with Increasing Inequality and Financial Deepening
		wp 07/17	Author: Cordoba, Juan Carlos; Verdier, Genevieve	Title: Lucas vs. Lucas: On Inequality and Growth
		wp 13/50	Author: Behar, Alberto	Title: The Endogenous Skill Bias of Technical Change and Inequality in Developing Countries
		wp 17/214	Author: Gaspar, Vitor; Mauro, Paolo; Poghosyan, Tigran	Title: Lessons from the Old Masters on Assessing Equity and Efficiency: A Primer for Fiscal Policymakers
-2	empiirinen	wp 08/185d	Author: Papageorgiou, Chris; Lall, Subir; Jaumotte, Florence	Title: Rising Income Inequality: Technology, or Trade and Financial Globalization?
		wp 15/243	Author: Furceri, Davide; Loungani, Prakash	Title: Capital Account Liberalization and Inequality
		wp 18/83	Author: Furceri, Davide; Loungani, Prakash; Ostry, David Jonathan	Title: The Aggregate and Distributional Effects of Financial Globalization: Evidence from Macro and Sectoral Data
		wp 97/3b	Author: Van Houdt, Patrick	Title: Do Labor Market Policies and Growth Fundamentals Matter for Income Inequality in Oecd Countries? Some Empirical Evidence
	teoreettinen	sdn 17/01	Author: Fabrizio, Stefania; Furceri, Davide; Garcia-Verdu, Rodrigo; Li, Bin Grace; Lizarazo Ruiz, V Sandra; Mendes Tavares, Marina; Narita, Futoshi; Peralta-Alva, Adrian	Title: Macro-Structural Policies and Income Inequality in Low-Income Developing Countries
		wp 03/193	Author: Townsend, M. Robert; Ueda, Kenichi	Title: Financial Deepening, Inequality, and Growth: A Model-Based Quantitative Evaluation
		wp 14/224	Author: Pothier, David; Puy, Damien	Title: Demand Composition and Income Distribution

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
-2	teoreettinen	wp 15/206a	Author: Dabla-Norris, Era ; Deng, Yixi ; Ivanova, Anna ; Karpowicz, Izabela ; Unsal, D Filiz ; VanLeemput, Eva ; Wong, Joyce	Title: Financial Inclusion : Zooming in on Latin America
		wp 15/218	Author: Korinek, Anton ; Sandri, Damiano	Title: Capital Controls or Macroprudential Regulation?
		wp 15/22	Author: Dabla-Norris, Era ; Ji, Yan ; Robert Townsend ; Unsal, D Filiz	Title: Identifying Constraints to Financial Inclusion and Their Impact on GDP and Inequality : A Structural Framework for Policy
		wp 17/59b	Author: Rubio, Margarita ; Unsal, D Filiz	Title: Macroprudential Policy, Incomplete Information and Inequality : The case of Low-Income and Developing Countries
-1	empiirinen	sdn 15/13b	Author: Dabla-Norris, Era ; Kochhar, Kalpana ; Suphaphiphat, Nujin ; Ricka, Frantisek ; Tsounta, Evridiki	Title: Causes and Consequences of Income Inequality : A Global Perspective
		sdn 15/13c	Author: Dabla-Norris, Era ; Kochhar, Kalpana ; Suphaphiphat, Nujin ; Ricka, Frantisek ; Tsounta, Evridiki	Title: Causes and Consequences of Income Inequality : A Global Perspective
		sdn 15/14	Author: Jaumotte, Florence ; Osorio, Carolina	Title: Inequality and Labor Market Institutions
		wp 00/86	Author: Dayal-Gulati, Anuradha ; Husain, M. Aasim	Title: Centripetal forces in China's Economic Take-Off
		wp 02/135	Author: Prasad, S Eswar ; Keane, P. Michael	Title: Changes in the Structure of Earnings During the Polish Transition
		wp 05/28	Author: Iradian, Garbis	Title: Inequality, Poverty, and Growth : Cross-Country Evidence
		wp 07/169	Author: Harjes, Thomas	Title: Globalization and Income Inequality : A European Perspective

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
-1	empiirinen	wp 08/185c	Author: Papageorgiou, Chris ; Lall, Subir ; Jaumotte, Florence	Title: Rising Income Inequality : Technology, or Trade and Financial Globalization?
		wp 12/8b	Author: Ranciere, Romain ; Throckmorton, A. Nathaniel ; Kumhof, Michael ; Lebarz, Claire ; Richter, W. Alexander	Title: Income Inequality and Current Account Imbalances
		wp 13/41e	Author: Seneviratne, Dulani ; Yan Sun	Title: Infrastructure and Income Distribution in ASEAN-5 : What are the Links?
		wp 15/54a	Author: Aoyagi, Chie ; Ganelli, Giovanni ; Murayama, Kentaro	Title: How Inclusive Is Abenomics?
		wp 16/239	Author: Ding, Haiyan ; He, Hui	Title: A Tale of Transition : An Empirical Analysis of Economic Inequality in Urban China, 1986–2009
		wp 16/32b	Author: Ben Naceur, Sami ; Zhang, RuiXin	Title: Financial Development, Inequality and Poverty : Some International Evidence
		wp 17/126b	Author: Coady, David ; Dizioli, Allan	Title: Income Inequality and Education Revisited : Persistence, Endogeneity, and Heterogeneity
		wp 17/244a	Author: Alich, Ali ; Mariscal, Rodrigo ; Muhaj, Daniela	Title: Hollowing Out: The Channels of Income Polarization in the United States
		wp 17/244b	Author: Alich, Ali ; Mariscal, Rodrigo ; Muhaj, Daniela	Title: Hollowing Out: The Channels of Income Polarization in the United States
		wp 17/270	Author: Kireyev, P Alexei	Title: Djibouti's Quest for Inclusive Growth
		wp 17/93	Author: Kireyev, P Alexei	Title: Growth Inclusiveness in Djibouti
		wp 18/5	Author: Ostry, David Jonathan ; Berg, Andrew ; Kothari, Siddharth	Title: Growth-Equity Trade-offs in Structural Reforms
		wp 97/3c	Author: Van Houdt, Patrick	Title: Do Labor Market Policies and Growth Fundamentals Matter for Income Inequality in Oecd Countries? Some Empirical Evidence

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
-1	teoreettinen	sdn 12/08	Author: Coady, David ; Gupta, Sanjeev	Title: Income Inequality and Fiscal Policy
		wp 01/13	Author: Scandizzo, Stefania	Title: Counterfeit Goods and Income Inequality
		wp 04/214	Author: Gradstein, Mark ; Dabla-Norris, Era	Title: The Distributional Bias of Public Education : Causes and Consequences
		wp 06/56	Author: Levchenko, A Andrei ; Do, Quý Toàn	Title: Trade, Inequality, and the Political Economy of Institutions
		wp 08/54d	Author: Topalova, Petia	Title: India : Is the Rising Tide Lifting All Boats?
		wp 12/8a	Author: Ranciere, Romain ; Throckmorton, A. Nathaniel ; Kumhof, Michael ; Lebarz, Claire ; Richter, W. Alexander	Title: Income Inequality and Current Account Imbalances
		wp 14/166a	Author: Karpowicz, Izabela	Title: Financial Inclusion, Growth and Inequality : A Model Application to Colombia
		wp 16/41b	Author: Espinoza, A Raphael ; Perez Ruiz, Esther	Title: How Do Fiscal and Labor Policies in France Affect Inequality?
		wp 18/273	Author: Francese, Maura ; Delphine Prady	Title: Universal Basic Income: Debate and Impact Assessment
		wp 18/53a	Author: Li, Chuan ; Wong, Joyce	Title: Financial Development and Inclusion in the Caribbean
		wp 18/53b	Author: Li, Chuan ; Wong, Joyce	Title: Financial Development and Inclusion in the Caribbean
0	empiirinen	wp 06/86	Author: Mishra, Prachi	Title: Emigration and Wages in Source Countries : Evidence From Mexico
		wp 13/185	Author: Lee, Hounq Il ; Syed, H Murtaza ; Wang, Xin	Title: Two Sides of the Same Coin? Rebalancing and Inclusive Growth in China
		wp 13/41c	Author: Seneviratne, Dulani ; Yan Sun	Title: Infrastructure and Income Distribution in ASEAN-5 : What are the Links?
		wp 15/68a	Author: Cevik, Serhan ; Correa-Caro, Carolina	Title: Growing (Un)equal : Fiscal Policy and Income Inequality in China and BRIC+

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
0	empiirinen	wp 17/145	Author: Acosta Ormaechea, Santiago ; Komatsuzaki, Takuji ; Correa-Caro, Carolina	Title: Fiscal Reforms, Long-term Growth and Income Inequality
		wp 17/46	Author: Beaton, Kimberly ; Cebotari, Aliona ; Komaromi, Andras	Title: Revisiting the Link between Trade, Growth and Inequality : Lessons for Latin America and the Caribbean
		wp 18/246	Author: Gerber, Claudia ; Klemm, D Alexander ; Liu, Li ; Mylonas, Victor	Title: Personal Income Tax Progressivity: Trends and Implications
		wp 18/57	Author: Furceri, Davide ; Ge, Jun ; Loungani, Prakash ; Melina, Giovanni	Title: The Distributional Effects of Government Spending Shocks in Developing Economies
		wp 98/7b	Author: Bulir, Ales	Title: Income Inequality : Does Inflation Matter?
	teoreettinen	wp 12/87	Author: Quintyn, G Marc ; Gollwitzer, Sophia	Title: Institutional Transformations, Polity and Economic Outcomes : Testing the North-Wallis-Weingast Doorsteps Framework
		wp 12/8c	Author: Ranciere, Romain ; Throckmorton, A. Nathaniel ; Kumhof, Michael ; Lebarz, Claire ; Richter, W. Alexander	Title: Income Inequality and Current Account Imbalances
		wp 17/59a	Author: Rubio, Margarita ; Unsal, D Filiz	Title: Macroprudential Policy, Incomplete Information and Inequality : The case of Low-Income and Developing Countries
		wp 98/178a	Author: Tanzi, Vito	Title: Fundamental Determinants of Inequality and the Role of Government
1	empiirinen	sdn 15/13d	Author: Dabla-Norris, Era ; Kochhar, Kalpana ; Suphaphiphat, Nujin ; Ricka, Frantisek ; Tsounta, Evridiki	Title: Causes and Consequences of Income Inequality : A Global Perspective

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
1	empiirinen	sdn 15/16	Author: Mansour, Mario ; Mitra, Pritha ; Sdravlevich, A Carlo ; Jewell, Andrew	Title: Fair Taxation in the Middle East and North Africa
		sdn 15/17	Author: Sahay, Ratna ; Cihak, Martin ; N'Diaye, M Papa ; Barajas, Adolfo ; Mitra, Srobona ; Kyobe, J Annette ; Mooi, N Yen ; Yousefi, Reza	Title: Financial Inclusion : Can it Meet Multiple Macroeconomic Goals?
		sdn 15/18	Author: Fabrizio, Stefania ; Garcia-Verdu, Rodrigo ; Pattillo, A Catherine ; Peralta-Alva, Adrian ; Presbitero, Andrea ; Shang, Baoping ; Verdier, Genevieve ; Camilleri, Marie-Therese ; Washimi, Kazuaki ; Kolovich, L Lisa ; Newiak, Monique ; Cihak, Martin ; Otter, Inci ; Zanna, Luis-Felipe ; Baker, L Carol	Title: From Ambition to Execution : Policies in Support of Sustainable Development Goals
		wp 00/117	Author: Prasad, S Eswar ; Keane, P. Michael	Title: Inequality, Transfers and Growth : New Evidence From the Economic Transition in Poland
		wp 02/187	Author: Corbacho, Ana ; Davoodi, R Hamid	Title: Expenditure Issues and Governance in Central America
		wp 03/14	Author: International Monetary Fund	Title: Income Inequality and Redistributive Government Spending
		wp 04/158	Author: Erickson, Lennart ; Vollrath, Dietrich	Title: Dimensions of Land Inequality and Economic Development
		wp 06/158b	Author: Crowe, W. Christopher	Title: Inflation, Inequality, and Social Conflict
		wp 08/185a	Author: Papageorgiou, Chris ; Lall, Subir ; Jaumotte, Florence	Title: Rising Income Inequality : Technology, or Trade and Financial Globalization?

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
1	empiirinen	wp 08/185b	Author: Papageorgiou, Chris ; Lall, Subir ; Jaumotte, Florence	Title: Rising Income Inequality : Technology, or Trade and Financial Globalization?
		wp 08/54a	Author: Topalova, Petia	Title: India : Is the Rising Tide Lifting All Boats?
		wp 08/54b	Author: Topalova, Petia	Title: India : Is the Rising Tide Lifting All Boats?
		wp 08/54c	Author: Topalova, Petia	Title: India : Is the Rising Tide Lifting All Boats?
		wp 12/147	Author: Walsh, P James ; Yu, Jiangyan	Title: Inflation and Income Inequality : Is Food Inflation Different?
		wp 12/199	Author: Silvia, John ; Kueng, Lorenz ; Coibion, Olivier ; Gorodnichenko, Yuriy	Title: Innocent Bystanders? Monetary Policy and Inequality in the U.S.
		wp 13/139a	Author: Adedeji, S Olumuyiwa ; Du, Huancheng ; Opoku-Afari, Maxwell	Title: Inclusive Growth : An Application of the Social Opportunity Function to Selected African Countries
		wp 13/139b	Author: Adedeji, S Olumuyiwa ; Du, Huancheng ; Opoku-Afari, Maxwell	Title: Inclusive Growth : An Application of the Social Opportunity Function to Selected African Countries
		wp 13/151	Author: Ball, M. Laurence ; Furceri, Davide ; Leigh, Daniel ; Loungani, Prakash	Title: The Distributional Effects of Fiscal Consolidation
		wp 13/152	Author: Balakrishnan, Ravi ; Steinberg, Chad ; Syed, H Murtaza	Title: The Elusive Quest for Inclusive Growth : Growth, Poverty, and Inequality in Asia
		wp 13/195	Author: Woo, Jaejoon ; Bova, Elva ; Kinda, Tidiane ; Zhang, S Yuanyan	Title: Distributional Consequences of Fiscal Consolidation and the Role of Fiscal Policy : What Do the Data Say?
		wp 13/215	Author: Kireyev, P Alexei	Title: Inclusive Growth and Inequality in Senegal
		wp 13/41d	Author: Seneviratne, Dulani ; Yan Sun	Title: Infrastructure and Income Distribution in ASEAN-5 : What are the Links?

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
1	empiirinen	wp 14/63a	Author: Anand, Rahul ; Tulin, Volodymyr ; Kumar, Naresh	Title: India : Defining and Explaining Inclusive Growth and Poverty Reduction
		wp 14/63b	Author: Anand, Rahul ; Tulin, Volodymyr ; Kumar, Naresh	Title: India : Defining and Explaining Inclusive Growth and Poverty Reduction
		wp 14/64	Author: Goerl, Caroline-Antonia ; Seiferling, Mike	Title: Income Inequality, Fiscal Decentralization and Transfer Dependency
		wp 14/85	Author: Azevedo, João Pedro ; David, Antonio ; Rodrigues Bastos, Rodrigues Fabiano ; Pineda, Emilio	Title: Fiscal Adjustment and Income Inequality : Sub-national Evidence from Brazil
		wp 15/265	Author: Vargas, Mauricio ; Garriga, Santiago	Title: Explaining Inequality and Poverty Reduction in Bolivia
		wp 15/54b	Author: Aoyagi, Chie ; Ganelli, Giovanni ; Murayama, Kentaro	Title: How Inclusive Is Abenomics?
		wp 16/160	Author: Góes, Carlos	Title: Testing Piketty's Hypothesis on the Drivers of Income Inequality : Evidence from Panel VARs with Heterogeneous Dynamics
		wp 16/176	Author: Gould, D Eric ; Hijzen, Alexander	Title: Growing Apart, Losing Trust? The Impact of Inequality on Social Capital
		wp 16/244	Author: Grigoli, Francesco ; Paredes, Evelio ; Di Bella, Gabriel	Title: Inequality and Growth : A Heterogeneous Approach
		wp 16/245	Author: Furceri, Davide ; Loungani, Prakash ; Zdzienicka, Aleksandra	Title: The Effects of Monetary Policy Shocks on Inequality
		wp 17/217	Author: Furceri, Davide ; Li, Bin Grace	Title: The Macroeconomic (and Distributional) Effects of Public Investment in Developing Economies
		wp 17/225	Author: Góes, Carlos ; Karpowicz, Izabela	Title: Inequality in Brazil: A Regional Perspective

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
1	empiirinen	wp 17/231	Author: Cerdeiro, A. Diego ; Komaromi, Andras	Title: Trade and Income in the Long Run: Are There Really Gains, and Are They Widely Shared?
		wp 17/278	Author: Alvarez, Jorge ; Benguria, Felipe ; Engbom, Niklas ; Moser, Christian	Title: Firms and the Decline in Earnings Inequality in Brazil
		wp 18/171	Author: Fagereng, Andreas ; Guiso, Luigi ; Malacrino, Davide ; Luigi Pistaferri	Title: Heterogeneity and Persistence in Returns to Wealth
		wp 18/277	Author: Zhang, Longmei ; Brooks, Ray ; Ding, Ding ; Ding, Haiyan ; He, Hui ; Lu, Jing ; Mano, Rui	Title: China's High Savings: Drivers, Prospects, and Policies
		wp 18/54	Author: Lang, F. Valentin ; Mendes Tavares, Marina	Title: The Distribution of Gains from Globalization
		wp 99/14	Author: Prasad, S Eswar ; Keane, P. Michael	Title: Consumption and Income Inequality in Poland During the Economic Transition
	teoreettinen	wp 00/187	Author: Hillman, L. Arye	Title: Poverty, Inequality, and Unethical Behavior of the Strong
		wp 06/126	Author: Haacker, Markus ; Salinas, Gonzalo	Title: HIV/AIDS : The Impact on Poverty and Inequality
		wp 06/158a	Author: Crowe, W. Christopher	Title: Inflation, Inequality, and Social Conflict
		wp 12/250	Author: Elekdag, Selim	Title: Social Spending in Korea : Can it Foster Sustainable and Inclusive Growth?
		wp 15/206b	Author: Dabla-Norris, Era ; Deng, Yixi ; Ivanova, Anna ; Karpowicz, Izabela ; Unsal, D Filiz ; VanLeemput, Eva ; Wong, Joyce	Title: Financial Inclusion : Zooming in on Latin America
2	empiirinen	sdn 11/08	Author: Ostry, David Jonathan ; Berg, Andrew	Title: Inequality and Unsustainable Growth : Two Sides of the Same Coin?

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
2	empiirinen	sdn 15/13a	Author: Dabla-Norris, Era ; Kochhar, Kalpana ; Suphaphiphat, Nujin ; Ricka, Frantisek ; Tsounta, Evridiki	Title: Causes and Consequences of Income Inequality : A Global Perspective
		wp 00/22	Author: Prasad, S Eswar	Title: The Unbearable Stability of the German Wage Structure : Evidence and Interpretation
		wp 02/169	Author: Dolinskaya, Irina ; Tytell, Irina	Title: Transition and Regional Inequality in Russia : Reorganization or Procrastination?
		wp 05/20	Author: Mishra, Prachi ; Kumar, Utsav	Title: Trade Liberalization and Wage Inequality : Evidence From India
		wp 07/83	Author: Vollrath, Dietrich ; Erickson, Lennart	Title: Land Distribution and Financial System Development
		wp 12/106a	Author: Spilimbergo, Antonio ; Che, X Natasha	Title: Structural Reforms and Regional Convergence
		wp 12/106b	Author: Spilimbergo, Antonio ; Che, X Natasha	Title: Structural Reforms and Regional Convergence
		wp 12/106c	Author: Spilimbergo, Antonio ; Che, X Natasha	Title: Structural Reforms and Regional Convergence
		wp 13/135a	Author: Anand, Rahul ; Mishra, Saurabh ; Peiris, J Shanaka	Title: Inclusive Growth : Measurement and Determinants
		wp 13/135b	Author: Anand, Rahul ; Mishra, Saurabh ; Peiris, J Shanaka	Title: Inclusive Growth : Measurement and Determinants
		wp 13/135c	Author: Anand, Rahul ; Mishra, Saurabh ; Peiris, J Shanaka	Title: Inclusive Growth : Measurement and Determinants
		wp 13/135d	Author: Anand, Rahul ; Mishra, Saurabh ; Peiris, J Shanaka	Title: Inclusive Growth : Measurement and Determinants

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
2	empiirinen	wp 13/135e	Author: Anand, Rahul ; Mishra, Saurabh ; Peiris, J Shanaka	Title: Inclusive Growth : Measurement and Determinants
		wp 13/135f	Author: Anand, Rahul ; Mishra, Saurabh ; Peiris, J Shanaka	Title: Inclusive Growth : Measurement and Determinants
		wp 13/249b	Author: Kumhof, Michael ; Ranciere, Romain ; Winant, Pablo	Title: Inequality, Leverage and Crises : The Case of Endogenous Default
		wp 13/41a	Author: Seneviratne, Dulani ; Yan Sun	Title: Infrastructure and Income Distribution in ASEAN-5 : What are the Links?
		wp 13/41b	Author: Seneviratne, Dulani ; Yan Sun	Title: Infrastructure and Income Distribution in ASEAN-5 : What are the Links?
		wp 14/124b	Author: Tsounta, Evridiki ; Osueke, Anayochukwu	Title: What is Behind Latin America's Declining Income Inequality?
		wp 15/42	Author: Aoyagi, Chie ; Ganelli, Giovanni	Title: Asia's Quest for Inclusive Growth Revisited
		wp 16/121	Author: Alich, Ali ; Kantenga, Kory ; Sole, Juan	Title: Income Polarization in the United States
		wp 16/32a	Author: Ben Naceur, Sami ; Zhang, RuiXin	Title: Financial Development, Inequality and Poverty : Some International Evidence
		wp 16/48	Author: Jain-Chandra, Sonali ; Kinda, Tidiane ; Kochhar, Kalpana ; Piao, Shi ; Schauer, Johanna	Title: Sharing the Growth Dividend : Analysis of Inequality in Asia
		wp 17/126a	Author: Coady, David ; Dizioli, Allan	Title: Income Inequality and Education Revisited : Persistence, Endogeneity, and Heterogeneity
		wp 17/43	Author: Cerra, Valerie ; Tesfaye Woldemichael, Martha	Title: Launching Export Accelerations in Latin America and the World
		wp 97/3a	Author: Van Houdt, Patrick	Title: Do Labor Market Policies and Growth Fundamentals Matter for Income Inequality in Oecd Countries? Some Empirical Evidence

Indeksi	Menetelmä	Numero	Tekijä(t)	Otsikko
2	empiirinen	wp 97/3d	Author: Van Houdt, Patrick	Title: Do Labor Market Policies and Growth Fundamentals Matter for Income Inequality in Oecd Countries? Some Empirical Evidence
		wp 98/76	Author: Gupta, Sanjeev	Title: Does Corruption Affect Income Inequality and Poverty?
		wp 98/7a	Author: Bulir, Ales	Title: Income Inequality : Does Inflation Matter?
	teoreettinen	wp 01/15	Author: Wade, R Paul ; Dabla-Norris, Era	Title: Rent Seeking and Endogenous Income Inequality
		wp 07/16	Author: Das, Gouranga Gopal	Title: Does Trade and Technology Transmission Facilitate Inequality Convergence? An Inquiry into the Role of Technology in Reducing the Poverty of Nations
		wp 10/268	Author: Ranciere, Romain ; Kumhof, Michael	Title: Inequality, Leverage and Crises
		wp 16/41a	Author: Espinoza, A Raphael ; Perez Ruiz, Esther	Title: How Do Fiscal and Labor Policies in France Affect Inequality?
3	empiirinen	sdn 14/02	Author: Ostry, David Jonathan ; Berg, Andrew ; Tsangarides, G Charalambos	Title: Redistribution, Inequality, and Growth
		wp 08/59	Author: Ostry, David Jonathan ; Berg, Andrew ; Zettelmeyer, Jeronimo	Title: What Makes Growth Sustained?
		wp 14/101	Author: Bruckner, Markus ; Dabla-Norris, Era ; Gradstein, Mark	Title: National Income and Its Distribution
	teoreettinen	wp 13/249a	Author: Kumhof, Michael ; Ranciere, Romain ; Winant, Pablo	Title: Inequality, Leverage and Crises : The Case of Endogenous Default